

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5

динара

БРОЈ

1321

22.4.1977. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XXVIII

КОМПЛЕТАН
СТРИП
„СУСРЕТ НА
РИВИЈЕРИ“

Quiz

Веровати или не!

Пруски владар ФРИДРИХ ВЕЛИКИ

(1740 - 1786)

ЗАКТЕВАО ЈЕ ДА ГА СВАКОГ ЈУТРА БУДЕ
У 4 ЧАСА. ЊЕГОВИ СОБАРИ МОРАЛИ СУ
ПРИ ТОМЕ ДА ГА УДАРАЈУ ПО ЛИЦУ ПЛАТНОМ
НАКВАШЕНИМ У ЛЕДеној ВОДИ,
ЗА НЕСАВЕСНО ИЗВРШАВАЊЕ
ОВОГ НАРЕЂЕЊА, ФРИДРИХ ЈЕ
СОБАРЕ СЛАО У ВОЈСКУ.

У ПЕКИНИ-ГРОБНИЦИ

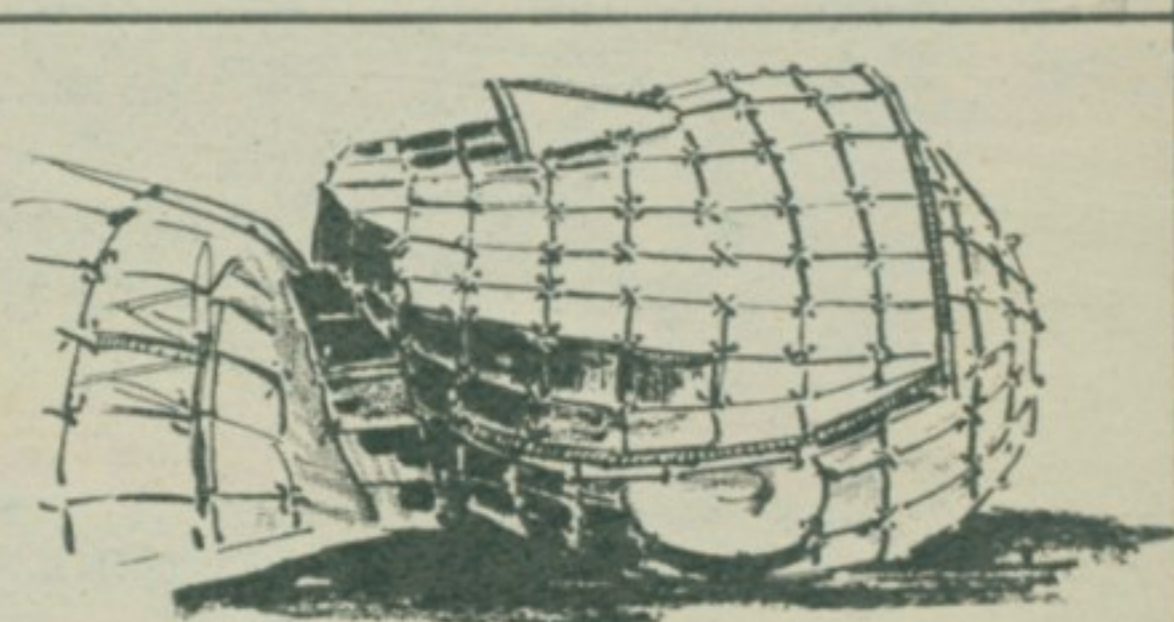
НА ВЕЛА ЛАВЕЛА, ЈЕДНОМ
ОД СОЛОМОНСКИХ ОСТРВА,
ИЗЛОЖЕНЕ СУ ЛОБАЊЕ
ПРЕМИНУЛИХ ПРЕДАКА.

© King Features Syndicate, Inc., 1977. World rights reserved.

ЏОЗЕФ РЕМСЕЈ

ИЗ САВАНЕ, САД,
САГРАДИО ЈЕ МИНИЈАТУРНУ
КАТЕДРАЛУ СА ОЛТАРОМ, ПРЕДИ-
КАОНИЦОМ, СЕДИТИМА,
СВЕЊАЦИМА И ОРГУЉАМА -
ОД САМИХ
ПАЛИДРВАЦА.

ПОГРЕБНА ОДЕКА

КИНЕСКЕ ПРИНЦЕЗЕ ТУ ВАН,
КОЈА ЈЕ УМРЛА У 1. ВЕКУ

ПРЕ НАШЕ
ЕРЕ,
САЦИЊЕНА
ЈЕ ОД 2000
КОМАДИКА
ЖАДА
САСТАВЉЕНИХ
ЗЛАТНИМ
ЖИЦАМА.

"Портиабл" ПОСТЕЉУ

КОЈА ЈЕ МОГЛА ДА СЕ СКЛОПИ И
СМЕНИ У ЈЕДАН САНДУК-КОРИСТИО
ЈЕ ГЕНЕРАЛ ЏОРџ ВАШИНГТОН ЗА
ВРЕМЕ АМЕРИЧКОГ РАТА ЗА
НЕЗАВИСНОСТ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

• у архиву области Пиј де Дом,
у Француској, пронађена је не-
обична наредба из 1481. године.
Наредба се односила на фалси-
фикаторе маслаца а гласила је:

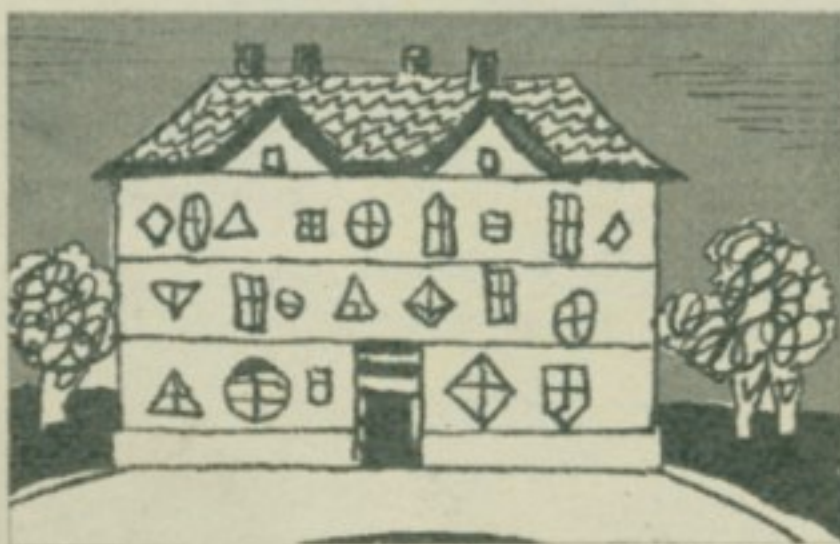

"Сви они који буду продавали
„фалсификовани" маслац стаја-
ће везани на градском тргу на
сунцу с тим маслом на глави
све док се он сасвим не исто-
пи".

• сматра се да су досад најве-
ћи хонорар за музику примили
Битлси — око 555 милиона стар-
их динара — за концерт одр-
жан у Флориди 1973. године
пред око 560.000 слушалаца.

• у Бостону се налази кућа с
необичним прозорима — сваки
је различитог облика и величи-
не. Налог за градњу ове чудне
куће дао је В. Р. Емерсон, не-
ћак познатог америчког мисли-
оца и есејисте Ралфа Валда Е-
мерсона (1803—1882).

• да би се саставили разни ме-
тални делови који чине Ајфе-
лову кулу у Паризу, употребље-
но је два и по милиона заврт-
њева и закивака.

• као гувернер државе Њујорк
Теодор Рузвелт је увек трчећим
кораком прелазио 77 степеника

који воде до Капитола, остав-
љајући за собом читаву чету
представника штампе. Онај но-
винар који би стигао заједно с
Рузвелтом на Капитол, уколико
би још имао снаге да постави
које питање, могао је да буде
сигуран да ће и добити одговор.

• највећи љубитељи биоскопа
свакако су становници Тајвана,
острва на југоисточној обали
Кине. Сматра се да они у про-
секу иду 66 пута годишње у би-
оскоп.

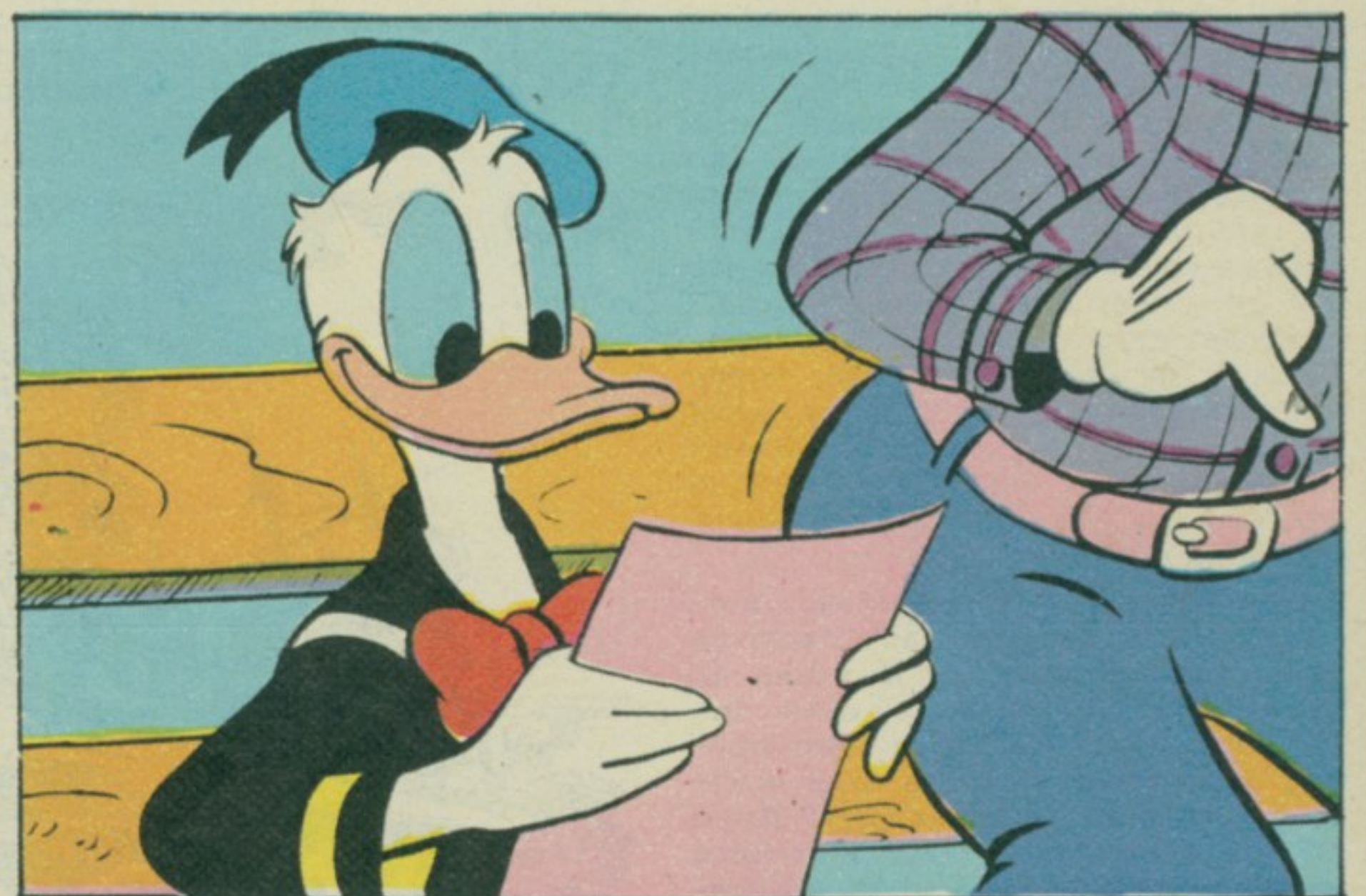
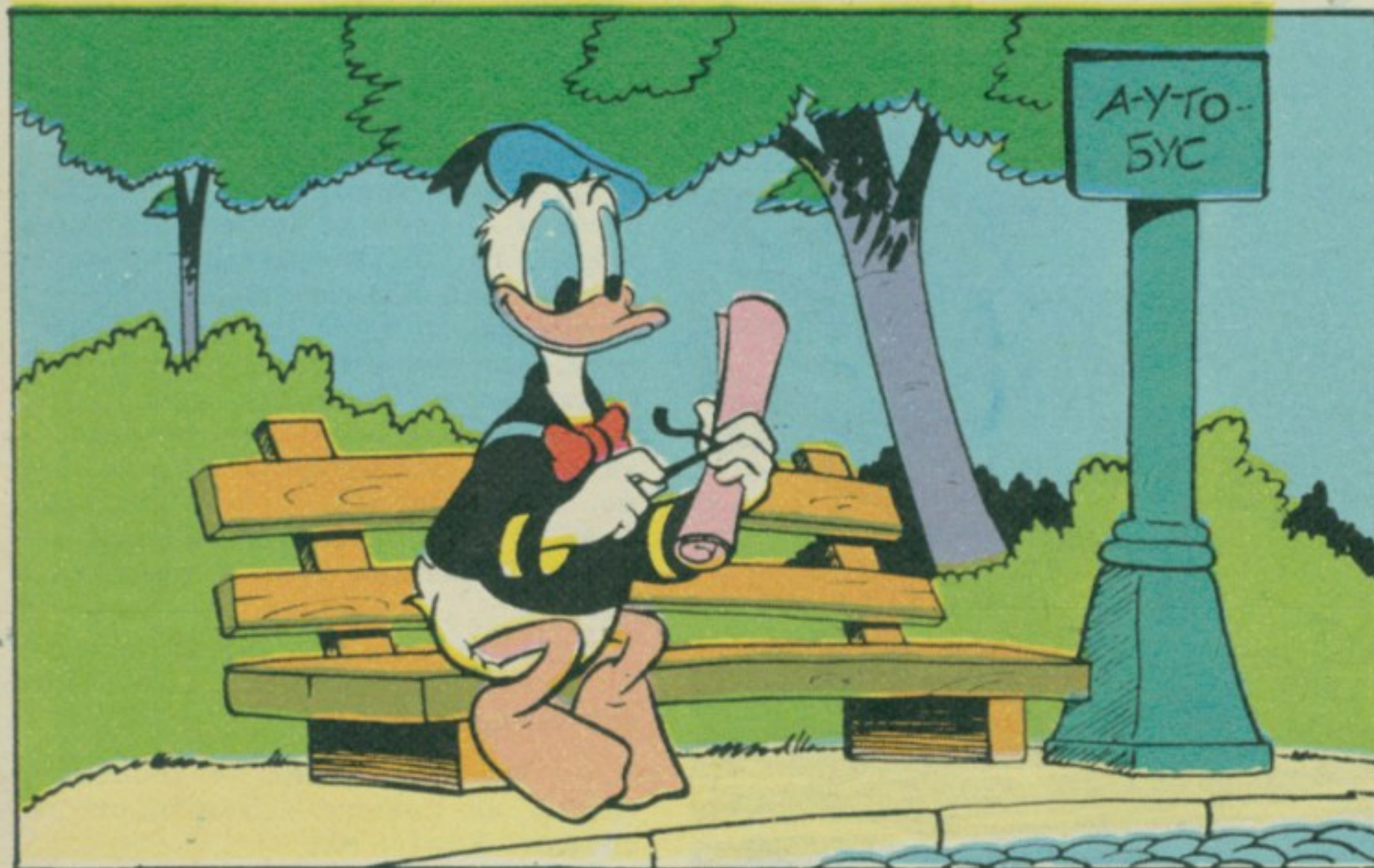

• од француских шансона које
су се најдуже задржале на ме-
ђународној хит-паради била је
песма Лисијен Боаје „Говорите
ми о љубави" (Parlez moi d'amo-
ur).

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПРЕЖИВЕО ДАН СВОЈЕ СМРТИ

Иако је веровао да ће ударићи у брод, десило се нешто о чему нило—самоубица никада није смео да размишља.

Сваке вечери један педесетогодишњи Јапанац излази из раскошне виле на периферији Вашингтона, седе у своја кола и жури према луксузном „Мариот“ хотелу у центру града. Иако је веома богат и власник акција овог познатог хотелског удружења, време најрадије проводи у кухињи где за богате госте припрема најразноврсније јапанске специјалитете. Иначе, Харуо Хирота је ожењен и има двоје деце: једанаестогодишњег сина Коџија и седмогодишњу кћерку Мису. Наравно, све то не би било чудно да овај човек широког осмеха и са једва видљивим ожиљцима по лицу није за време другог светског рата био камиказа и једини је од тих модерних самураја који је преживео — дан своје смрти.

САМО ЈЕДНА ЖЕЉА

Чим је рано изјутра, тог мајског дана 1945. године, у дугачком ходнику касарне саграђене у једној ували на северној обали јапанског острва Кјушу на великој табли угледао исписано своје име, Харуо Хирота је знао да ће око поднева морати да умре. Другови са којима је спавао у истој соби знатижељно су га посматрали, као да су у његовим очима тражили трагове страха и колебљивости, Хирота је журно прошао поред њих и јавио се на рапорт свом команданту, проседом Јапанцу строгог израза лица. Од њега је требало да сазна да ли ће заиста тог дана умрети.

Поздравио га је одсечно, војнички, али уместо да саслуша рапорт, командант му је рекао да седне. Значи, истина је, помислио је Хирота и загледао се кроз прозор у небо. Само да не буде олује и да се облаци не навуку! Како ћу онда погодити брод и успети да извршим задатак... Из размишљања га прену глас команданта:

— Шта да саопштим твојој породици? Имаш ли неку жељу? Осамнаестогодишњи војник Хирота није имао жеље, сем једне — да умре. А о томе није требало да говори јер се још пре седам месеци, када је регрутован у ову јединицу, закleo да ће добровољно пристати да погине када на њега дође ред. Ипак, на малом парчету папира написао је кратко опроштајно писмо својим родитељима.

Са још двојицом младих пилота-самоубица стигао је до малог војног аеродрома. Испред пристанишне зграде већ је било постројено десетак младића, неке од њих знао је из виђења и са часова обуке, где су их искусни пилоти и најпознатији јапански војни стручњаци подучавали како треба да управљају летелицама-бомбама.

— Војник Харуо Хирота нека заузме место у својој једрилици — чуо је како га прозивају.

ПОГИНУЋУ НАСНИЈЕ!

Средином априла 1945. године америчка ратна морнарица, заједно са британском пацифичком флотом, кренула је у десант на острво Окинаву које је од почетка другог светског рата представљало једну од најважнијих база јапанских фашиста. Међутим, острво је бранило око 100.000 јапанских војника, а камиказе (што на јапанском значи — божански ветар) или пилоти-самоубице требало је да онемогуће приступ сваког америчког брода његовим обалама.

На свој последњи и једини задатак камиказе су полазили у авионима-бомбама или једрилицама-бомбама које су Јапанци називали „џинраи бутан“. Те једрилице-бомбе, дугачке око шест метара које су, обично по две, биле причаћене испод крила великих бомбардера, у предњем делу носиле су око 1200 килограма тринитроа-

лио тринитроаминол, па су најбољи амерички бродови нестајали у мору у страшној експлозији.

И Харуо Хирота је био одређен да својим животом уништи један амерички брод. А који — сам је требало да одабере када се нађе изнад непријатељске флоте. Његови другови на исти начин осујетиће остале и спречити их да приђу Окинави. О томе је размишљао Хирота док је из једрилицегледао наниже: испод себе видео је само таласасту, пенушаву и блештаву површину воде. Тек после сат и по лета угледао је на пучини две црне тачке, добро је знао да су то амерички бојни бродови. Ипак, одлучио је да умре још који километар даље: удариће о бок огромног разарача чије је обресе јасно разазнавао тамо, на хоризонту.

ПРОМАШИО ЈЕ БРОД

Али, у тренутку када су надлетали она два брода Харуо је зачуо експлозију изнад своје главе. Погледао је наниже, по диму који се уздизао из топовских цеви на палуби брода, знао је да су их гађали. Затим је подигао главу, а од призора који је видео, осетио је како су му руке утрнуле и жмарци прострујали телом.

Крило бомбардера испод којег се налазило било је у пламену, као и читав труп авиона. Десетак секунди касније суновратили су се према океану. Хирота ипак није

минола, страшног експлозива. Кад би бомбардер достигао висину од 8000 метара и при брзини од 280 километара на час, на око тридесетак метара пред циљем једрилица-бомба откачила се од његовог трупа. Ношена ваздушним струјама полако је губила висину, а када је стизала на око пет километара од брода који је требало да потопи, пилот би активирао три ракете у репу летелице. Брзина једрилице тада се нагло повећавала, па је у тренутку удара у труп брода достигала 990 километара на час. Тада би се помоћу специјалног упаљача запа-

изгубио присебност, махинално је повукао ручицу на командном пулту која је требало да откачи полугу и одвоји једрилицу од бомбардера.

Успео је! Осетио је нагли трзај када га је ваздушна струја повукла десно од бомбардера који је незадрживо летео према мору. Тада је пилот-самоубица донео одлуку: усмериће једрилицу према најближем броду удаљеном око пет километара. Откопчао је полјасе који су га прикивали за седиште и напрегнуто зурио кроз провидан поклопац на кабини. Силуета брода постајала је све јас-

Харуо Хирота се фотографисао пред свој последњи лет.

Бивши наминаза данас највише воли да — нува.

нија, већ је видео и војнике на његовој палуби и уперене топовске цеви...

Али, тада се десило нешто о чему никад није смео да размишља.

Уместо да удари у брод, једрилица-бомба прелетела је преко њега и — слетела на морску површину. Не би ли некако запалио експлозив, Хирота је почео да притиска и вуче ручице испред себе, али је изненада зачуо необичан звук. Провидан кров изнад његове главе нагло се отворио, а таласи су заплуснули његово знојно лице. Последње чега се сећа, била је хладна пенушава вода која му је облила тело и продрла у уста.

Када је дошао свести, схватио је да се налази на америчком бојном броду.

— Зар сам жив? — почео је гласно да плаче. — Зашто сте ме спасли? Убијте ме!

Ускоро се Хирота помирио са судбином и — спријатељио са америчким војницима. А после завршетка другог светског рата за-послио се као кувар у једном ресторану недалеко од Вашингтона. Када је скупио довољно новца, отворио је свој ресторан, а затим купио и акције „Мариот“ хотела. Често знатижељним гостима прича овај догађај и нимало не скрива свој понос што је, стицајем прилика, остао жив.

— У школи за камиказе било је преко 5000 пилота-самоубица — прича данас Харуо Хирота. — Али, само је 2550 камиказа узлетело, од њих — 475 погодило је циљ, а још 2519 официра и пилота било је обучено да управља овим смртоносним летелицама. Ја сам једини који је пошао на свој последњи лет и — успео да га преживи!

Б. Ј.

ТИТО У АНЕГДОТАМА

БОСОНОГИ ШЕГРТ

Све је за Јожу било ново и необично. Па и велики циркус који стиже у Сисак управо кад и он пође у шегртску школу.

Шарена шатра из које је громко допирала музика и смех гледалаца привлачила је магнетском снагом шегрте. Али шта су могли кад су били „шворц“ као црквени мишеви. Никад ни пребијене паре у депу. А чика на улазу није био баш благонаклон према деци, која су се поваздан наоколо врзала не би ли их пустио да и они туре нос у шатру и виде та „невиђена чуда“.

Шегрти ипак пронађоше начина да уђу. На супротной страни од улаза, кад је већ почела представа, неколико њих се провуче испод цираде. Зов-

ну и Јожу. Вуче се он по земљи, пола тела му већ у циркусу, а пола вани, кад одједном осети како му неко зграби ногу.

— Мангупе један, гдје ћеш?! — грмео је љутито чувар.

Јожа успе да се отме и увуче у циркус. Само, једна ципела остаде у чуваревим рукама. Зачас, ето ти и њега унутра. Зареда од столице до столице не би ли видео коме од малишана фали ципела. Што ће сад?

— А ја ону другу скинем и ставим у њедра — хвалише се сутрадан Јожа старом калфи, Шмиту, којег је од свих мајсторових помоћника највише волео.

— Надмури ти, Загорче, и циркусанте! — задовољно ће Шмит који је волео бистрог Јожу.

(Из књиге „Тито у анегдотама“ Звонка Штаубрингера и Милоја Поповића)

Чудновато је, али тачно: возне карте постојале су пре него што је створена железница! У ствари, почетком прошлог века, у време када се на веће раздаљине путовало дилижансом, неко се досетио да продаје резервације за место у њима дан уочи пута, како би се путницима барем тиме помогло, кад већ нико није могао унапред да им каже час када ће дилижанса кренути.

Те прве карте обично су се продавале по крчмама, јер су се крај њих дилижансе заустављале да се коњи одморе и путници освеже. Овај обичај се задржао и када су први возови почели да угрожавају превоз коњима и колима, па је чувена лондонска крчма „Цорц“, која се налазила у улици Бора Хај стрит, у почетку била једино место где су путници из британске престонице могли да набаве карте за ново превозно средство. А да енглеско поштовање навика није само прича, доказ је што се на месту ове крчме данас налази зграда британских железница у којој Лондонци и даље купују возне карте...

ОД ПЕЧАТА ДО ФАБРИКЕ

И већина осталог човечанства — бар када је реч о возним картама — строго поштује облик и димензије које им је средином прошлог столећа дао Томас Едмондсон: 38 x 15 милиметара.

Овај инвентивни Британац који је низ година радио на железници као шеф станице у Милтону, данашњем Бремingtonу, запазио је недостатке у начину обележавања и нумерисања карата: то се чинило ручно, а како су возови били све бржи и путника све више, требало је смислити нешто погодније. Тако је настао и Едмондсонов први изум, врста дрвених печата на којима је, наопачке, била угравирана класа и име станице до које се путовало. На таквим печатима била су

КАРТЕ НАПРЕД, МОЈИМ!

У ПИОНИРСКО ДОБА ЖЕЛЕЗНИЦЕ У ФРАНЦУСКОЈ
КАРТЕ ОД ХАРТИЈЕ БИЛЕ СУ ПРИВИЛЕГИЈА ПУТНИКА У
ПРВОЈ И ДРУГОЈ КЛАСИ — ОНИ У ТРЕЋОЈ ДОБИЈАЛИ
СУ МЕТАЛНЕ!

Ни у првим америчким возовима није било класа, нити купеа: тако је кондуктеру било лакше да провери имају ли сви путници карте.

места најчешћих станица, а за оне мање прометне име се и даље исписивало руком.

Ускоро је Едмондсон направио и прву „машину“ за датирање, којом се на карту, преко мастиљаве пантљике, отискивао дан, месец и година издавања, а потом и машину за избацивање наштампаних карата. Тај последњи изум Едмондсон је усавршавао до краја свог живота, а умро је 1851. године, и она се, готово неизмењена и данас користи. Његов син наставио је очеве дело: основао је фирму за производњу машина за штампање возних карата. Данас је то позната фабрика „Томас Едмондсон“, чије електричне машине изба-

цују 10.000 карата на сат — уместо 1000, како се некад чинило ручном пресом.

УЗ КАРТУ — ПОРЦИЈА ПИРИНЧА

У време када је Томас Едмондсон радио и смишљао начине да усаврши штампање и производњу возних карата, оне су се већ свуда правиле од картона. Али, у почетку није било тако. На француским железницама, на пример, путници у трећој класи добијали су осмоугаоне бакарне плочице — неку врсту жетона — на којима је био утиснут број и место у које је путник ишао. У самом возу кондуктер је скупљао те металне карте и наплаћивао цену путовања, а жетоне затим стављао у кожну врећицу и враћао на матичну станицу. Путници у првој и другој класи добијали су карте од хартије или картона.

Мада су „неподривне“ карте брзо изишле из моде и употребе, њихових трагова има и данас. У неким земљама високи службеници железнице имају значке од злата или слоноваче које им служе као пропусница за бесплатно коришћење возова.

А кад је реч о облику, мада се у највећем броју земаља користе већ поменуте Едмондсонове правоугаоне карте, има и изузетака: на острву Борнеу су округле. У Јапану се карта за један правац штампа само с једне стране, а повратна с обе, а у Ирану се издају највеће карте на свету: 20 x 10 см! У појединим местима у Индији у цену карте урачунаст је оброк у станичном ресторану, а у Малезији се уз њу може добити порција пиринча. У САД се понегде са возном картом може ући на сајам или неку сезонску изложбу а у Холандији их продају и — хотелијери. Ко би набројао све занимљивости везане уз једну тако обичну и свакодневну стварчицу као што је возна карта!...

М. К.

Краљица од Сабе посетила је цара Соломона само да би од њега добила неколико врећица бибера.

ВЕНАЦ ОД ЗАЧИНА

У неним деловима Азије постојале су пијаце на којима су се продавали искључиво зачини.

КОЛУМБО ЈЕ ОТКРИО -ВАНИЛУ

МЛЕТАЧКА РЕПУБЛИКА ЗАСНИВАЛА ЈЕ СВОЈУ СНАГУ И БОГАТСТВО, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, И НА ТРГОВИНИ МИРИСНИМ И УКУСНИМ БИЉКАМА, АЛИ ШПАНЦИ СУ ОДЛУЧИЛИ ДА СРУШЕ ТАЈ МОНОПОЛ.

Када су Арапи полазили у бербу цимета, који је растао у плићку поред обале, огртали су се воловским кожама и тако опремљени улазили у море. Чувале су га страшне крилате животиње које су подсећале на следе мишеве и одмах би растргле сваког човека који би се приближио том благу. Управо зато што се тако тешко долазило до њега, цимет се могао купити само за суво злато...

Ову причу из народа забележио је око 415. године пре нове ере хеленски историчар Херодот. То је, наравно, само прича јер је цимет дрво из фамилије ловора, расте у источној Индији и у Шри Ланки, а кора младих прана сушила се, мела и употребљавала као зачин још пре више хиљада година. Овакве и сличне лажи протурали су вешти трговци, јер је у то време продаја зачина била један од главних извора њиховог богатства па су љубоморно крили територије са којих су их брали.

Зачини су се употребљавали да би побољшали укус хране, а често и као новац, због њих су се водили ратови, откривани нови континенти, земље у којима су расли пустошене а људи поробљавани или убијани.

ВРЕДНИЈИ ОД ЗЛАТА

Стари Египћани користили су неке зачине да би побољшали укус јела, док су од других правили миришљаве помаде или су им служили као лек.

У Риму је справљање јела за богаташе била права уметност, па је Апиције, одличан познавалац кулинарских вештина који је живео средином другог века пре нове ере, направио збирку од преко 450 кувар-

ских рецепата. Главну арому јелима давали су, како је у њима написано, целер, бибер, ким, несасушени листови нане, који су се стављали у разне слатке и љуте сосове, и још неки зачини.

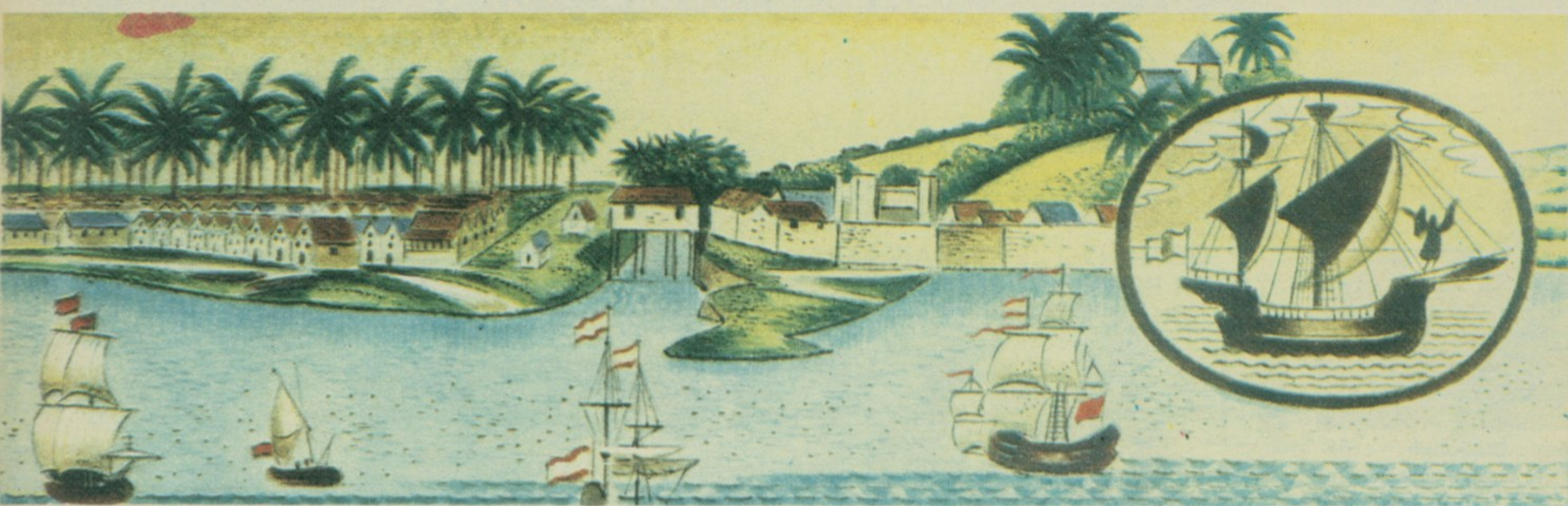
Бибер је одувек био један од најцењенијих додатака јелу. Према једној легенди, краљица од Сабе посетила је Соломона у Јерусалиму, око 10. века пре нове ере, само да би добила неколико врећа драгоцених зачина, а за узврат му дала — злато.

Ова биљка, пореклом из Азије, са срцеликим лишћем и бобичастим плодом (црни бибер добија се од зелених плодова који се суше, а бели од зрелих и ољуштених) често је утицала и на односе међу државама. Око 300. године пре нове ере у Европу су је донели из Индије разни трговци, тако је бар записао грчки филозоф Теофраст. Ипак, вероватније је да су га на овај континент донели војници Александра Македонског када су се враћали из похода по Азији, па су се хвалили како бибер има чудотворно дејство и лечи разне болести. У средњем веку Млетачка Република која је своју снагу и богатство заснивала на трговини, навелико тргује овим зачинима.

У Енглеској, на пример, током читавог средњег века бибер се често употребљавао и као средство плаћања.

УСПЕШНА КРАЂА

Висока цена бибера и осталих зачина који су расли у далеким земљама азијског континента била је за Шпанце један од разлога да потраже поморски пут према Индији. Али, на том

пугу Колумбро је 1492. године пронашао Америку и — ванилу, до тада непознати зачин на Старом континенту.

Ванила се убраја у ред орхидеја, има дугачко стабло и дугуљасте листове, а плодови су дугачки око 20 сантиметара. Када су Шпанци стигли на тло Америке, ова биљка се гајила само у северном делу Мексика, на подручју где је живело племе Тотанокa.

Цвета сваке четврте године, и то у априлу, плод расте до августа а зри до децембра, када је и берба. Било је веома тешко одгајити ванилу и Шпанци су забранили да се она износи са овог континента, где је могла да се купи само за сребро.

Према једној причи из 16. века неки домишљат калуђер је, иако под претњом смртне казне, пренео у свом шупљем штапу неколико садница ваниле из Мексика на британско острво Маурицијус, у Индијском океану. Због топле и влажне климе биљке су невероватно брзином расле и развијале се, али никако нису доносиле плод. Тада је један црни роб, који је заједно са калуђером био у Мексику, приметио да на овом острву нема од-

ређене врсте инсеката који су, у тој далекој земљи, преносили полен са прашника ових цветова на тучак, и на тај начин их опрашивали. И данас у свим топлим поднебљима, ван Мексика ванила мора на вештачки начин да се оплођује.

ПРИЗНАЊЕ СЕ ЈЕДЕ

Португалски морепловац Васко да Гама кренуо је 1498. године на пут око Африке да би пронашао поморски пут за Индију и срушио монопол средоземних држава које су имале искључиво право на трговину зачинима. Касније су и Французи стигли у тај део света у којем је изношење миришљавих биљака било најстроже забрањено. Неки младић је ипак успео да у двоструком дну своје торбе, у 18. веку, са Молучких острва пренесе неколико струкова каранфилића на острво Реинион, близу Маурицијуса. Ускоро су се на овом француском острву расцветали црвени цветови каранфилића, биљке која припада фамилији Myrtaceae и чији сасушени пупољци имају пријатан мирис и оштар укус.

Из фамилије Iridaceae познат је шафран. У његовом цвету налази се етерично уље јаког мириса, па су га још стари Вавилонци. Грци и Римљани употребљавали за справљање парфема, боја и лекова против жутице. Важио је као један од најскупљих зачина јер да би се добило пола килограма шафрана потребно је убрати око 250.000 цветова биљке познате под именом *Crocus sativus*.

Од ђумбира, вишегодишње зељасте биљке која се гаји у тропским областима, у Великој Британији се прави мрк и пенушав напиток, веома сличан пиву, а сасушени цветови стављају се у многа јела. У неким деловима Македоније и Грчке од стабла биљке анис прави се ракија позната као „анасонлија“, док се у Француској од семена добија освежавајуће пиће — анизад — зеленкасте боје и јаког мириса.

Колико је биљка лавор била цењена показују стари записи и гравуре, јер се у старом Риму употребљавала не само као зачин, већ су се од ње правили венци и стављали на главу или око врата најзаслужнијим грађанима. У Далмацији, на пример, лишће ове биљке, познате у народу као лорбер, ставља

се и уз неке колаче па им даје специфичан укус и мирис.

Данас не постоје државе које имају искључиво право на продају разних зачина, јер савремена технологија и механизација која се примењује у пољопривреди, омогућује да се бибер, сусам, ким... могу готово свуда да гаје.

Нора биљне цимет некада се овано гулила.

У Индији, зачини се ситне у посебним лавеним посудама.

Дрво бибера моње да нарасте и преко два метра.

**Сафет Шабовић, стра-
нар у Окружном затво-
ру у Сарајеву**

Kad je 25. januara ove godine obavешten da je dvadeset petogodišnjak N. M. protiv kojeg se vodi istražni postupak, iskoristio nesmotrenost bolničara pri lekarском pregledu и прогутао топломер, сафет Шабовић, стражар у Окружном затвору у Сарајеву, одмах је знао да мора бити изузетно опрезан. Јер, окорелог криминалца који је у бројним провалима опљачкао преко 70 милиона старих динара, требало је из затвора спровести у Хируршку клинику Кошевске болнице на рендгенско снимање. Он је и при ранијим хапшењима и спровођењима успевао да превари милицију или стражаре и да побегне.

Са још једним колегом Сафет је сместио провалника у службени „фиат 125“ и одвео у болницу на Кошеву. А кад је за ухапшеним ушао у кабинет са рендген-апаратом и скинуо му лисице, почела је драма.

ЗАГЛАВЉЕН У КОМАДИМА СТАКЛА

Чим је крочио у полумрачну просторију, Сафе је запазио прозор и истог тренутка паде му на памет да би провалник за којег је сад он био одговоран могао искочити без обзира што је прозор био затворен.

И заиста, већ следећег момента, стражар је као у магновењу видео како се тело ухапшеног винуло кроз ваздух с главом и рукама према великим, дуплим стаклима. Одјекнуо је тресак и звекот разбијеног стакла.

Провалника, с топлеме-
ром који је могао сваког че-
са да се сломи, у желуцу и
да се отровна жива разлије,
једноставно је nestало. Ост-
тала је само велика рупа на
прозору са шиљатим кома-
дима стакла који су прети-
ли сваком оном ко би се
покушао провући између
њих.

Међутим, Сафет Шабовић о томе није размишљао ни тренутка. Побеже, муњски-то му је синило кроз главу. Залетео се, покрио лице

ПОДВИГ ЧОВЕКА У ПЛАВОМ

ОЖИЉАК ЗА УСПОМЕНУ

ОДЈЕКУО ЈЕ ТРЕСАК РАЗБИЈЕНОГ СТАКЛА И ВИШЕСТРУКИ КРИМИНАЛАЦ ЈЕ ЈЕДНОСТАВНО НЕСТАО. БЕЗ РАЗМИШЉАЊА, ХРАБРИ СТРАЖАР СЕ ЗАЛЕТЕО И СКОЧИО ЗА ЊИМ

рукама и виноу ка исправилној рупи у прозору, као да скаче у воду. А кад је доспео до прозора, није могао даље: његово велико, снажно тело, преко деведесет килограма крупних костију и јаких мишића, заглавио се у разбијеном прозору, укљештено шиљатим парчићима стакла.

Био је готово немоћан, али далеко од помисли да одустане од потере. Добро је знао да је сваки секунд драгоцен, да је тешки провалник сад на незаслуженој слободи, да га мора сустиги и савладати по сваку цену.

Узбуђен и љутит, копрчао се високо између кабинетског пода и тла под прозором, који се налазио на око два метра изнад земље. Није осећао да му се комади стакла заривају у тело, да га секу и да квари.

Најзад је успео да се ослободи стравичног загрљаја и падне на земљу. Хитро се подигао и појурио за бегунцем који је већ одмакао око сто метара. Није ни приметио да за собом оставља видљив траг од крви.

ДВОБОЈ НА АСФАЛТУ

Случајни пролазници у кругу Кошевске болнице, пацијенти и болничко особље видели су како крупан човек у униформи врло сличној милиционерској јури за бегунцем.

— Ухватите га, он је провалник! — викао је Сафет људима који су гледали небичну трку. Али, криминалац је све који су покушали да му се приближе или препрече пут гласно опомињао да има нож и да му не прилазе. Лагао је, а људи су се плашили.

Сафет је трчао све брже. Видео је да је бегунац на измаку снага и да ће га ускоро сустићи. Трчао је већ око пет стотина метара, и још није осетио ни приметио да обилно крвари.

Кад је покушао да прође кроз једну високу капију и тако провалинику препречи пут — гвоздена врата су била заклоњена. Ту је изгубио драгоцене секунде. Међутим, није одустао. И даље је пратио бегунца, трчао и приближавао му се све више.

На неколико метара раз-
даљине бегунац је изненада
посрнуо и стражар се бацио
на њега. Успео је да га де-
сном руком ухвати за ногу,
и тад је осетио да су му
крупна шака и мишићави
рука потпуно немоћни. За
тренутак је бацио поглед на
руку: униформа на подлак-
тици била је натопљена
крвљу, а длан и прсти цр-
вени.

Осећао је како 'се ухапшени под њим копрца, како покушава да га удари у лице или утрзје. Међутим, био је свуише нејак да са себе одбаци велико, снажно Сафетово тело. Ускоро се предао, сав пребледео и уздрхтао. Последњим напором

преузели ухапшеног, Сафет је пошао право у операциону салу.

A тамо, на столу, док су се хирурзи спремали за ши веће Сафетових рана, он је детаљније погледао униформу и озледе. Подлактица десне руке била му је уздуж дубоко расечена и лекари су рану ушили са шест конача. Панталоне су му биле исечене и окрвављене, а ноге израњављене. Без локалне анестезије, јер за њу једноставно више ни је било времена, осећао је како га хирурзи „крпе“. Међутим, иако су ране почеле да га боле и пеку, био је задовољан и смешио се на болничко особље; знао је да му нико неће моћи пебациати да није извршио задатак.

Када су другови у затвору чули како је Сафет ухватио провалника који је покушао да побегне, скупили су 200 хиљада старих динара и поклонили му у знак признања за подвиг.

• • •

Ко зна колико је пута овај храбри двадесет осмогодишњи стражар морао да свом сину и кћерки прича како је скочио кроз прозор. А о свом необичном, тешком и хуманом позиву Сафет иначе ретко прича. Каже да воли ту тамноплаву униформу и да људима који су с оне стране закона и живота једноставно помаже, људски и искрено. Повремено загледа велики оžiljak на десној руци и напомиње да је једнак био и према убицама и према познаницима са улице. Због свега тога данас многи људи који су године проводили у затворима и пред чијом је собом стражарио Сафет Шабовић пријатељски посете овог цина доброг срца.

И. Лончау

ОСТАЋЕШ БЕЗ РУКЕ!

стражар је успео да му стави лисице.

Тад су дотрчали болничари и лекари који су посматрали трку и двобој на земљи.

— Па, човече, ти ћеш остати без руке! — било је прво што је Сафет чуо. Међутим, још је био далеко од несвести. Окупљенима је рекао да о свему обавесте другог стражара који је остао пред рендген-кабином... Тек кад је он известио колеге у затвору о свему што се догодило и кад су они

МНМ-КВИЗ

- 1 По чему је познато Тразименско језеро?
- 2 Шта је пинакотека?
- 3 Знате ли ко је открио и освојио Перу?
- 4 Амфибије су:
- 5 Ко је био Молох:

ОДГОВОРИ:

(1) Код Трапанског језера (у Италији, покрајина Месина) Хансман је потпуко Римљане 217. године пре нове ере; (2) Пинакотека је код старих Грка слична украсена просторија у атинским Панаџијама; (3) Панаџије конкурсатор Фран-циско Пизаро (око 1475 — 1541) открио је Перу и уништио старе индијанске културне знаменитости; (4) Амфије је су моторна возила која излазе из водониковог горива; (5) Мохов је биљно митохондријско гориво које се примењује у људске жртве.

Dik
BROWNE

ХОТАР СТРАШНИ

БУРНА НОЋ НА БОСФОРУ

Углађени енглески мајор учтиво је поздра- вио елегантног фран- цуског пуковника. Стано- вали су у истом хотелу у центру Цариграда, у „То- катлијану“, сретали се за обедом и на пријемима, по- некад разговарали о вре- мену и лепотама Босфора — и били љути противни- ци.

Мајор Хеј припадао је британском Сикрет серви- су, а пуковник Бланк је био један од шефова француског Дезијем бироа. Туризам им је био послед- ња брига, од њих се очеки- вало да обавештајним ра- дом помогну или одмогну зараћеним странама у грч- ко-турском рату који се 1922. и 1923. године водио у Малој Азији.

СИГНАЛИ ПАТРОЛНИХ ЧАМАЦА

Мајору Хеју је једног јутра стигао извештај да су Грци потиснули слабо на- оружану анадољску војску на стотинак километара ис- пред Анкаре. Био је то по- четак битке за турску пре- стоницу.

— То су привремени ус- песи — рекао је Хеј свом сараднику Џенкинсу. — У турској позадини се при- према револуција, приста- лице Кемал-паше се спре- мају да збаце султана.

— То ће их сасвим из- бацити из ратног колосека — приметио је Џенкинс.

— Напротив — одгово- рио је Хеј коме није не- достајао инстинкт расног обавештајца. — Кад пре- узму власт у целој земљи, они ће моћи много енер- гичније да ратују него сул- танови војници.

— Неће имати довољно оружја.

— Набавиће га. Ја чак знам и од кога.

— Од Француза?

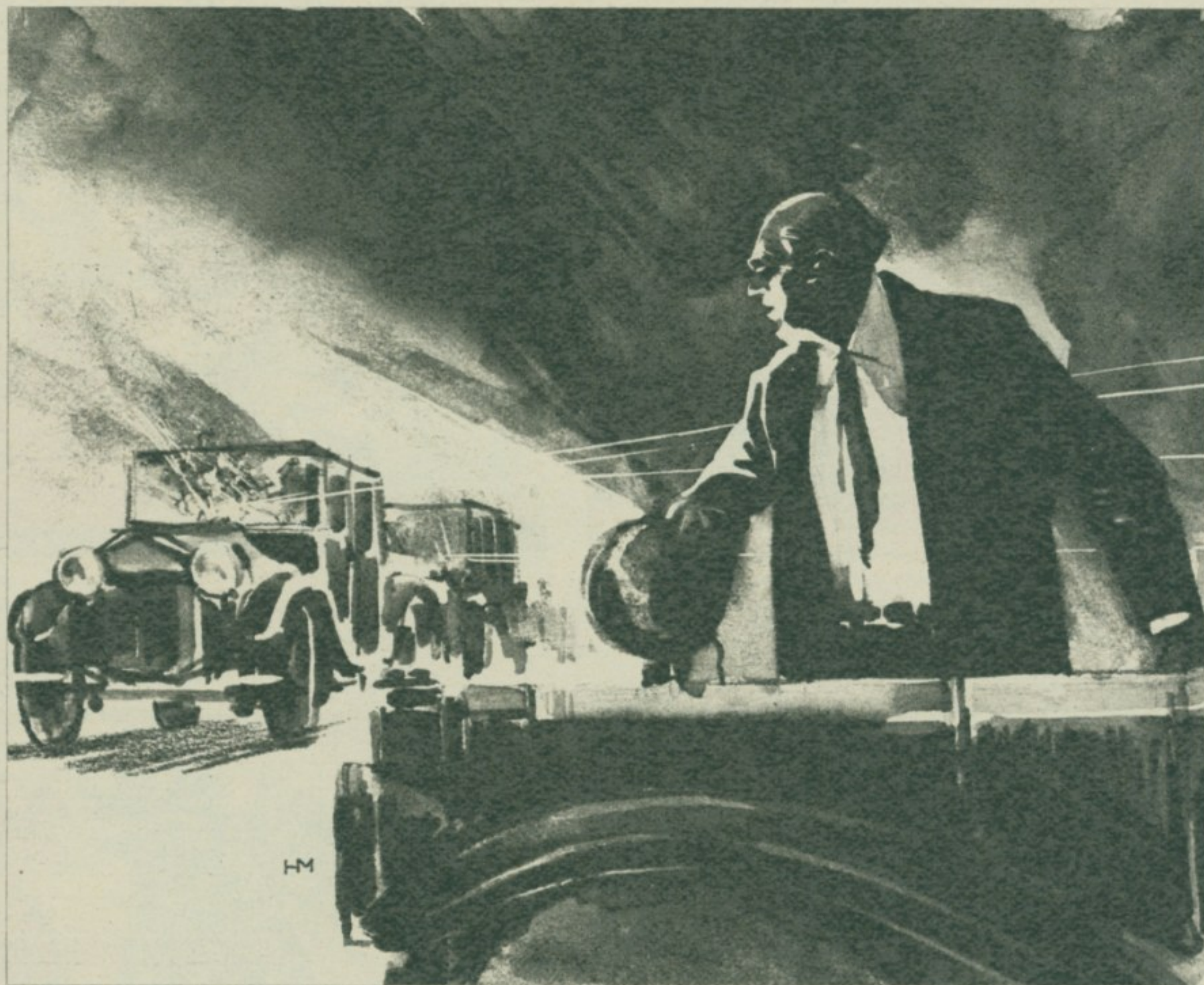
— Да. И ми смо овде уп- раво зато да бисмо то спречили.

Истог дана на тераси хо- тела Хеј је љубазно по- здравио пуковника Блан- ка са којим је седела мла- да и, колико се испод тан- ког вела могло приметити, веома лепа жена.

— Погледајте ту жену — шапнуо је Хеј Џенкин- су. — Морате преко шефа полиције хитно да сазна- те ко је она.

Шеф полиције у Цари-

Енглески обавештајац мајор Хеј подигао је у јед- ном тренутку вео са лица младе жене коју је будно пратио. И — уместо ње угледао непознатог мушкарца!

граду у то време био је ен- глески пуковник Макс- филд и Џенкинсу, нарав- но, није било тешко да са- зна све што је хтео.

Лепа Бланкова познани- ца била је сестра бившег турског посланика у Риму. Има 26 година, зове се Џа- мила и управо је стигла из Анадолије.

— Дошла је по оружје за анадољску армију — за- кључио је Хеј. — И кад знамо да им оно може сти- ћи само морским путем...

— ... Морамо, значи, да контролишемо све бродове који се приближавају оба- лама Мале Азије — довр- ши Џенкинс.

Убрзо потом енглески патролни чамци сигнализи- рали су да се Босфору при- ближава један француски брод-танкер. Кад је најзад пристао, капетан је при- јавио лучким властима да му се покварила крма, па мо- ра остати на оправци, а по- том ће отпловити за Одесу

и тамо укрцати већу коли- чину руског уља.

Мајор Хеј није никако успевао да продре на сум- њиви брод и изврши прет- рес. Преостало је једино да његови агенти даноно- но пазе на брод и да запо- девају „случајне“ разгово- ре са механичарима који су оправљали кормило. У у- нутрашњост брода капетан није никог пуштао.

НА ЧЕЛУ КОЛОНЕ

Петог дана Џенкинс је обавестио свог шефа да се капетан француског тан- кера у једној малој кафани састао са лепом Џамилом.

— Наш човек — извеш- таво је Џенкинс — успео је да им се примакне сас- вим близу. Чуо је да гово- ре о искрцавању оружја.

— Чудно да су били то- лико неопрезни!

— Па они, изгледа, смат- рају да их више ништа не може спречити у тој акци- ји... Искрцавање ће бити ноћас, негде на обали. Џа- мила ће лично присуство- вати и давати светлосне сигнале.

Мајор Хеј је осећао да ту нешто није у реду: и- пак се тако важне ствари не саопштавају гласно, у кафани. Али како није и- мао други путоказ, наре- дио је својим људима да опколе хотел лепе Турки- ње и да га позову чим она изађе на улицу.

То се догодило увече око девет часова. Падала је ки- ша и Џамила је изашла огрнута кишним мантилом, са ферецом која јој је скривала лице. Утрчала је у лускузни аутомобил који је чекао пред хотелом и одвезла се у правцу тајног стана пуковника Бланка, који и није био так ђ тајни, бар за мајора Хеја. Тамо се

задржала свега неколико минута, па је опет улетела у аутомобил и одјурила ве- ликом брзином.

За њеним аутомобилом је кренула читава колона возила са наоружаним а- гентима и енглеским вој- ницима. На челу колоне био је мајор Хеј. Енглези су морали да возе без свет- ла како Туркиња не би приметила да је прате. У последњем аутомобилу го- нилаца налазио се велики снажан рефлектор.

Према ранијем договору, Енглези су се постарали и за контролу с мора. Чим је Џамила пошла ка Малој Азији, на одређени сигнал су два торпедна чамца за- пловила ка француском танкеру. Један је са уга- шеним светлима стао бли- зу тог сумњивог брода, а други је крстарио чекају- ћи знаке са обале.

РОМАНТИЧНА ЏАМИЛА

Колона возила се заус- тавила чим је стао и ауто- мобил са Туркињом. Из њега је блеснула светлост рефлектора, најпре немир- но титрајући по таласима, да би се најзад умирила и почела да трепери дугачко — дугачко, па кратко.

— Шаље Морзеове зна- ке — шапнуо је Џенкинс свом шефу.

— Са мора му одговара- ју — задовољно је приме- тио Хеј.

— Сад ће се брод приб- лижити обали...

— ... А ми ћемо ступити у акцију кад почну да ис- товарају робу...

Одједном је рефлектор из Џамилиних кола проме- нио смер и енглески ауто- мобили су се нашли у сно- пу светлости. Однекуд из мрака чули су се и пуцњи и прсла су стакла на Хеј- довом аутомобилу. Енглези су почели насумце да од- говарају, а Хеј се први снашао: успео је једним хицем да разбије рефлек- тор који их је открио.

Кад су агенти са Хејом на челу дојурили до Џа- милиног аутомобила, дочекао их је њен возач и почео да галами:

— Зашто сте ми разбили рефлектор? Какву то игру играте ноћу на друму?

Хеју ситуација уопште

није била јасна и док је размишљао шта да одговори, дотрчао је Џенкинс:

— Господине мајоре, нека руља нас је нападала из мрака. Посекли су нам све гуме... Разбили нам рефлектор... Нестали су као авети... Сад не можемо да сигнализиремо нашем торпедном чамцу.

— И не морамо. Средићемо ми то овде, с копна. Распоредите људе доле на обали.

Возач је почео бучно да протестује. Доказивао је да је Француз који вози сестру једног дипломате. Претио је због узнемиравања.

— Умукни! Шта си јављао својим Морзеом?

— А, то вас мучи! Ех, колико је романтика далеко од вас Енглеза!

— Какве ту везе има романтика?

— Има. Моја господарица је доживела романсу са једним француским капетаном који је управо испловио. Зато му је рефлектором упутила последњи поздрав. А ви сте тај рефлектор разбили!

ОБМАНА ЈЕ УСПЕЛА

Уз обалу није нико пристајао.

Хеј је одлучио да Џамилу и њеног возача повезе у град и оптужи као кријумчаре. Ушао је у њихова кола, позвао Џенкинса да преузме волан и журно се са пленом вратио у град. На првој боље осветљеној градској улици наредио је Џенкинсу да успори, окренуо се Џамили и подигао јој ферецу.

Чекивао је протест, а уместо тога доживео је прави шок. Испод фереце је био млади Анадолац који му се дрско осмеживао. Хеј је у тренутку схватио да је праву Џамилу изгубио испред тајног стана пуковника Бланка.

Недаће енглеског обавештајца нису се, међутим, овим завршиле. На пристаништу му је командант торпедног чамца рапортирао да је сумњиви француски брод испловио без светла, да је затим давао неке сигнале (управо оне које је Хеј видео) и онда мирно упловио у Црно море. И он је успешно извршио свој део задатка у акцији обманљивања Енглеза.

Сутрадан су Хеју реферисали:

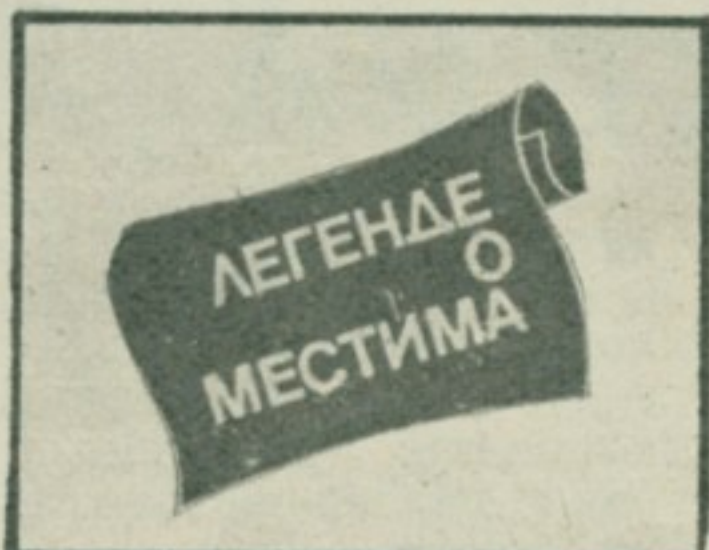
— Ноћас је један брод искрцао велике количине оружја и муниције. Све је то одмах отпремљено у Анадолију, трупама Кемал-паше... Џамила је нестала без трага и гласа.

Огорчен и бесан, мајор Хеј је пошао на ручак. У холу хотела „Токатлијан“ срео је пуковника Бланка.

Као да се ноћас ништа није догодило, срдечно се осмежујући, љубазно су један другог поздравили.

Н. Митић

ТОП ЗА САФИКАДУ

ЧИМ СЕ СПУСТИО СУТОН, ДЕВОЈКА ЈЕ КРАДОМ ОТИШЛА НА ТВРЂАВУ И ПЛАЧУЋИ ЧЕКАЛА ДА КРОЗ ЗИД ИСТУРЕ СМРТОНОСНУ ЦЕВ.

међу Сафикаде, муслиманске девојке, и аустријског официра Јозефа. На ноге се дигла цела Вањалука.

СУСРЕТ НА ВРБАСУ

Прошле су и две године откако су се у Вањалуци појавили први аустријски војници, службеници и официри, а свет никако није могао да се навикне на присуство странаца у необичним и разноликим одорама и униформама, који су се између себе споразумевали чудним, не познатим језиком. Сукоби и неспоразуми били су чести, мржња према туђини стална и свакодневна,

Први пут су се видели случајно, једног летњег сунчаног преподнева док је она прала рубље на Врбасу. Докон, с болним сећањем на Беч, музику и балове, Јозеф је још пре сунца узјахао свог вранца и кренуо уз Врбас. А кад се враћао, угледао је на обали испод чаршије, између врба и ракета,

јим је говорио свет око њега, он јој рече нешто чему ни сам није знао право значење. Не скидајући поглед са високог, младог црног официра у сјајној униформи, девојка се стидљиво насмеша. Видела је да јој се не спрема ништа зло.

Објашњавајући више рукама него речима да се на истом месту нађу кад зађе сунце, Јозеф јој приђе још ближе, али девојка брзо покупи рубље, лице прекри заром и између врба отрча према кућама.

Отад су се састајали скоро свако вече. Ћутке би седели на обали шум-

обали Врбаса како седи с неком девојком из махале, одмах је донесена одлука о његовој прекоманди. Јер, добро се знало да ће, сазна ли се за љубавну везу између аустријског официра и муслиманске девојке, одмах избити непријатан скандал.

Сутрадан, пре зоре, по киши касног јесењег дана Јозеф је отпутовао.

ЉУБАВ ЗА СВА ВРЕМЕНА

Сафикада је чекала да-нима, све док се није усудила да пита једног од аустријских службеника где је официр на црном ждрецу. А кад је сазнала да је отишао и да се више неће вратити, стежући вилице од пригушеног плача, отишла је на тврђаву, у сутон, и чекала да пукне топ.

Те вечери управо је био крај Рамазана, великог једномесечног поста, чији крај се увек на свечан начин оглашава топовским пуцњем са тврђаве. Сафикада је дошла испод отвора у зиду тврђаве кроз који је била истурена топовска цев, и када је видела да људи с оне стране приносе фитиљ да испале ђуле, стала је пред отвор цеви.

Сутрадан су је, разнесених груди, нашла деца која су по зидинама ловила голубове.

у чему су нарочито предњачили заостали Турци и муслимански свет. „Каури“, како су они називали аустријске војнике и њихове старешине, често су наилазили на ћутање, а свако онај ко би са њима имао било какве везе изврђаван је руглу и осуђи као издајница.

Те осуде нису мимоилазиле ни бањалучке девојке, најчешће неоправдано и без разлога. Ако би неки од странаца добио нешто муслиманској девојци, а за то се сазнало, о њој би се говорило најгоре. Зато су жене и девојке излазиле на улицу само кад је то заиста било нужно, али и тад у пратњи мушкарца и лица прекривеног заром. А кад је, изгледало је, презир муслиманског живља према неверницима достигао врхунац, у Бањалуци се догодило нешто што је свима, и староседеоцима и дошљацима, изгледало го тово невероватно: откривена је љубавна веза из-

младу жену како пере рубље у зеленој води.

Зауставио је коња на неколико корака од ње и ћутке је гледао. Посматрао је њене руке, светлоплаве димије и дугачку косу расуту по савијеним леђима. И управо кад је видео, изненађен, уздрхтао, да је девојка зар са лица забацила на теме да јој не смета при прању, она је осетила да је неко посматра, хитро се окренула и тако остала загледа-на у човека на коњу.

Јозеф је видео да је уплашена и изненађена, и прашећи се да девојка не вришне и се до узбујне целу махалу, он се насмеша, широким пријатним осмехом. Она се на то усправи, обриси руке о димије и загледа се у странца.

Официр подбоде коња и приђе јој на корак-два. Тек тада је видео да је девојка врло млада и врло лепа. Мешајући турске речи које је научио службујући по граници и новонаучене из језика ко-

не реке, загледи у воду или небо, гледајући се увек потајно и испод ока. Свако од њих, поред искрене и чисте љубави, носио је у себи и велики страх да не буду откривени.

УХОДА ОТКРИВА ТАЈНУ

Међутим, њихово састајање није могло остати тајна.

Јозеф је постајао све замишљенији и одсутнији, више се није картао са друговима нити играо билијар. Ћутке би седео и пушио или сатима тима-рио коња, шапућући му у уво тихе, неразумљиве речи.

Све то било је сумњиво његовим старешинама, на рочито његова честа вечерња искрадања, па су одлучили да пошаљу једног војника да га уходи. А кад се овај вратио и вишим официрима испричао да је Јозефа видео на

Нико тачно не зна да ли је заиста постојала храбра и поносна девојка из махале нити да ли је стварно била заљубљена у аустријског официра. Ништа одређеније не зна се ни о њему.

Међутим, на легендарном Сафикадином гробу бањалучке девојке, из нараштаја у нараштај, пале свеће. И сви заљубљени редовно одлазе на Сафикадин гроб.

И. Лончар

НЕБУ
У
ПОХОДЕ

ПОВРАТАК БАЛОНА

Амерички послодавац и балониста Вилијем Бери већ се са својим балонима попео на висину од око 1.000 метара кад му се учинило да чује неки глас. Бацио је поглед доле, преко ивице корпе, и са за препашћењем схватио да није сам. Испод њега, руку уплетених у ужу, лебдео је дечак — слепи путник!

— Хоћете ли, молим, вас, да ме спустите на земљу — поновио је престрашен.

— Шта, до врага, радиш ту! — узвикнуо је Бери у неприлици.

Али, није било времена за расправљање. Требало се спустити што пре и што пажљивије.

Уз много муке балон се најзад приземљио и дечак

је, захваљујући Беријевом вештом маневрисању, прошао са само неколико огреботина.

Овај, вероватно, јединствен случај у историји летења балонима догодио се 1964. године у Пенсилванији, у САД.

ПРВИ НАД ПАРИЗОМ

У последњих петнаестак година у неким земљама поново је оживело интересовање за такозвану слободну вожњу небом, на принципу загрејаног ваздуха.

Још пре скоро два века, у јуну 1783. године, браћа Монголфје су у Анонеу, у Француској, пустила у ваз-

дух балон напуњен топлим ваздухом. Одмах затим, добровољним прилозима су на бављена средства за нови балон који ће изградити произвођачи импрегнираног платна браћа Робер уз помоћ једног физичара. Овај балон, напуњен водоником, пуштен је у ваздух 27. августа 1783. године. Ускоро, 15. октобра исте године, у Паризу је професор Пилатр де Розије узлетео на везаном балону, постигавши висину од 25 метара и задржавши се у ваздуху читавих — 25 минута.

Уз помоћ маркиза Д'Арланда професор Пилатр је 21. новембра извео изнад Париза прво ваздушно путовање у слободном балону, пуњеном топлим вазду-

хом. Дужина лета износила је 8 километара! Две године касније Пилатр, пионир ваздушне пловидбе, покушају да комбинује путовање балона водоником и загрејаним ваздухом.

У то време, само две године пошто су се појавили, неки балони достижу висину од 4.800 метара!

Овај ваздухоплов, најчешће кугластог или јајастог облика, напуњен гасом лакшим од ваздуха, све до појаве авиона имао је широку примену, најчешће у рату. У ову сврху коришћен је и у другом светском рату, обично за осматрање непријатељских положаја, а Јапанци су га чак слали преко Пацифика са тере-

том експлозива, надајући се да ће достићи обалу западне Америке и бомбардовати је. Међутим, без успеха.

Највећу висину постигли су амерички балони „Експлорер I“ који се 1934. године дигао до 18.440 метара и „Експлорер II“ који је 1935. достигао висину од 22.066 метара. То је досад ненадмашен рекорд.

ТЕХНИКА УЗЛЕТАЊА

Модерни балони имају доњи отвор кроз који приликом дизања у ваздух излази сувишан гас. На врху је вентил којим се гас испушта при приземљивању. Високи су обично око 20 метара, са запремином од 1.000 до 2.000 кубних метара. Врло су гломазни и захтевају пажљиво руковање и више помоћника при узлетању. Састоје се из куполе од гумираног непромочивог платна и корпе, та козване гондоле, која је конопцима причвршћена за куполу. У њу се смешта посада, инструменти, као и баласт који има важну улогу за дизање са земље и постизање веће висине.

Пред узлетање балон се однесе на отворен простор и рашири, са корпом и гасним горионицима положеним на страну. Кад се пилот увуче у унутрашњост да би проверио облогу и ужад, двојица из посаде са земље удувавају кроз отвор у балон топао ваздух. Балон полако расте, све до усправног положаја, до тренутка када је спреман да полети.

Пилот тада ускоче у корпу, процењује ситуацију и, ако је све у реду, даје знак да га отпусте. Већ следећег тренутка он је у ваздуху и лагано лети ка висинама. Да би контролисао лет и успешно га извео, мора добро да познаје ваздушне струје, разлике у притиску разних слојева ваздуха, температуру и брзину ветра. Његова сигурност је у огромној лопти и плетеној корпи.

На сваких неколико минута пилот укључује гасне горионике како би температура ваздуха у балону стално била 100 степени Ференхајтових, односно виша од спољне. У противном, долази до наглог спуштања. Неопходно је, значи, да се ваздух што више загреје. Међутим, и ту треба бити опрезан јер на температури преко 250 степени Ференхајтових „кожа“ балона могла би да се исуши и испуца.

Само онда кад нема варљивих топлотних струјања, односно топлотних стубова, могуће је узлетети и спустити се по жељи, мада је и тада сигурност посаде мање-више препуштена ветру.

У низу ужади на балону

Савремени балони се не разликују много од старих. Принцип је исти: балон лети јер је напуњен топлим ваздухом који је лакши од хладног. Једино, уместо ватре којом се некад ваздух загревао, данас се најчешће користи млаз запаљеног пропана.

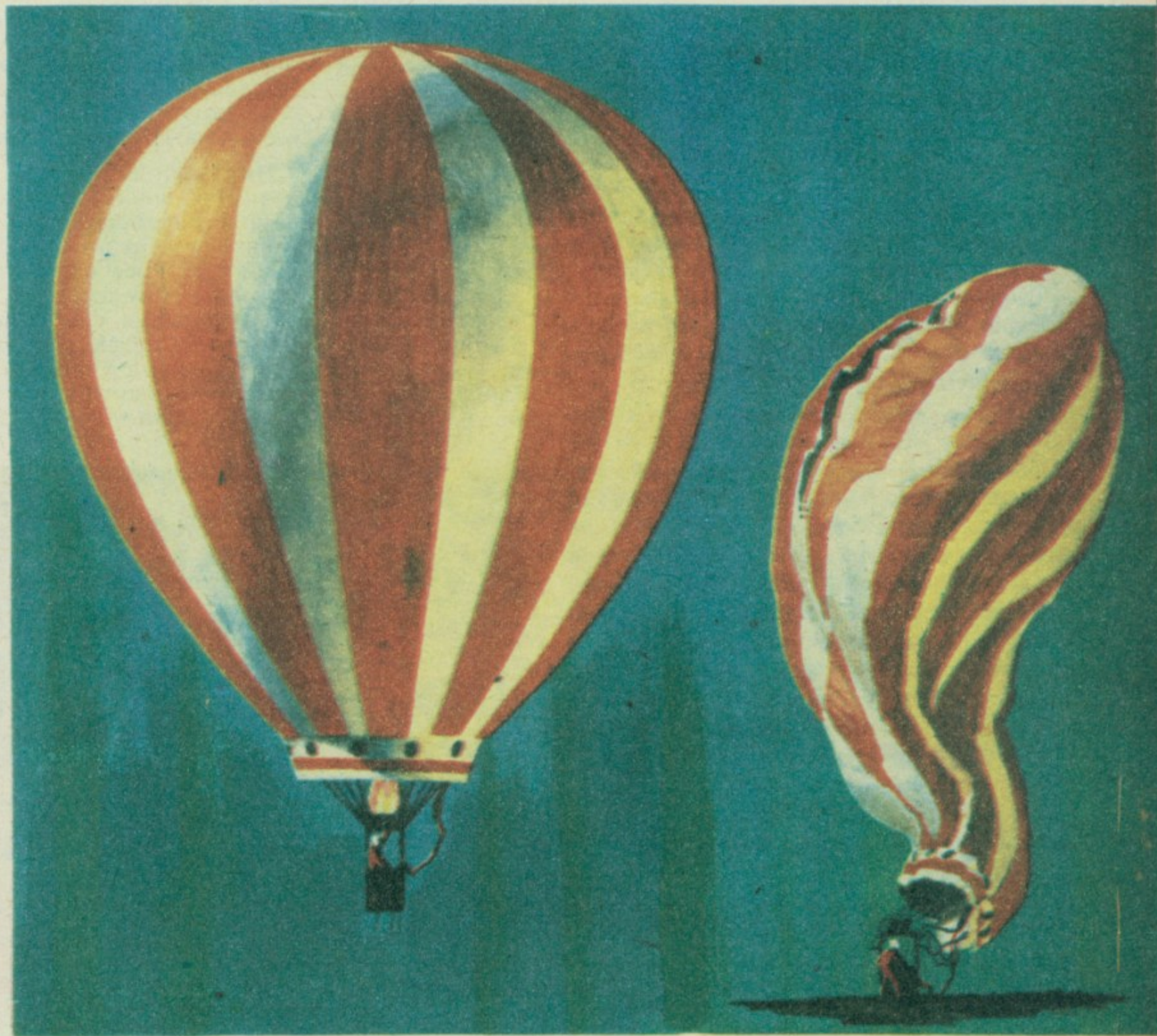
ЗАЧУЋУЈУЋА ЈЕ ВИСИНА КОЈУ ЧОВЕК
МОЖЕ ДА ПОСТИГНЕ УЗ ПОМОЋ ГУМИРА-
НОГ ПЛАТНА, УЖАДИ И ПОРТАБЛ-ПЛАМЕ-
НОБАЦАЧА!

На слици лево је Монголфјеов ба-
лон који је био висок 23 метра.

Један од чланова посаде узима у
балон и проверава ужад и отворе
за испуштање тоглог ваздуха.
Затим се шири главни отвор на-
ко би се уз помоћ горњиних ужу-
лао топао ваздух.

Што се тиче ку-
ки ваздуха, ба-
лон се све више
усправља и са
ним и корпа. Не-
опходно је да се
при том држи под
контролом.

ОД ЧЕГА СЕ САСТОЈИ САВРЕМЕНИ БАЛОН:

А) Руб на главном отвору с
рупама за ослобађање расха-
ђеног ваздуха В) Метални о-
квир корпе за који су при-
чвршћени горњиници и ужад
С) Лагана и чврста корпа од
прућа, за пилота, резервоаре
с течним горивом, инструмен-
те и падобран — за сваки
случај. Д) Ужад за рукова-
ње на земљи. Е) Црвено уже
за „расечено поље“ на гор-
њој полулопти. Ф) Уже за вен-
тил који ослобађа топао ваз-
дух; користи се за контроли-
сано приземљење. Г) Неоп-
ходна, ребрasto распоређена
челична ужад. Н) V „дистри-
бутери“ који равномерно рас-
поредују силе тежине корпе
на површину балона. И) От-
вор за ослобађање преоста-
лог тоглог ваздуха. Ј) Омот
балона начињен од полиуре-
танских поља облика разву-
чене елипсе.

најважније је црвено које
почиње на врху „расече-
ног поља“ (једно од поља
од којих је састављен ба-
лон расечено је до полови-
не и на том месту спојено
специјалном самолепливом
траком). Повлачењем овог у
жета скида се сигурносна
трака што омогућује брже
испуштање тоглог ваздуха
и потпуно издувавање ба-
лона. Уједно се, приликом
приземљења, спречава ву-
чење корпе по земљи.

Летење балоном на топао
ваздух поново је побудило
занимање ентузијаста. У А-
мерици, где овај спорт уве-
лико цвета, балонисти стал-
но организују разноврсна
такмичења.

Ови ваздухоплови који
могу да постигну зачуђују-
ћу висину користе се и за
разна извиђања, често у ме-
теоролошкој служби и кон-
троли саобраћаја, затим као
платформе за фотографи-
сање и снимање...

Д. В.

Да би се постигла висина, појачава се топ-
лота. Одмах по приземљењу повлачи се цр-
вено уже које је везано са расеченим пољем.
Тако се аутоматски ослобађа преостали топао
ваздух.

ИНДИЈАНАЦ КОЈИ ТО НИЈЕ БИО БЛЕДОЛИКИ МАЛИ ОРАО

Дечак се ујлашио да ће га скалпирају, али убрзо је схватио да Индијанци са њим имају сасвим друге планове!

И пази шта радиш! Држи се даље од села Мохавк Индијанаца! Ако те ухвате, скалпираће те без размишљања! — довикнуо је трапер Ејми Редисон свом петнаестогодишњем сину Пјеру који је први пут кренуо сам у лов на дивље патке.

— Имам пушку, не брини. Ако ми се неки и приближи, добиће своје! — одговорио је весело Пјер и кренуо у шуму.

У ОПАСНОСТИ

Тог пролећа 1652. године Мохавк Индијанци били су непријатељски расположени према белцима који су се настанили у њиховој околини. Пјеров отац је био

траперима, био је прилично суров за крхког Пјера Редисона, али се овај убрзо навикао.

Био је и превише храбар за дечака својих година и зато је једва сачекао да отац заврши са својим упутствима. Пошао је да лови на још неиспитаном терену између насеља Три Реке и језера Сен Питер. Ловачка срећа га је тог јутра добро послужила: уловио је неколико дивљих гусака и још којекакве ситне дивљачи. Када се натоварен уловом упутио натраг у насеље, жбуње око њега је зашустало...

Погледао је око себе и схватио да га је опколило око тридесет ратника из племена Мохавк! Оно што му је прво пало у очи биле су нападне боје којима су лица Индијанаца била на-

шке, али су Индијанци били много бржи. Бацили су се на њега и за неколико секунди био је везан, да ни прстом није могао да мрдне!

Сместили су га у један од шест кануа који су стајали на обали реке Сен Лоренс, а онда су одвезали до свог села.

Пјер се уплашио да ће га скалпирати, али убрзо је схватио да Индијанци са њим имају друге планове.

Намазали су му лице црвеним и црним ратничким бојама и ошишали му целу главу оставивши само танак појас косе од чела ка потиљку. Хтели су да од њега направе индијанског ратника! Следећих дана по чели су да га уче свим борилачким вештинама, веслању, бацању томахава...

Пјер је морао да протрчи између њих и да поднесе ударце а да не пусти ни гласа.

Успео је и Мохавк Индијанци су га прихватили као једног од својих. Затим га је једна индијанска породица која је била без деце „усвојила“.

Када је најзад схватио да вероватно више никад неће видети оца и мајку, смирио се са судбином и започео нов живот.

Многе ствари у начину живота Индијанаца чак су му биле занимљиве, али једну никако није могао да поднесе — суровост. Са њом се сусрео чим је почео да говори језик Мохавка и када је могао да присуствује њиховим ратним саветима око логорске ватре. Сазнао је за многе ратне планове

таквим ратним експедицијама које су се обично завршавале поразом Алгонквина који су били далеко слабији ратници.

ТРИ ДАНА ТРЧАЊА

Приликом једног таквог напада Мохавк Индијанаца, Пјер је опалио метак у ваздуху не би ли упозорио Алгонквине да се склоне. Упозорени овим пукљем Алгонквини су избегли напад, пришли Мохавкима с леђа и убили неколико ратника!

Када су се вратили у логор, Мохавк Индијанци су везали Пјера за стуб и почело је суђење „издајнику“. Савет од 60 старих ратника требало је да одлучи шта ће с њим бити. Пјер је очекивао да ће га убити јер је већ добро знао индијанске неписане законе.

После неколико сати саветовања, устао је његов поочим и обратио се савету старца:

— Не треба заборавити да је Мали Орао, како га ми зовемо, у ствари белац. Њихов начин живота и њихови обичаји друкчији су од наших. Сматрам да му још једном треба пружити прилику!

Пјер је био спасен.

После овог догађаја дечак је чврсто решио да побегне. Био је захвалан што су му поштедели живот, али знао је колико је другачији од њих.

Ујутру, 29. октобра 1653. године, тихо се извукао из села и кренуо према холандској тврђави Оринџ. Требало му је скоро три дана трчања да би стигао до ње. Неколико дана касније био је код својих родитеља. Често је размишљао о племену у којем је провео неколико месеци, плашио се освете. Међутим, никог од Мохавка није више срео.

један од првих колониста земље у источној Канади и 1636. године са још неколицином људи подигао је прво насеље названо Три Реке. Живот у дивљини, са

мазана. У рукама су држали томахава а неки у зубима огромне ножеве.

Схвативши да му је живот у опасности, Пјер је затегао кокот на орозу пу-

Али, то није било све. Пјер је требало да положи и посебан испит храбрости: ратници су се, са шибама и штаповима у рукама, постројили у два дуга реда а

уперене против старих непријатеља Мохавка — племена Алгонквина.

Ускоро више није морао само да слуша, већ је био принуђен и да учествује у

ХЛЕБ ОД СТАБЉИКЕ КУПУСА

Лето 1917. године било је у Србији веома тешко. Измучен неродном 1916. годином, народ је једва чекао нову жетву и не

слутећи шта му окупатор спрема. Свако је морао да пријави када ће да обавља вршидбу и тада су на лице места долазили надлежни ор-

гани да утврде са којом количином жита располаже који домаћин. Овце су морале да се стрижу на одређеном месту како би окупатор тачно знао колико ко вуње има. Продаја воћа је била сасвим забрањена. Аустријанци су хтели да сакупе сваку воћку не би ли направили што више мармеладе за војску. Народ на Златибору могао је да остави за себе само 50 килограма јабука, 25 килограма крушака и 15 килограма ораха по кући. Ко-

лико је то било недовољно за прехрану становништва, најбоље може да се види из података да је народ правео хлеб чак и од млевених кочанки, стабљика купуса и хростове коре. Овсени хлеб и скувано зеље сматрани су правом гозбом. И да несрећа буде већа, соли готово није ни било, што је нарочито тешко падало становништву које се бавило сточарством. Окупатор је то знао па је давао килограм соли за два килограма лешника.

Његово име поново се спомиње међу истраживачима непознатих предела на северу Канаде, код залива Хадсон.

Године 1670. постаје један од оснивача чувене Хадсон Беј компаније, а затим се сели у Енглеску где остаје до краја живота, 1710. године.

М. Ј.

ЧУДЕСНИ

ПРИЧЕ
И БАЈКЕ
ВОЛТА
ДИЗНИЈА

Овај комплет представља једну врсту енциклопедије најпознатијих Дизнијевих ликова. Комплет садржи четири велике књиге обogaћене илустрацијама у боји, штампане ћирилицом и латиницом.

СВЕТ МАШТЕ је књига у којој ће подједнако уживати и намлађи и најстарији док читају дивне приче познате широм света: Пинокио, Снежана и седам патуљака, Данбо, Бамби, Маза и Пуња, Успавана лепотица и многе друге.

ПРИЧЕ ИЗ РАЗНИХ ЗЕМАЉА одвешће вас на пут у непознате земље са дражесним личностима какве су Мери Попинс, Петар Пан, Алиса и други.

СВЕТ НОВИХ ГРАНИЦА за оне који уживају у пустиловинама каубоја и Индијанаца, који воле велике јунаке, искушења, битке, пустиловине, Дивљи запад и далеке земље (Дејви Крокет, Робин Худ, Пол Ривер, Дивљи Зоро и други).

ТАЈНИ ЖИВОТ ЖИВОТИЊА прича о драматичним и узбудљивим истинама из животињског света са фотосима из филмова који ће вас одушевити и упознати са тајним животом животиња. Књиге су луксузно повезане, с пластифицираним корицама и украсном поклоном кутијом.

ЦЕНА КОМПЛЕТА износи 500.— дин. Комплет се може купити за готово или на отплату.

Купци из Београда могу подићи комплет у предузећу „ВУК КАРАЦИЋ“, Краљевића Марка 9, сваког радног дана од 15 часова.

ВУК КАРАЦИЋ, 11001 Београд, Краљевића Марка 9.
Овим НЕОПОЗИВО купујем комплет од 4 књиге ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ ВОЛТА ДИЗНИЈА.
ЗА ГОТОВО — попуст од 5% по цени од 475 дин. Уплату ћу извршити поштару приликом пријема пакета.
НА ОТПЛАТУ — по цени од 500 дин. за цео комплет, који ћу износ уплатити у 5 редовних месечних рата, по 100 дин. месечно, после пријема књига, рачуна и уплатница, почев од 197— године.
У случају спора признајем надлежност II општинског суда у Београду.

Купац _____
Место и поштански број _____
Улица и број _____
Назив и адреса радне организације _____
Овера о заслању _____

Поруџеница се оверава само при куповини на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак чека од пензије.
Купац _____
Бр. л. к. _____
Издао од СУП-а _____

ЧУДЕСНИ СВЕТОВИ ВОЛТА ДИЗНИЈА
СВЕТ НОВИХ ГРАНИЦА

Ступивши 1307. године на престо, енглески краљ Едвард II је имао само 23 године. Наследио је оца Едварда I, чији је сан био да својим поседима у Енглеској припоји Шкотску и Велс. Док је успео да његов син, будући Едвард II, постане први принц од Велса, са Шкотима, међутим, није никако излазио на крај. Смрт га је задесила у припремама да се по ко зна који пут сукоби и са непокорним шкотским ратницима. Зато је својој деци оставио у аманет да, према средњовековном обичају, искувају његово тело, покупе кости у врећу од коже и стално је носе на челу војске, све до коначног покорена Шкотске, а да га затим сачувају и на гробници уклешу натпис: „Овде почива Едвард I, бат Шкотланђана“.

Наследник, Едвард II, онећао је да ће све ово учинити, али му није било лако. Био је изувише цивилизован да би са телом свог оца поступао тако немилосрдно, исто као што није могао да учествује у покољу дивљих животиња, омиљеној забави племства.

Овај мирољубиви краљ је волео пливање, коњске трке и борбу слободним стилем и у тим спортовима био је ненадмашан. У неким старим записима стоји да је био леп, стасит и врло снажан.

Како је одгојен на селу, још као дете је заволео полске радове и неке занате, због чега феудалци нису имали поверења у необичног краља. Његове наклоности су називали „детињаријама“ размаженог дечака који никако није хтео да одрасте.

Не обзирајући се на при-

СВЕ ЈЕ БИЛО КАО У НЕКОМ АВАНТУРИСТИЧКОМ РОМАНУ: УСПАВЉУЈУЋЕ СРЕДСТВО У ВИНУ НАМЕЊЕНОМ СТРАЖАРИМА, БЕГ КРОЗ ДИМЊАК КАМИНА И УЖЕ ЗА СПУШТАЊЕ НИЗ СПОЉНИ ЗИД, ПРЕМА ТЕМЗИ, ГДЕ ЈЕ БЕГУНЦА, КРАЉИЧНОГ МИЉЕНИКА, ЧЕКАО ЧАМАЦ.

медбе, Едвард II се и даље шетао ван дворских паркова возећи у колима припитомљеног лава. Често је гласно изјављивао како мрзи војнички живот, величајући истовремено глумце, играче и певаче. И сам је глумио и ударао у бубње, што је за ондашње схватање било равно скандалу. Из Француске је на-

Роџер Мортимер, један од велшанских вођа који су 1322. године затворени у Лондонску кулу, упорно је тражио да га прими краљ. Али, пошто је Едвард II био одсутан, с Мортимером је разговарала краљица и она је после сусрета с њим била једноставно опчињена. Успела је код краља да му смртну казну замени до

Мортимером. Одмах је, по његовом наговору, писала свом мужу и затражила да јој пошаљу њиховог триљера на Континенту. Едвард, принца наследника, како би овај могао да преузме Гасконско вођство, једини посед енглеских краљева на континенту. Едвард II је био толико поверљив да није схватио да је у питању превара и послао је дечака.

Чим су се докопали принца, Изабела и Мортимер су отворили карте. Са својим присталицама и принцом наследником прешли су у Холандију где им је помоћ и подршку обезбедио гроф од Хејнолта, богати феудалац који је трговао са Енглеском. Заузврат, грофу су

НЕОБИЧНИ ТЕСТАМЕНТИ

• Хорас Ворсворт из Ричмонда, САД, непосредно пре смрти написао је на листу зидног календара: „Умирем као жртва подлог убиства, па све што имам оставља да га употребе за истрагу и казне злочинца...“ Обдукција је, међутим, показала да је

умро од претераног уживања алкохола. Његову оставштину тражила су нека америчка антиалкохоличарска удружења, али је она ипак остала његовој жени, што је Ворсворт, изгледа, најмање желео.

• Један адвокат из Гетеборга оставио је имовину болници за нервне оболеле с напоменом: „Све сам зарадио од лудака који су се парничили“.

• Париски лекар Баве оставио је велику своту новца женама које нису хтеле да се уда-

ју за њега. „Пошто сте одбиле моје женидбене понуде, омогућиле сте ми миран живот па вам дугујем захвалност“ написао је Баве. Било их је осам.

• Удовица енглеског фабриканта Кука писала је тестамент седам година. Састојао се од четири дебеле свеске и написан је као енциклопедија. На 2800 странаца набројала је све, па и најситније предмете које поседује и о сваком податке — порекло, значење и вред-

ност. Службена копија необичне енциклопедије коштала је 100 фунти, али наследницама је исплатила трошак — оставила им је вредности од око два милиона фунти.

• Аустралијанац Роберт Трент довео је наследнике готово до лудила. Написао је: „Мој се новац налази онде где сам га и нашао.“ Наследници су годинама грозничаво тражили Трентов новац и најзад га нашли на улици под једним каменом, у близини места где је Трент као улични продавац неког омиљеног артикла стекао богатство.

ручио књиге, које су тада сматране луксузом, а дворске одаје је опремио скупоценим намештајем и ћилимима. По многима, он је био испред свог времена, а замисао о припајању Шкотске потпуно је напустио.

У ТАМНИЦИ ЛОНДОНСКЕ КУЛЕ

Године 1308. краљ се оженио шеснаестогодишњом Изабелом, лепом и необузданом француском принцезом, кћерком Филипа IV. Тај несрећан брак, у којем је рођено четворо деце, Едвард II је морао да прихвати ради осигурања наследника.

Иако му је 1312. године погубљен пријатељ Џејмс Гејвстоун, краљ је и даље радио по своме. Две године касније изгубио је битку са Шкотима. Више успеха имао је са побуњеницима на граници према Велсу, али тада почињу догађаји који су довели до његове пропасти.

животној робијом. Уз Изабелину помоћ, Мортимер је покушао да организује заверу али је сткривен и поново осуђен на смрт.

Међутим, опет је краљица, преко два виша црквена достојанственика, успела да га спасе, а затим је, такође уз њену помоћ, организовано бекство из затвора. Све је било као у неком авантуристичком роману: успављујуће средство у вино намењеном стражарима, бег кроз димњак од камина и конопца за спуштање низ спољни зид, према Темзи, где су га чекали са чамцем.

За неколико дана Мортимер је већ био у Паризу, тада познатом уточишту енглеских избеглица.

БОГАТСТВО ЗА ЗАВЕРЕНИКОВУ ГЛАВУ

Следеће године краљица је, под изговором да иде брату Карлу IV, отишла у Француску и састала се с

обећали да ће се млади Едвард оженити његовом кћерком Филипом.

Кад су се краљица и Мортимер са групом војника искрцали 1326. године на обалу Енглеске, ситуација је за њих била врло повољна јер је непопуларност Едварда II достигла врхунац. Сви су га били напустили а његова два блиска рођака чак су одлучили да се придруже Изабели и принцу наследнику.

Очајан и уплашен, краљ је нудио богатство за Мортимерову главу и разјарено говорио да би му мирне душе прегризао грклан. Међутим, на његов бес нико се није обазирао.

У међувремену, Мортимер је у Велсу скупио још војске и убрзо, 16. новембра 1326. године, ухватио и затворио краља у замак Кенилворт где га је чувала сопствена стража.

Али, тада је требало законски средити читаву ствар па је зато сазван Парламент у Лондону. Постоја-

ИИИ

ле су само две могућности: или задржати непромењено стање или пренети власт на принца наследника. Само четворица храбрих црквених великодостојника устали су у одбрану краља. Сви остали су ћутали. А кад је изненада уведен принц и представљен узвиком „Ево нашег краља!“, заорили су се поклици одобравања.

НАРЕЂЕЊЕ О ПОГУБЉЕЊУ

Затим је прочитан дугачак документ којим се Едвард II проглашава „неспособним за управљање државом и кривим што је дозволио да падне под утицај изопачених саветника“. Ређале су се оптужбе за оптужбом. На крају је стајало да је Едвард II „због своје окрутности и недостатака, непоправљив“ па да због тога мора да буде лиштен власти.

Едвард II је знао да, ако не прихвати, лако може бити смакнут и његов син, чиме би круна прешла у руке краљичиног миљеника Мортимера. Тако је, уз пуно суза и проклињања због издајства, несрећни краљ 25. јануара 1327. године пристао да се одрекне власти.

За њега више није било слободе. Потплаћени стражари вукли су га из тамнице у тамницу спходећи се према њему све окрутније како би га, према договору, довели у такво стање да његова смрт може да буде сглашена „природном“. Али, краљ је имао тек 43 године и био је врло снажан.

Исте године, два његова верна пријатеља, Томас и Стивен Даневд, покушали су да га избаве из замка Беркли, али без успеха. Иако су побуде биле искрене и добронамерне, то је за краља било кобно. Убеђена да за њу неће бити мира и сигурности све док је Едвард II жив, краљица је хладнокрвно наговорила Мортимера да нареди његово погубљење.

Најзад, 22. септембра 1327 године, Едвард II оглашен је мртвим. Према обичају тог времена био је извесно време изложен, у краљевској одори, а затим сахрањен у Глостерској опатији, где се налази и данас. Нису се видели трагови насиља али се брзо пронео глас да је завршио у најтежим мукама. Један од његових биографа чак тврди да су Едварда II набили на ужадени гвоздени колац. По другима, плаћене убице изненада су упале у његову ћелију и задавиле га, што је у то време било уобичајено и често. И поред свега, многи су касније долазили на његову хумку као на гроб мученика.

Д. В.

Стари, али очувани „Фиат 1300“ добро се држао на излоканом друму. Једном од неколико споредних којима се из Делиблата прилази истоименој пешчари. У колима су се, осим возача, налазила три искусна ловца. Напред, поред возача, седео је Иван Суботин из Новог Сада, а на задњем седишту Драго Туричанин, стручњак шумског газдинства у Панчеву, и њихов пријатељ из Београда.

Возач није много марио за лов, нарочито се ужасавао вукова на које је ловачка тројка кренула. па је више мислио на то како ће слатко дремати у аутомобилу док ловци буду тумарали ловиштем Пешчаре него да ли ће их око и пушка послужити.

ЧЕТВОРОНОГО ИЗЕНАЂЕЊЕ

Било је рано августовско јутро 1987. године, око три по поноћи. Истина, вукови и дивље свиње лове се у зору, али су ловци пошли пре сванућа рачунајући да ће тако на време стићи у Пешчару и заузети бусију на чекама.

Пред полазак Суботин и пријатељ из Београда ставили су опрему и оружје у пртљажник аутомобила. Чудили су се што Драго држи карабин између ногу, али је он само ћутао и гледао преко возачевих леђа на пут осветљен фаровима. Сада, пред зору, тама као да је била гушћа него у поноћ.

До живице на слобу Пешчаре остало је још стотинак метара. Несчекивано, педесет-шездесет корака од кола искрсну вук! Заслепљен фаровима, стајао је као скамењен. Возач је нагло укочио, али се вук није ни померио.

Новосадски ловац је одмах схватио шта ваља чинити. Замолио је возача да пође мало удесно и стане како би се аутомобил поставио полубочно према вуку, али тако да животиња и даље буде у светлости фарова. Драги је само остало да истури цев кроз прозор и опали. Вук се занео и одбачен ударцем метка преврнуо се на бок.

ПРЕВАРИО МЕ ЈЕ!

Сви су веровали да је животиња мртва. Зауставили су аутомобил недалеко од ње и изашли. Опрезно су јој прилазили.

Изнанада, вук је муњевито стао на ноге и дао се у бекство. Пре него што је Драго подигао пушку и нанишанио, животиња је превалила педесетак метара и нашла се на домак неког кукурузишта поред живице. Тада је клонула и поново пала на бок. И то управо у тренутку када је ловац хтео да опали.

Иван Суботин, ловац и очевидац

Када су одмах затим стигли до вука, његово беживотно тело и затворене очи јасно су им говорили да је скочао. Нису били баш много радосни јер су лако дошли до плена, што ловци, иначе, не воле. Уопште, просто убијање никад их није веселило; ловци воле шетње по природи, трагање за животињама и надмудривање с њима, али, ето, овога пута случај је хтео да буде друкчије.

Међутим, наочиглед згранутих ловаца вук је и овога пута скочио. Растојање до кукурузишта прешао је у неколико скокова и изгубио се у мраку! — Преварио ме је! — насмешио се Туричанин. — Ипак, рањен је и оставља за собом крвав траг. Чим сване, кренућемо за њим.

Врсни познавалац ловишта био је у праву. На крваве трагове наишли су у граничном потесу Пешчаре. По начину како је вук ходао — ловци су закључили да је рањен у ноге јер је ту ногу вукао. Но, убрзо су се трагови изгубили на колском просеку.

НА ВАТРЕНОЈ ЛИНИЈИ

Драго је упозорио пријатеље на изгажени песак.

— Ваљао се по песку и њиме „затворио“ рану. Сигурно ће се склонити у

ЛОВАЧКА СЕЋАЊА НЕМИЛОСРДНА САБРАЉА

ЗАСЛЕПЉЕН ФАРОВИМА АУТОМОБИЛА, ВУК ЈЕ СТАЈАО КАО ХИПНОТИСАН. ПОСЛЕ НЕКОЛИКО ТРЕНУТАКА ПРОЛОМИО СЕ ПУЦАЊ.

неки шипраг где ће сачекати да рана зацели!

Секретар Ловачког савеза Војводине Иван Суботин, за кога у лову такође није било тајни, замислило је посматрао земљиште. Дивио се домишљатости животиње и њеној жилавој борби за живот. Није ни претпостављао да га чека изненађење.

Ловци нису одустајали од потраге. Рачунали су да ће, уз мало среће, опет наићи на траг јер је песак био преслаб „завој“ на вучјој рани. И заиста: ускоро су сустигли звер и стегли око ње обруч.

Вук је лежао у шипражју и тешко дисао. Видећи да је опкољен, тражио је излаз из смртне опасности и... нашао га! Великом брзином јурнуо је према ватреној линији између Туричанина и Суботина и ту стао као укупан. Није хтео да се помери ни за сантиметар! Туричанин и Суботин су били у мат позицији: нико од њих није смео да пуца јер би у случају промашаја погодио друга. Суботин је схватио вучју ма невар. Животиња је стрпљиво чекала да се ловци

уморе држећи пушку у приправности па да шмугне у шуму.

Најзад, Драго је оборио цев. Морао је да призна да их је вук и овог пута насамарио. Забацио је пушку на леђа и довикнуо пријатељима:

— Идемо! Овде нема више шта да тражимо!

— Интересује те шта је било с вуком?! — тихо је рекао Драго и насљенио се на оближње стабло. — Подлегао је закону природе, закону јачег... Док је трајало лето и јесен, прехрањивао се мањим животињама, углавном змијама и жабама. Али, чим су пали снегови, онако шепав није могао у лов на крупнију дивљач. Изгладнео је и ослабио толико да је и сам постао жртва вукова. Растргли су га! Нашао сам његове кости! Него, да пођемо, време је!..

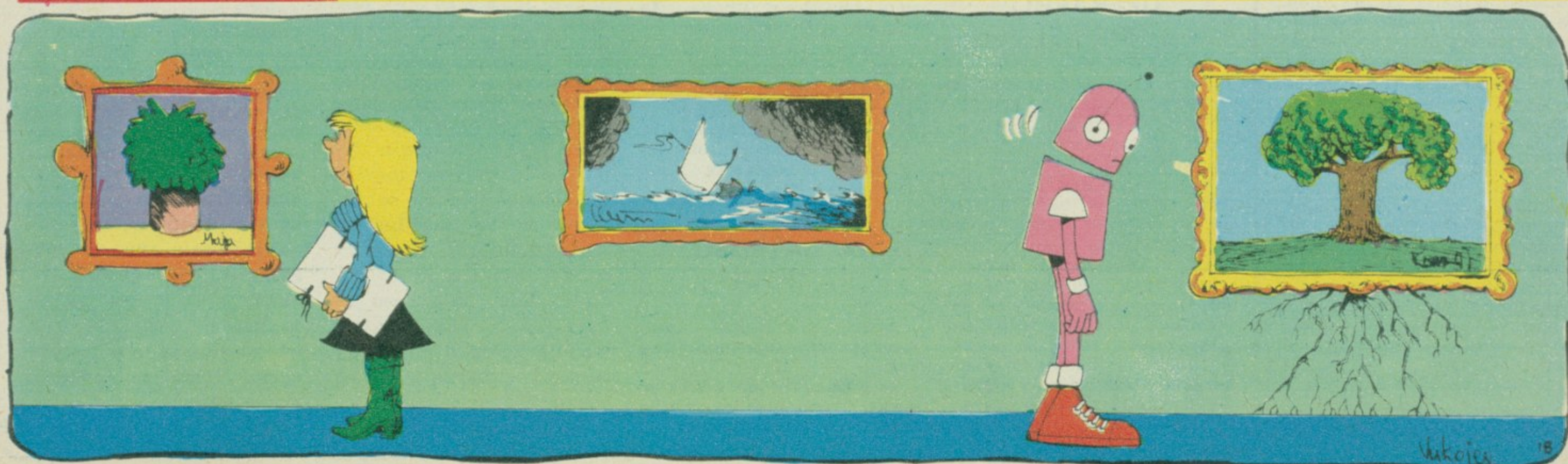
М. Тодоровић

БИМ И БУМ

JOE MUSIAL

ШРАФКО

Секрет на Ривијери

ФРАНЦУСКА РИВИЈЕРА РЕЗЕРВИСАНА ЈЕ САМО ЗА БОГАТЕ И ПОЗНАТЕ. ТУ СЕ ЈЕДНОГ ДАНА НАШАО И РОЏЕР ХАЛАН, ПРИВАТНИ ДЕТЕКТИВ...

Споља, он се није разликовао од осталих гостију...

ВЕЋ ДВА ДАНА САМ ОВДЕ И НИШТА СУМЊИВО НИ САМ ПРИМЕТИО!

Али, Халан је навикао да чека...

УЖЕ ЛЕО САМ СЕ ВЕЋ ОДМОРА!

ОДЈЕДНОМ, ЗАЧУО ЈЕ ЗАПОМАЊЕ...

УПОМОГ!
УПОМОГ!

ПОЈУРИО ЈЕ ПРЕМА ДАВЉЕНИЦИ...

УПО-
МОГ!

НА СРЕ-
БУ НИЈЕ
ДАЛЕКО ОД
ОБАЛЕ!

ЗАПЛИВАО ЈЕ КА ДЕВОЈЦИ...

ЕВО,
ДОЛАЗИМ!

УБРЗО СУ СЕ НАШЛИ НА ОБАЛИ...

ЈЕ ЛИ
ВАМ
ДОБРО?

ДА...
ХВАЛА
ВАМ!

ЈЕ ДАН ЧОВЕК СЕ ИЗДВОЈИО ИЗ ГО-
МИЛЕ КОЈА СЕ ОКУПИЛА ОКО
ХАЛАНА И ДЕВОЈКЕ...

ХРАБАР СТЕ МО-
МАК! ПОБИТЕ СА
МНОМ ДА СЕ ПРЕСВУ-
ЧЕТЕ!

НИЈЕ
ПОТРЕ-
БНО!

СВИ ХАЛАНОВИ ПРОТЕСТИ
БИЛИ СУ УЗАЛУДНИ...

ДА ВАМ СЕ САД ПРЕД-
СТАВИМ! ЈА САМ РИ-
ЧАРД БЛЕЈКСТОН, О-
ТАЦ ДЕВОЈКЕ КО-
ЈУ СТЕ
СПА-
СЛИ!

А, ЈА
РОЏЕР
ХАЛАН!

ХАЛАН СЕ НАСМЕЈА У
СЕБИ. ИЗГЛЕДА ДА
ЈЕ УПАО У ВИ-
СОКО ДРУШТВО...

ВЕОМА
САМ ВАМ ЗАХ-
ВАЛАН! ОВ-
ДЕ СТЕ НА
ОДМО-
РУ?

ДА...

У СТВАРИ, РОЏЕРУ СЕ СВЕ ОВО
НИЈЕ СВИЂАЛО. ЊЕГОВ ПОСАО
ЈЕ ЗАХТЕВАО АНОНИМНОСТ...

ЕВО И
МО-
ЈЕ
КЋЕРКЕ!

ЖЕЛИМ ЈОШ
ЈЕДНОМ ДАТИ
СЕ ЗАХВАЛИМ!

ХАЛАНУ НИЈЕ ПРОМАКЛО
ДА ЈЕ ДЕВОЈКА ВЕОМА ЛЕПА...

НЕ СПО-
МИЊИМИ
ТО
ВИШЕ!

МОРАШ ДОЊИ ВЕЧЕ -
РАС НА НАШУ ЈАХТУ!
БИЋЕ МАЛА ЗАБАВА!

ХВАЛА! ДОЊИ БУ!
ОВО ЈЕ,
ИЗГЛЕДА
МОЈ СРЕЋАН
ДАН!

И МОЈ! ЖЕЛЕ-
ЛА САМ ДА МЕ
БАШТИ
СПАСЕШ!

ХАЛАН ЈЕ ГЛЕДАО ЗАПАЊЕНО...

ЗАШТО
БАШ
ЈА!

ТО ЈЕ БИО
ЈЕДИНИ
НАЧИН ДА
СЕ УПОЗНАМО!
УОПШТЕ НИСИ ОБ-
РАЋАО ПАЖ-
ЊУ НА МЕНЕ!

ЛАСКАЛО МУ ЈЕ ШТО ЈЕ ОВА-
КО ЛЕПОЈ ДЕВОЈЦИ
СТАЛО ДО ЊЕГА...

ИДЕМ ДА
СЕ ПРЕСВУ-
ЧЕМ! ДО-
ЊИ БУ
КАСНИ-
ЈЕ!

МИСЛИМ ДА
ЋЕМО БИТИ
ДОБРИ ПРИЈАТЕЉИ!

СМАЈТ ЈЕ ИМАО НЕВЕРОВАТНО ПАМЋЕЊЕ.
ЗНАО ЈЕ ПОНЕШТО О СВАКОМЕ...

ЗА ВРЕМЕ ПУТА РОЏЕР НИЈЕ ПРЕСТА-
ЈАО ДА МИСЛИ НА ДЕВОЈКУ

НА ЛОНДОНСКОМ АЕРОДРОМУ...

ДВА ЧАСА КАСНИЈЕ...

СУТРАДАН, ХАЛАН СЕ ПОЈАВИО У БАНЦИ...

ДИРЕКТОР ГА ЈЕ СУМЊИЧАВО ПОСМАТРАО...

ХАЛАН УОПШТЕ НИЈЕ БИО ОДУШЕВ-
ЉЕН НОВИМ ПОСЛОМ...

ЈУТРО ЈЕ ПРОШЛО МИРНО ...

ХАЛАН ЈЕ УМИРАО ОД ДОСАДЕ...

БУДНО ЈЕ МОТРИО НА СВАКОГ КО
БИ УШАО У БАНКУ...

ИЗНЕНАДА, ЗАЧУО СЕ ТРЕСАК ВРАТА...

БРЗО ЈЕ СВЕ ОДМЕРИО...

СЛУЖБЕНИЦИ СУ БИЛИ УПЛАШЕНИ...

РАЗБОЈНИК СЕ ОТИМАО, АЛИ ХАЛАН
ГА ЈЕ САВЛАДАО...

ОСТАЛИ СУ СЕ ВЕЋ
РАЗБЕЖАЛИ...

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ХАЛАН СЕ ОКРЕНУО...

АЛИ, МЕЏИ НИСУ
БИЛИ НАМЕЊЕ -
НИ ЊЕМУ...

ПОГЛЕДАО ЈЕ РАЗБОЈНИКА И ЗНАО
ДА ОВАЈ ВИШЕ НИКАДА НЕЋЕ ГОВОРИТИ...

СТИГЛА ЈЕ ПОЛИЦИЈА...

ХЕЈ, ТИ! КАКО
СЕ ТО
ПОНАШАШ?

ИЗВОЛИТЕ
МОЖУ
ПОСЕТНИЦУ!

ПОЛИЦАЈАЦ ЗАШКРГУТА ЗУБИМА И ПУСТИ ХАЛАНА ДА ИДЕ...

ДЕТЕКТИВ ЈЕ БИО БЕСАН ЗБОГ НЕУСПЕХА...

ЗАМИШЉЕН, НИЈЕ НИ ПРИМЕТИО ДА ИДЕ ПРАВО НА ЈЕДАН АУТОМОБИЛ...

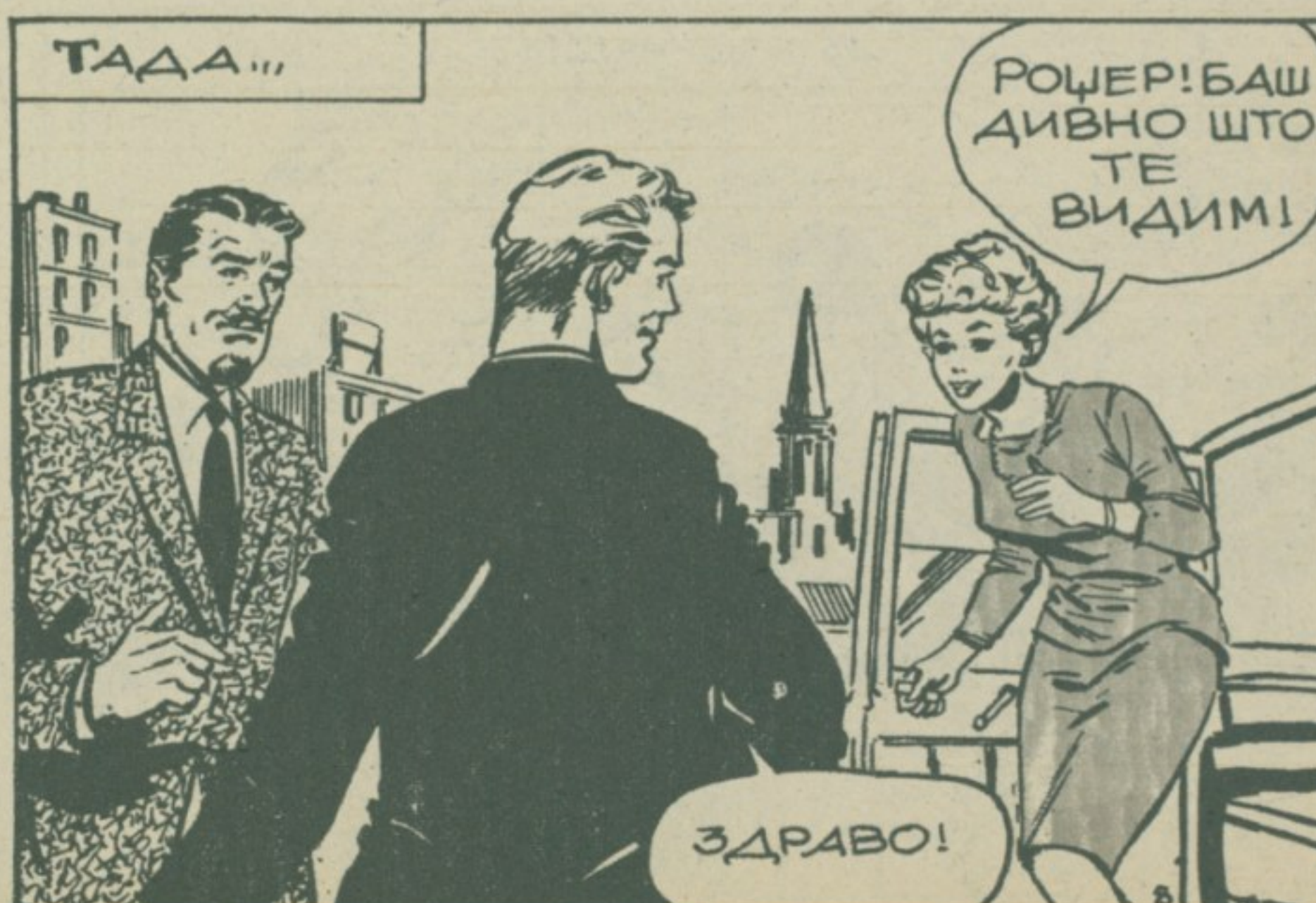
ЗА ДЛАКУ ЈЕ ИЗБЕГАО СМРТ...

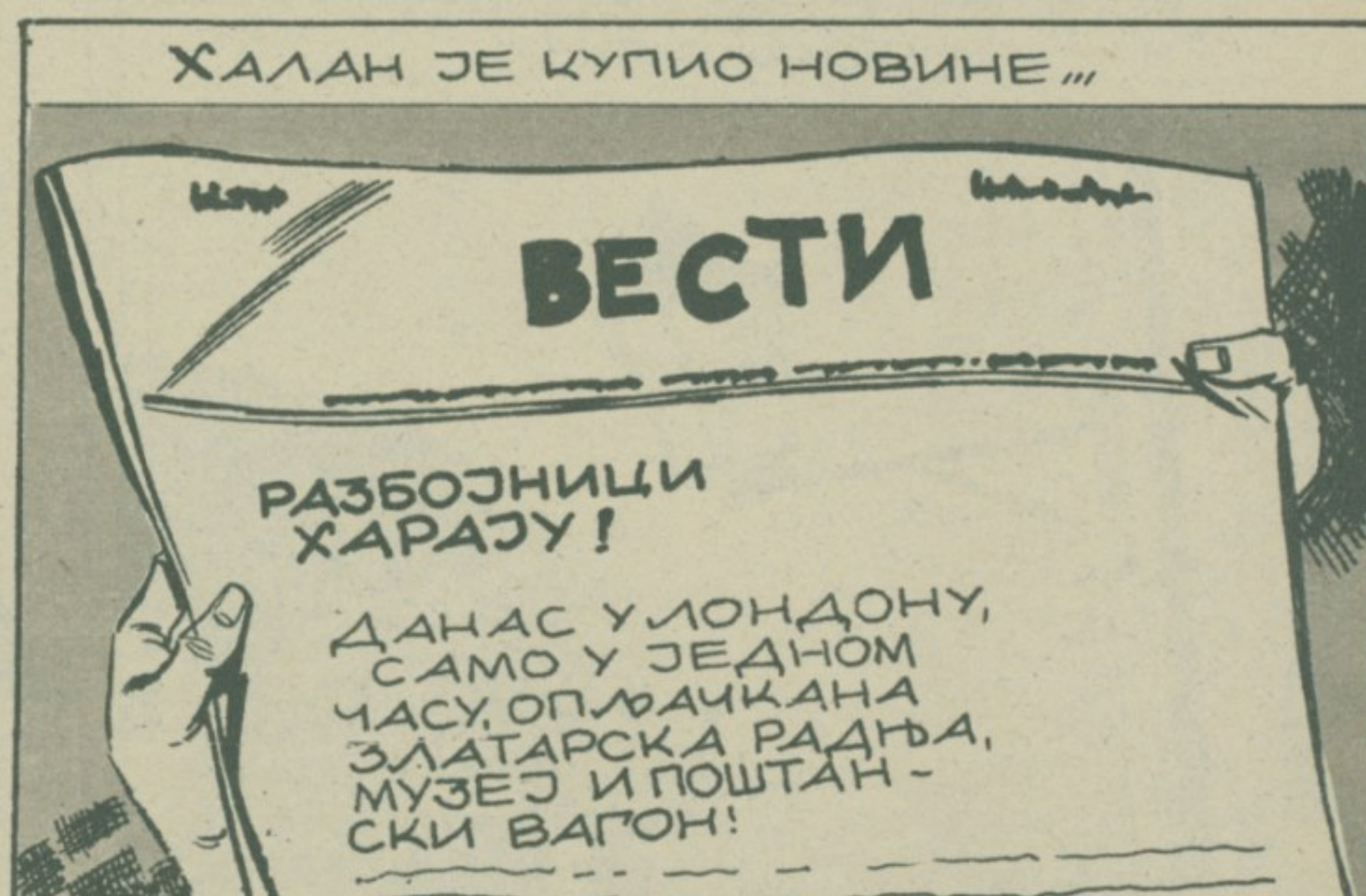

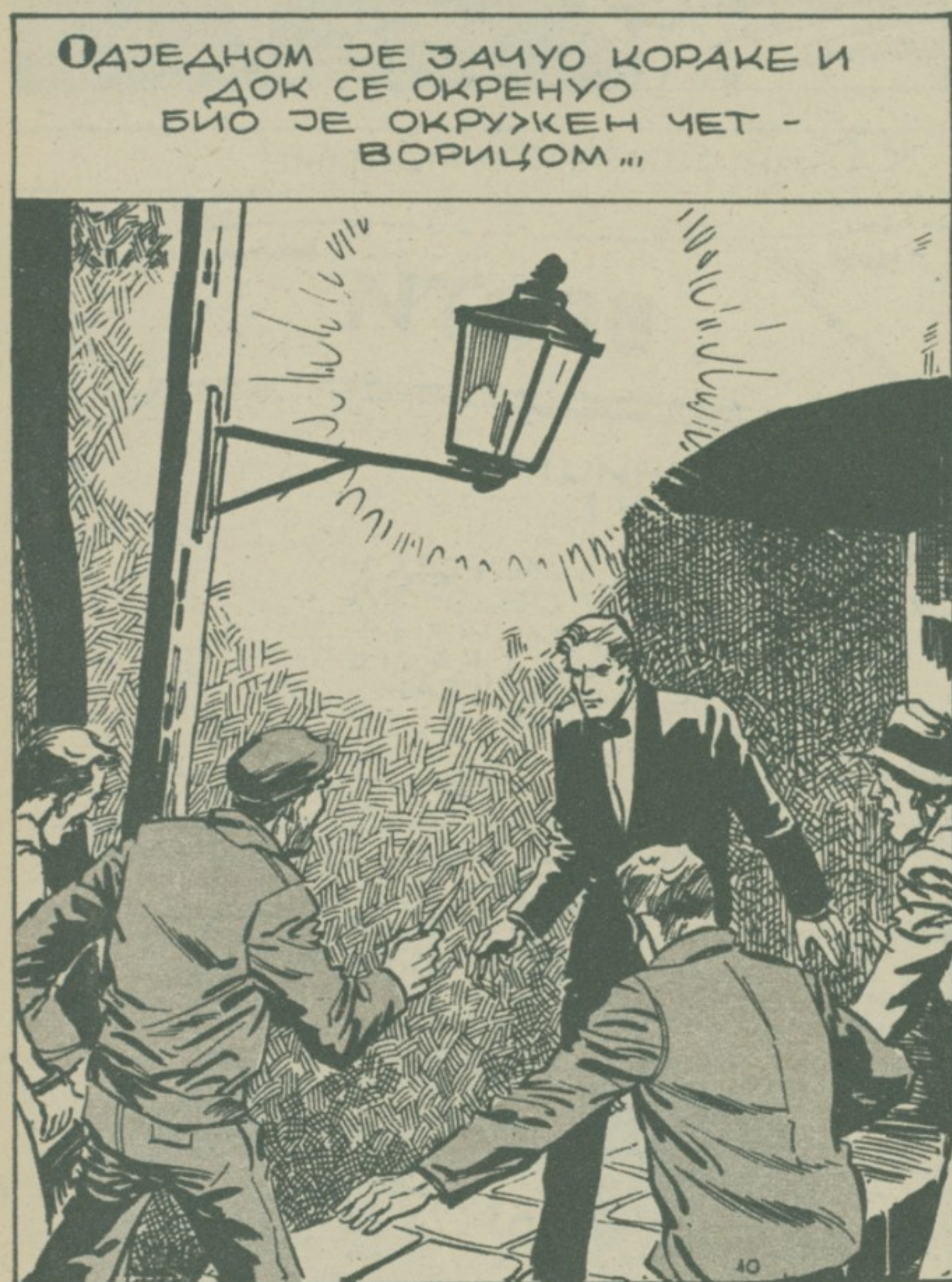
УГЛЕДАО ЈЕ ПОЗНАТО ЛИЦЕ...

ТАДА...

10 ► **читааш** *Здраво!*

имаш право! ◀

ХАЛАН СЕ БР-
ЗО СНАШАО...

ОСЛОБОДИО СЕ ЈЕДНОГ, А ОНДА
НАВАЛИО НА ДРУГОГ...

ОСТАЛА СУ ЈОШ ДВОЈИЦА...

КО ЈЕ НА
РЕДУ
МОМЦИ!

ЛЕМИ МИСЛИШ
ЛИ ИСТО ШТО ИЈА?

НАПАДАЧИ СЕ ДАДОШЕ У БЕГ...

ОВО МИ ЈЕ
ОТВОРИЛО
АПЕТИТ!

ИСПРЕД РЕСТОРАНА...

ИЗВИНИ ШТО КАС-
НИМ! ХЕЈ, КАКВОТИ
ЈЕ ТО ЛИЦЕ?

БИО САМ УМЕ-
ШАН У ЈЕДНУ
УЛИЧНУ РАСПРАВУ!

А КАД ЈЕ ТРЕБА-
ЛО ДА УЋУ У
РЕСТОРАН...

ЖАО МИ ЈЕ, ДРА-
ГА, АЛИ НИШТА ОД
НАШЕГ САСТАНКА

СИНТИЈА ЈЕ НАВАЉИВАЛА...

ОХ, ТОЛИ-
КО САМ СЕ
СПРЕМАЛА
ЗА ОВО
ВЕЧЕ!

И ЈА... ЗАИСТА
МИ ЈЕ ЖАО...

ОДМАХ ЈЕ ТЕЛЕФОНИРО СМАЈ
ТУ...

ШТА МИС-
ЛИШ О СВЕ-
МУ СМАЈТ?

БИЋЕ БО-
ЉЕ ДА РА-
ЗГОВАРАШ
СА ШЕФОМ!

ТАДА СЕ ПОМЕРИО ЈЕДАН ЗИД И ...

ПОВЕЛИ СУ ГА НИЗ МРАЧНЕ СТЕПЕНИЦЕ ...

НЕ ЗАСТАЈКУЈ!

НЕШТО ТИ СЕ МНОГО ЖУРИ!

НАШАО СЕ У ДОБРО ОСВЕТЉЕНОЈ СОБИ СА МАПАМА И ОРУЖЈЕМ ...

ДОЧЕКАО ГА ЈЕ РИЧАРД БЛЕЈК-СТОУН ...

ЈЕСИ ЛИ ДОШАО ОВО ДА ВИДИШ, ХАЛАНЕ?

ПА ... НЕ РАЗУМЕМ ВАС! ЈЕСТЕ ЛИ ОСТАЛИ БЕЗ НОВЦА?

РИЧАРД ЗАВРТЕ ГЛАВОМ ...

НЕ! ИМАМ ПУНО ПАРА! ОВО ЧИНИМ ИЗ ЗАБАВЕ! РАЗУМЕШ?

ТИ СИ РАЗБОЈНИК, ВЕШТО МАСКИРАН!

СИНТИЈИН ОТАЦ ЈЕ ИМАО НЕКИ ПЛАН ...

СВИЂАШ МИ СЕ, РОШЕРЕ! РАДИ ЋЕШ ЗА МЕНЕ!

ЖАО МИ ЈЕ! УВЕК САМ РАДИО САМО ЗА ЈЕДНУ СТРАНУ!

ШТЕТА! МОРАЋУ ОНДА ДАТЕ УБИЈЕМ!

ЗНАМ ...

ТАДА ЈЕ УГЛЕДАО КОЊАНИКА
И ПСЕ КАКО
МУ СЕ ПРИБЛИЖАВАЈУ...

КУДА ДА
БЕ -
ЖИМ?

ТРЧАО ЈЕ КАО
НИКАД
У ЖИВОТУ...

НЕ... НЕ
МОГУ
ВИШЕ!

САПЛЕО СЕ
И ПАО...

КАКО ДА
ИХ ЗАУСТА-
ВИМ? ДА
ИМАМ ПИШ-
ТОЉ!

ИЗНЕНАДА ЈЕ ОДЈЕКНУО ЗВУК РОГА,
БИО ЈЕ ТО ЗНАК ДА СЕ
ПСИ ВРАТЕ...

ОПАСНОСТ ЈЕ ПРОШЛА И
ЧАС КАСНИЈЕ...

КАО МИ ЈЕ ШТО СЕ ОВА-
КО ЗАВРШИЛО! БОЉИ ЈЕ
ПОБЕДИО! ПАЗИ НА
МОЈУ
КЉЕРКУ!

ХОЋУ...

ХАЛАН ЈЕ ЗАПРЛИО ДЕВОЈКУ,
МОЖДА ЋЕ ЊИХ ДВОЈЕ ЗАИСТА
ПОСТАТИ
ИСКРЕНИ ПРИЈАТЕЉИ...

СИНТИЈА ЈЕ ПЛАКАЛА...

САМИ
СМО
КРИВИ
ЗА
ТО!

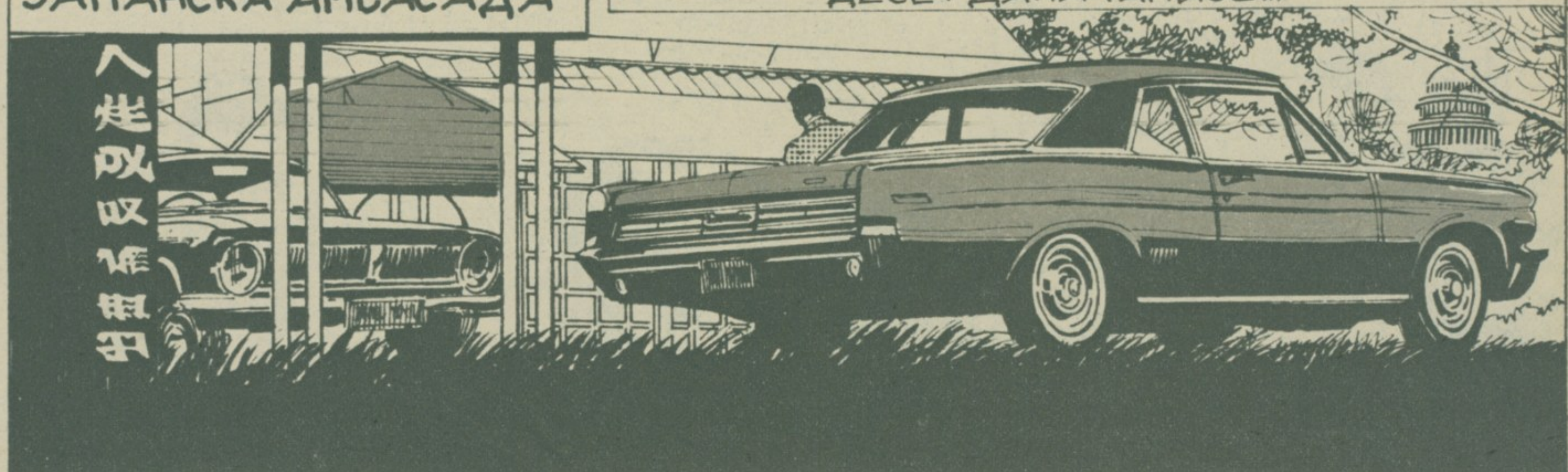
ЗАШТО
ОВАКВЕ СТВАРИ
МОРАЈУ ДА СЕ
ДОГАЂАЈУ?

ОКРШАЈ НА ФИЛИПИНА

ЈАПАНСКА АМБАСАДА

СВЕ ЈЕ ПОЧЕЛО У ВАШИНГТОНУ ДЕСЕТ ДАНА РАНИЈЕ...

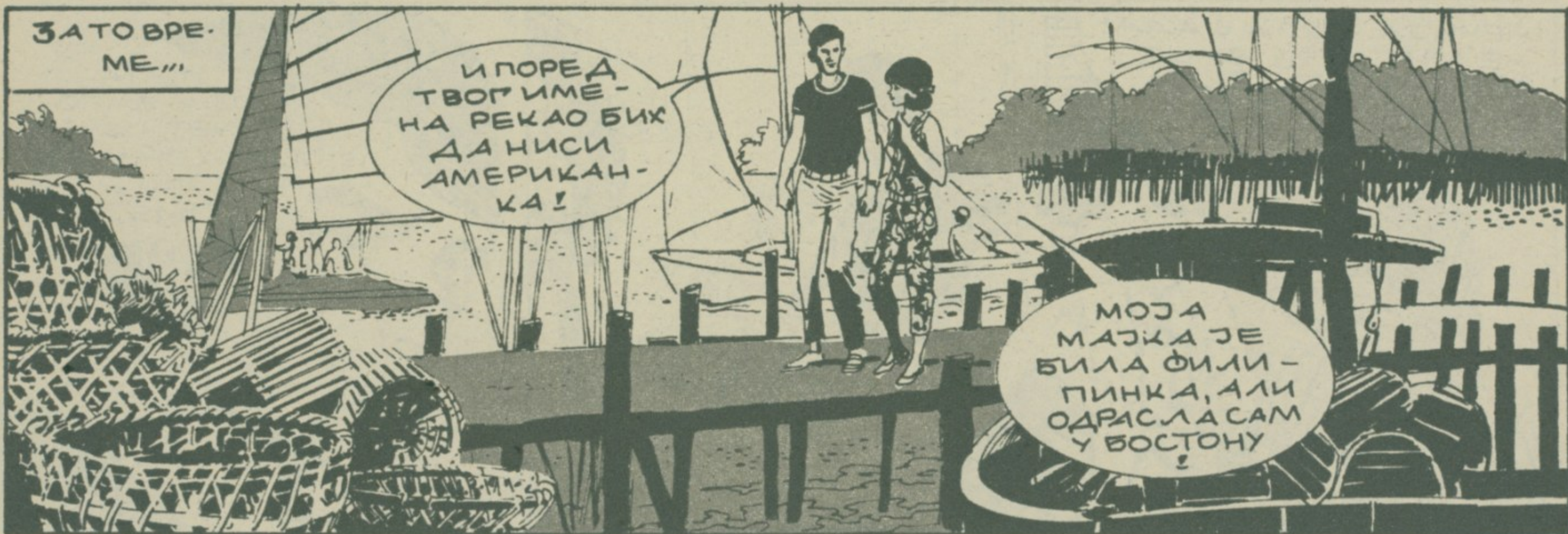

КЕРТИСЕ, ПОБИЈУ УВАЛУ И МОТРИ НА КЛИНТОНОВ ЧАМАЦ У КОМЕ СЕ НАЛАЗИ НЕПО-ВАРЉУРАЧКА ОПРЕМА!

ДА-ДА, ШЕОЕ!

И ПАЗИ ДА НАМ СИЛНО БОГАТСТВО НЕ ИЗМАКНЕ!

ЗАТО ВРЕМЕ...

И ПОРЕД ТВОГ ИМЕ-НА РЕКАО БИХ ДА НИСИ АМЕРИКАНКА!

МОЈА МАЈКА ЈЕ БИЛА ФИЛИПИНКА, АЛИ ОДРАСЛА САМ У БОСТОНУ!

РЕД ЈЕ БИО НЕПОВЕРЉИВ И НАСТАВИО ЈЕ ДА ИСПИТУЈЕ ДЕВОЈКУ...

АЛИ, ТИ ГОВОРИШ ЕНГЛЕСКИ СА ФИЛИПИНСКИМ НАПЛАСКОМ?

ОХ, НЕ МОГУ ВИШЕ ДАТЕ ЈАЖЕМ!

ЈА НИСАМ БЕТСИ ГИБСОН! ФИЛИПИНКА САМ И ЗОВЕМ СЕ ГИОРИЈА РИЗАЛ! ХОБЕ ДА ТЕ УБИЈУ, РЕ-ДЕ!

ШТА? КО? ОТКУД ЗНАШ?

БИО МИ ЈЕ ПОТРЕБАН НОВАЦ ДА ПЛАТИМ ЛЕЧЕЊЕ МАЈЦИ! ЈЕ-ДАН РОЂАК КОГА ЗОВУ **МОЋАЦ** ПОНУДИО МИ ЈЕ ОВАЈ ПОСАО!

КОЈИ ПОСАО? БУДИ ЈАСНИЈА!

НЕКО ЈЕ ПРИСЛУШКИВАО ЊИХОВ РАЗГОВОР...

ИЗДАЛА НАС ЈЕ!

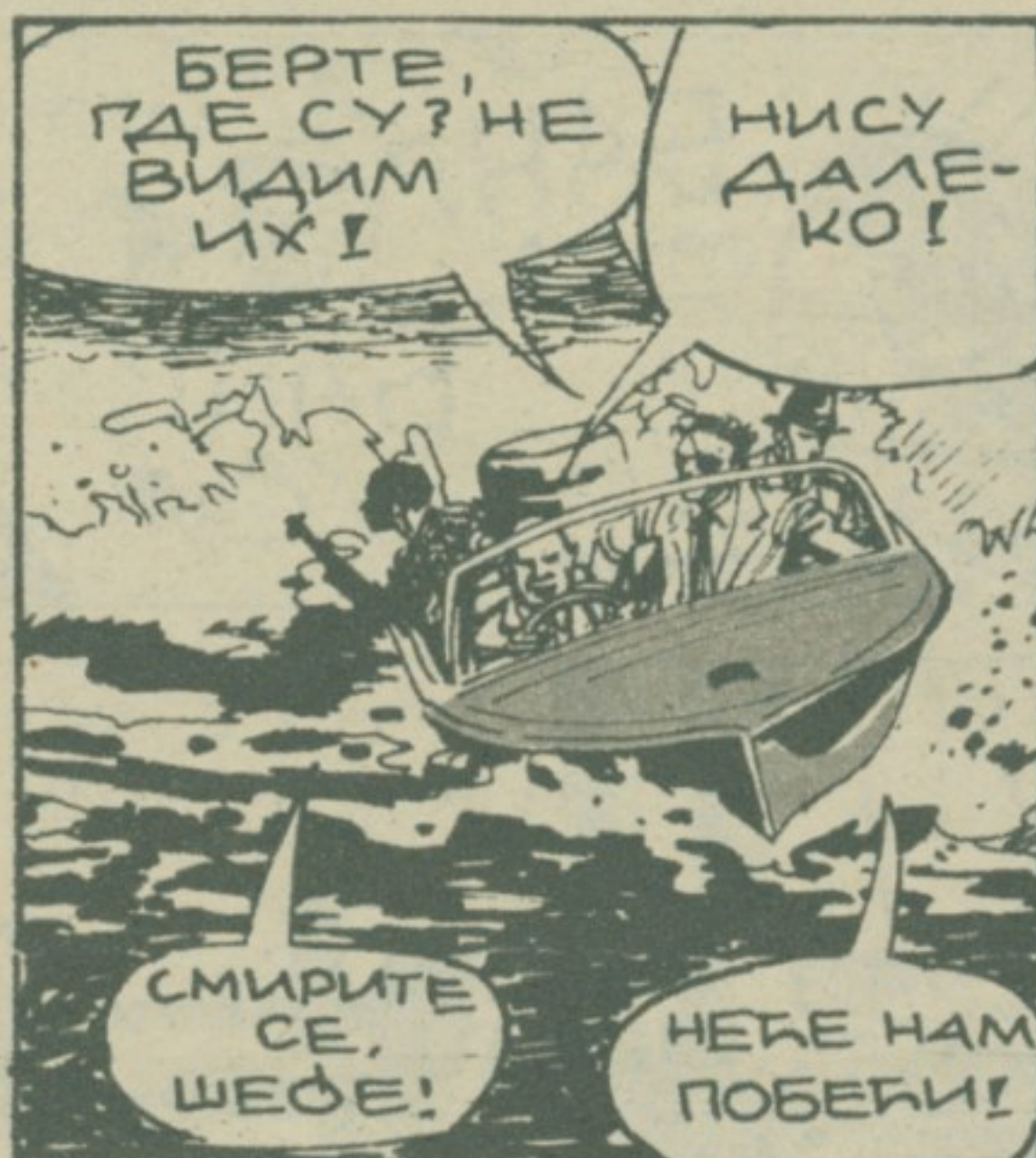

МОЈ РОЂАК РАДИ ЗА НЕКОГ ВОЈВОДУ КОЈИ ХОБЕ ДА ТЕ УБИЈЕ! ТРЕБАЛО ЈЕ ДАТИ ОТМЕМ ПЛАН НА КОМЕ ЈЕ УЦРТАНО ГДЕ ЈЕ БЛАГОСА "МИЏУИКИЈА"!

БАНГ

ПРЕМА ПЛА-
НУ, КОВЧЕГ
СЕ НАЛАЗИ У
КАПЕТАНО-
ВОЈ КАБИНИ!

ДО ВРАГА!
ДОЛАЗЕ!

ПУЦАЈТЕ У
ДЕВОЈКУ!

РА-ТА-ТА

ХА, ХА!
НАШИ
СУ!

БАНГ БАНГ

ГОТО-
ВАСАМ

ААААХ!

ШТА ВАМ ЈЕ?
ЗАР НЕ МО-
ЖЕТЕ ДА
ЈЕ ПОГО-
ДИТЕ

ТАКО!
САД МО-
ГУ ДА
ИСПЛИ-
ВАМ!

КЛИК

ПРОКЛЕТ-
СТВО! НЕМА
ВИ-
ШЕ МЕТА-
КА!

ЗАПУШИЉУТИ
ЗАУВЕК
УСТА!

НЕ
ПУЦАЈ!
ПРИВУКИ ЋЕШ
ПАКЊУ
КЛИН-
ТОНА!

ОВИ БАН-
ДИТИ
СУ СИГУР-
НО ВЕЋ
СТИГ-
ЛИ!

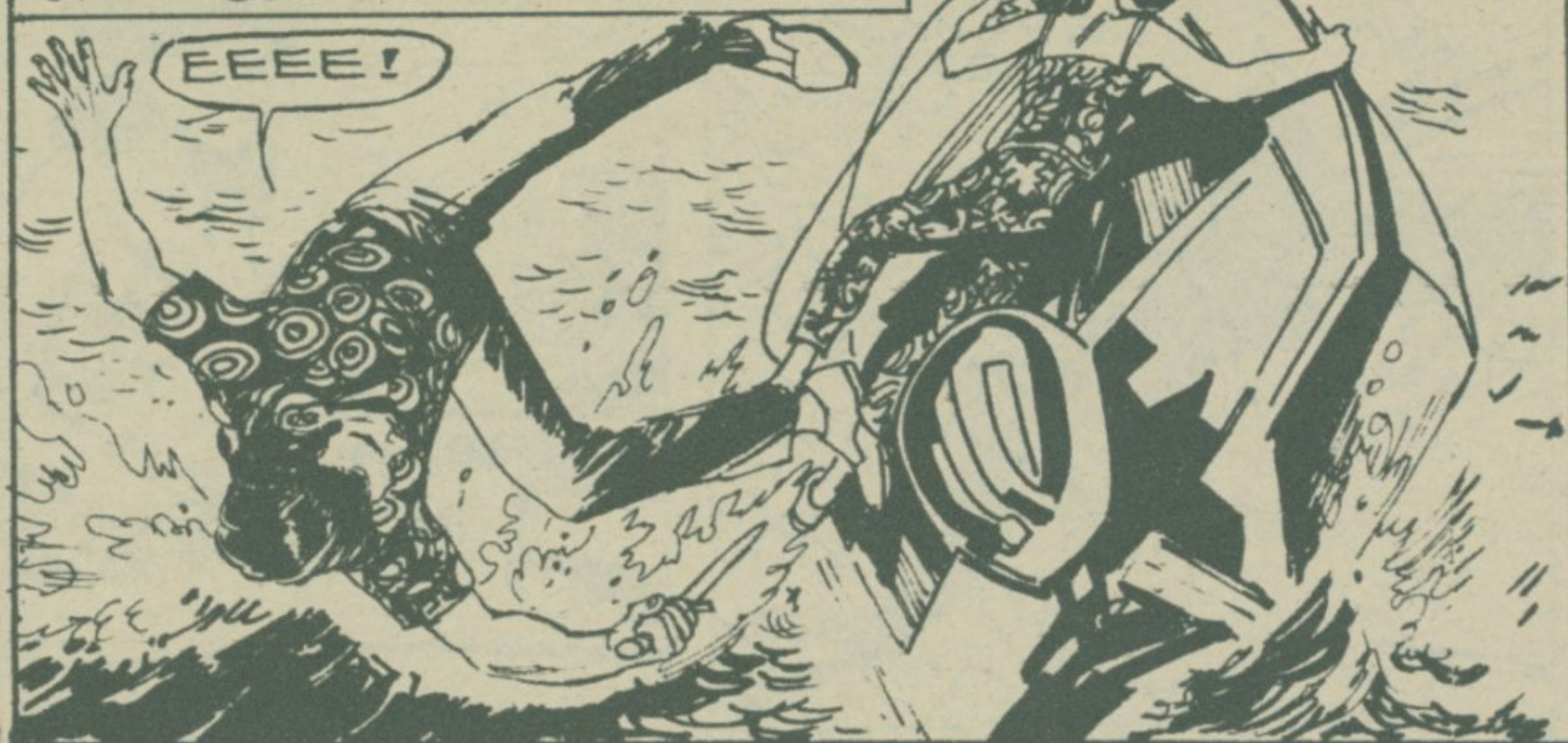
МОЉАЦ
ЈЕСКО-
ЧИОУЧА-
МАЦ У
КОМЕ
ЈЕ БИЛА
ДЕВОЈ-
КА !!!

АААХ!

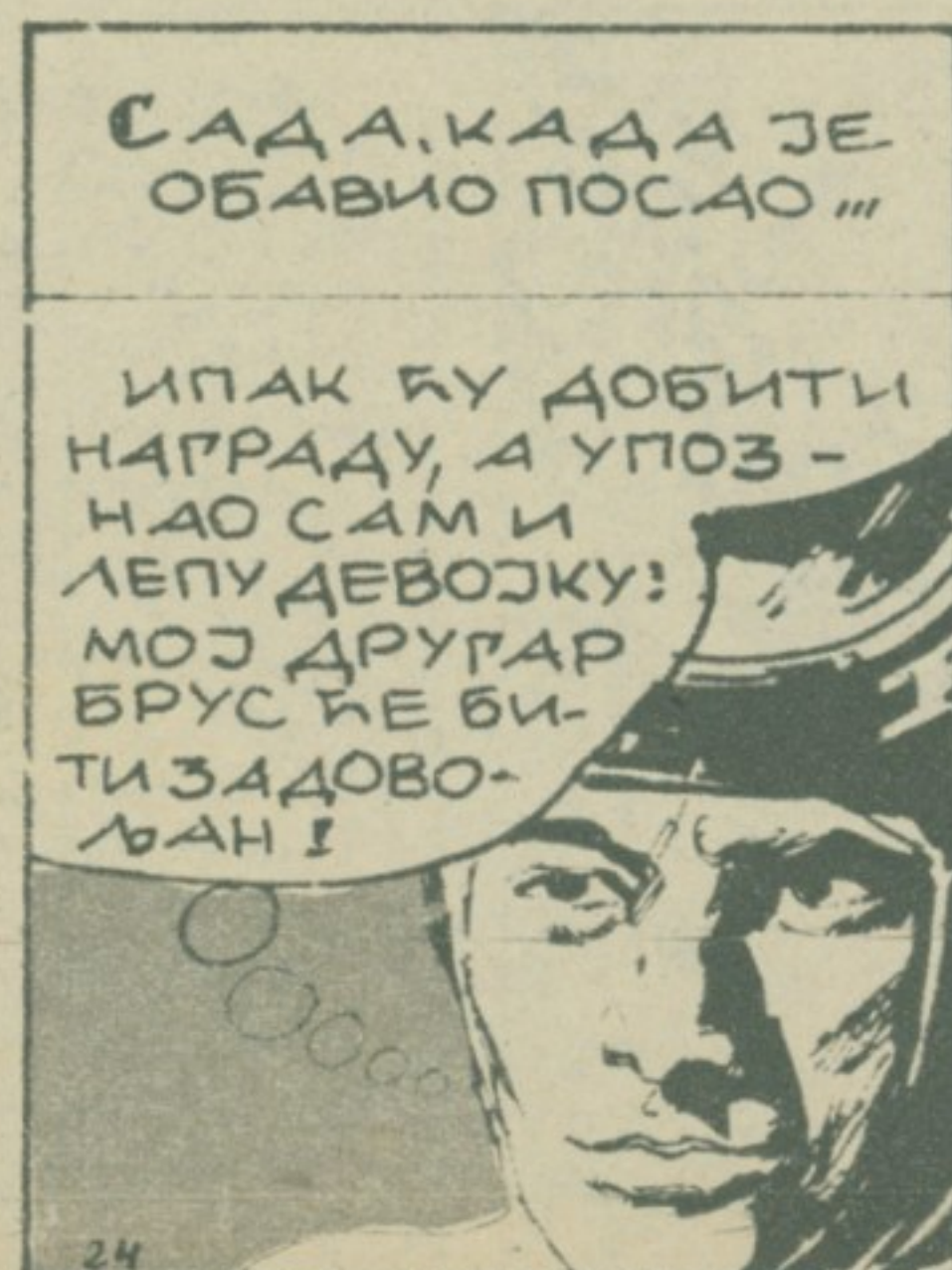
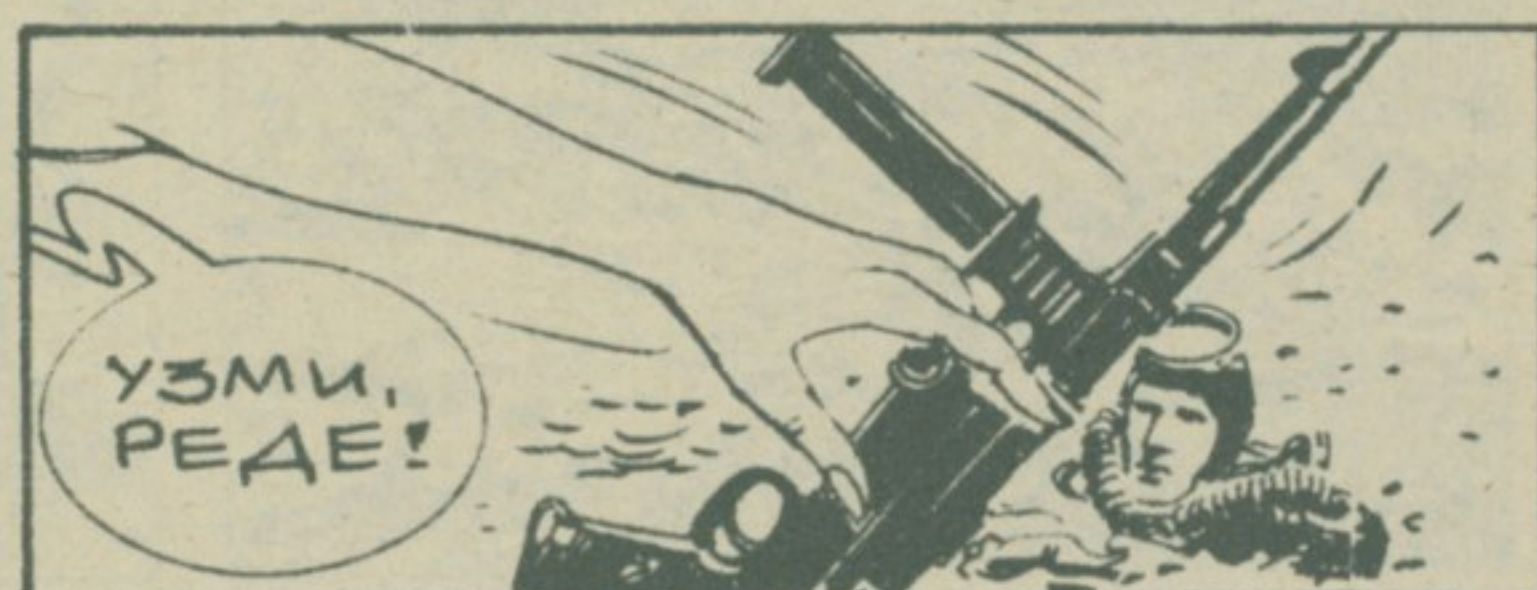
НЕ БРИНИ,
ШЕФЕ!
СВЕ ЋУ ОБА-
ВИТИ У
НАЈВЕ-
ЋОЈТИ-
ШИНИ!

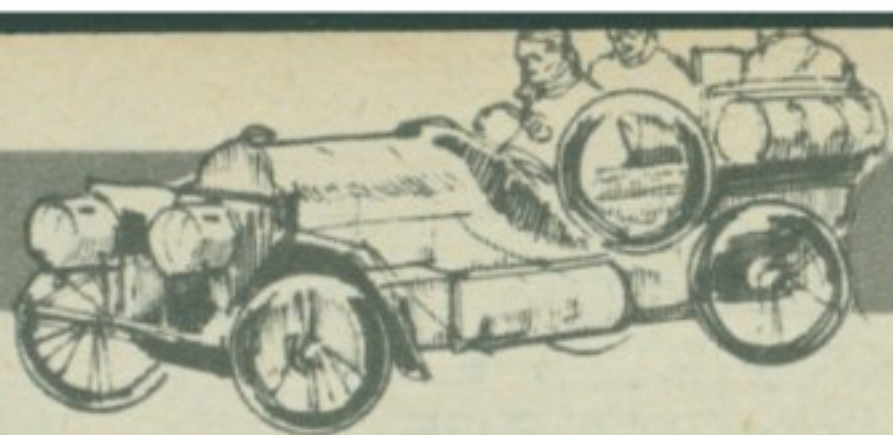
МОЉАЦ НИЈЕ УСПЕО ДА ЗА-
ВРШИ СВОЈ ПОСАО ...

РЕД ЈЕ ИЗРОНИО ...

ТРКА ОКО ПОЛА

СЛАВЉЕ

ЗА ПОРАЖЕНЕ

Наскоко хиљада људи окупило се 2. фебруара 1908. године на Тајмс скверу у Њујорку, на старту једне од најчуднијих и најтежих трка на свету. Њујорк је био покривен снегом, а многобројни радозналци су се, прозеблени носеца и ушију, мотали око шест аутомобила спремих да крену. Једна кола била су италијанска, друга немачка, трећа америчка, док су француски тим заступала три аутомобила.

Циљ трке био је Париз! Возачи су, значи, били принуђени да возе преко Аласке и кроз Сибир, због чега је ово такмичење названо „Трка око Пола“!

— Не верујем да ће уопште доћи до мора! — мрмљали су посматрачи сумњичаво. — Ко је још видео да се по снегу вози!

Тих година се кроз Америку заиста није возило зими. Сви друмови претворени су у каљуге,

а није било ни ауто-мапа да помогну возачима.

На старту у Њујорку је највише пажње привукла америчка екипа од четири члана у аутомобилу „томас флајер“, модел из 1907. године, са максималном брзином од 100 километара на час. Била су то створена кола, без ветробрана, али са великим платненим кровом, који је пре личио на шатор! Са стране су била натоварене кантама за бензин јер је „томас флајер“ трошио ско 4,5 литара на десет километара!

Убрзо је на Тајмс скверу дат знак за полазак и кола су уз велику буку

кренула, поздрављена аплаузом и поклицима многобројних посматрача.

КАД НЕМА ДРУМА . . .

Од самог старта почело је невреме праћено снажном вејавицом која се после неког времена претворила у ледену кишу. Друм се претворио у праву кашу по којој је било готово немогуће возити.

После само дететак километара на једним француским колима је пукла осовина, па је екипа морала да одустане од трке.

Французи су, срећом, довели још две екипе које су наставиле са лудом трком по снегу и блату! У вођству је била америчка екипа.

Поново је почела вејавица а онда ужасан пљусак, па се амерички „томас флајер“ заглавио у блату. Мотор је урлао, али точкови су само копали по блату и гурали кола све дубље. Када су Американци изгубили сваку наду да ће наставити трку, помогли су им људи са оближње фарме: четири коња била су довољна да извуку моћну машину из блата!

Због праве снежне олује по којој се морало во-

ОД САМОГ СТАРТА, У ЊУ ЈОРКУ, ПОЧЕЛО ЈЕ СТРАШНО НЕВРЕМЕ, А ПРЕД ШЕСТ ТАКМИЧАРСКИХ ЕКИПА СТАЈАО ЈЕ БЕСКРАЈНО ДУГ И НЕИЗВЕСТАН ПУТ — ДО ПАРИЗА!

СЛУЧАЈНО
ОТКРИВЕНА
РИЗНИЦА

МУЗЕЈ У РУДНИКУ

ДУБОКО У СТЕНАМА АУСТРИЈСКИХ АЛПА НАЛАЗИЛО СЕ МЕСТО КОЈЕ СУ НЕМЦИ ПУНУ ГОДИНУ ДАНА УРЕЂИВАЛИ ДА БИ ТУ ЧУВАЛИ ОПЉАЧКАНО УМЕТНИЧКО БЛАГО ИЗ ОКУПИРАНЕ ЕВРОПЕ.

Још прастановници Гросглокнера пре три хиљаде година вадили со, била је утолико већа што су нацисти већ били припремили динамит да у тренутку када буду морали да га напусте све дигну у ваздух. А бујица ледене воде из поремећених глечера надрла би одмах после експлозије да испуни сваку подземну пору и заувек уништи оно што су уметничке руке вековима текле у европску културну ризницу.

ЕСЕСОВАЦ ОДАО ТАЈНУ

Сва ова обавештења о сакривеним уметничким делима Поззи и Кирстејн сазнали су пуксом случајношћу. Кирстејн је у Триру заболоо зуб, а како се зубар 3. армије налазио заједно са интендантуром тридесетину километара изван града, каплар је решио да потражи помоћ од неког немачког лекара. Заједно са Поззијем закуцао је на врата прве трирске ординације. Зубар је говорио енглески

и када је у разговору чуо какво је задужење двојице Американца, клешта су му умало испала из руке. Није им скривао разлог свог наглог узбуђења: његов зет Херман Буњес је живео у истом граду, био је СС официр, такође задужен — за старање о уметничким предметима!

Поззи и Кирстејн су желели да разговарају са Буњесом. Зубар није имао ништа против да са њима седне у цип и покаже им пут до виле на периферији Трира у којој је есесовац становао са женом и малим дететом — не треба се чудити, рат се већ ближио крају и сами Немци су били свесни измењеног односа снага.

Зато је и Херман Буњес био одмах спреман на сарадњу. Поставио је један услов: да му Поззи и Кирстејн, у замену за информацију о месту где се налазило немачко скривиште уметничких предмета, омогуће да се заједно са породицом склони негде на сигурно. Буњес се није бојао савезника колико самих Немаца, јер сада је нетрпељивост коју су војници Вермахта га-

јили према припадницима „елитних трупа“ претила да провали.

Поззи и Кирстејн нису прихватили такву сарадњу. Међутим, есесовац је, сасвим неочекивано, одлучио да им открије војну тајну! Извадио је из свог стола мапу Аустрије и упртао на њој један кружић: рудник Алтаусе. Објаснио им је и како до њега да дођу, али их је упозорио да је све тамо већ спремно да полети у ваздух.

Они су о овом открићу обавестили официре задужене за исту ствар у осталим америчким армијама које су тих априлских дана напредовале кроз Немачку, а ступили су у додир и са аустријским покретом отпора. Међутим, остало је неизвесно да ли ће стићи на време у Алтаусе и ако стигну хоће ли рудник — још бити читав.

СЛИКЕ ИСПОД ХРПЕ ОТПАДАКА

Свако вече пратили су Поззи и Кирстејн у свом штабу напредовање савез

Катедрала Светог Јована у Ганду у којој се чува познати полиптих браће Ван Ајн.

Када су, априла 1944. године, капетан Роберт Поззи и каплар Линколн Кирстејн из америчке 3. армије, задужени за спасавање и заштиту уметничких дела и архива, сазнали да Немци имају прави трезор напљачканих уметничких предмета у једном руднику соли у Аустрији, савезничке трупе већ су припремиле искрцавање у Нормандију, а Немци, свесни да ће рат да изгубе,

уништавали све иза себе у оним местима из којих су се повлачили. То је значило опасност и за ово „закопано благо“, па се требало пожури. а 3. армија налазила се у немачком граду Триру — стотинама километара удаљеном од Салцбурга, у чијој је близини рудник Алтаусе.

Опасност за уметничке предмете сакривене у руднику из којег су, према аустријским легендама,

постали толико високи да је овога пута стварно било немогуће наставити.

Морал у америчкој екипи је нагло опао. Изненада, један од сувозача опазио је да туда пролази пруга Јунајтед Пацифика!

— Зашто не бисмо возили по прузи?

Возачи су се погледали и аутомобил је прешао преко насипа пруге и дошао право на шине на којима се снег није задржавао. Трка се настављала без застоја.

ПОСЛЕ 260.000 КИЛОМЕТАРА!

Двадесет четвртог марта стигли су у Сан Франциско и тиме је била завршена етапа кроз Сједињене Америчке Државе!

— Шта је са осталим аутомобилима? — било је прво питање које су поставили амерички возачи по доласку.

Сазнали су да је одустала и друга француска екипа, а она трећа била је још у Вајомингу, где су је престигли Немци. Италијани су добро напредовали кроз државу Јутах.

После краћег одмора Американци су наставили трку, упутивши се ка Валдезу на Аљасци, али је снег био толико дубок да су путеви били непроходни! Није било друге већ да се врате у Сиетл и одатле се пребаце бродом за Јапан, да би наставили трку другим путем, кроз Русију. На исту идеју дошле су остале екипе када су стигле у Владивосток.

Због великог оштећења аутомобила и трећа француска екипа је одустала тако да су из Владивостока кренула само три аутомобила: амерички „томас флајер“, немачки „протос“ и италијански „зуст“. Најтежа етапа, кроз Русију, почела је 22. маја.

Немци су у почетку били у вођству, али су се после неколико километара заглавили у блату. Када су их стигли, Американци су им помогли да извуку аутомобил али су се ускоро и сами заглавили у каљузи! Помогло им је неколико руских војника, па је трка настављена.

Сетвиши се Вајоминга, Американци су наставили да возе по прузи Транс-сибирске железнице. Та-

ко су напредовали без сметњи, али су од војне по прузи прилично оштетили точкове. Док су вршили поправке, претекао их је немачки „протос“.

Међутим, Американци су се вратили ускоро на коловоз, па су могли да развију већу брзину и престигли немачки аутомобил! А онда су поново имали квар и Немци су прешли у вођство које су задржали до краја — 30. јула ушли су у Париз! Американци су стигли убрзо после њих, али је трка била изгубљена. После више од 260.000 километара које су прешли за 169 дана у Паризу нису наишли ни на какав дочек.

Парижани нису били на време обавештени о напредовању учесника трке, па нису знали када да очекују победника! Најлепше је, у ствари, дочекала последња екипа — италијански „зуст“, који је стигао око месец и по дана касније, 17. септембра. За разлику од победничких аутомобила, италијански је свечано дочекан, јер се за њега тачно знало када стиже у Париз!

М. Ј.

СОЛИ

ничке војске, забадајући на велику зидну карту Европе чиоде које су обележавале њен пут. Зона у којој се налазио рудник припала је њиховој, 3. армији и чим су примили вест да је ослобођење тог краја у току, кренули су на пут.

У рударском насељу чули су од америчких војника да је рудник већ експлодирао! Био је то прави шок. Међутим, када су стигли до улаза у главни коп, Позија и Кирстејна чекало је ново изненађење: динамит постављен у стенама није био активиран. Осветљавајући пут ацетиленском светиљком пошли су узаним ходником на чијем се крају налазила тешка, гвоздена капија затворена шпиком и катанцем. Када је стражар отворио, прво што су Американци угледали био је — чувени полиптих „Мистично јагње“, дело браће Ван Ајк, однето из цркве Светог Јована у фландријском граду Ганду!

Полиптих који се састоји од 18 слика, Хуберт и Јан ван Ајк завршили су 1432. године, али чудним током судбине ово ремек-дело фландријске ренесансе није мировало више од столећа у Гандској катедрали. Прво је морало да се крије од протестаната, који су на њему желели да истраже беспротив католика, а када су

се крајем 16. века у Ганду стишале верске страсти, за полиптих је тек наступило бурно време! Прво је цар Јозеф II, скандализован голотињом две највеће, средишне слике Адама и Еве, наредио да их негде склоне, и оне су се нашле у тами архивских просторија Катедрале. Било је то 1781. године и од тада, па у наредна два и по века, полиптих неће више бити комплетан.

Поједини његови делови доспели су у Париз за време Наполеона, други поклоњени пруском краљу Фредерику Вилхелму III. Немогуће је укратко препричати сва путовања полиптихових слика. Тек, када је 1914. године избио светски рат, он је био распарчан између Брисела, Берлина и Ганда, а оно што је остало у Катедрали, сместа је морало да се уклони испред Немаца.

Скривене испод гомиле којекаког отпада, напустиле су те слике матичну цркву једне ноћи, да би биле скривене у приватној кући. Мада су Немци касније претресли Ганд управо у потрази за делом браће Ван Ајк, нису успели да се домогну преосталих делова полиптиха. То им је пошло за руком у другом светском рату! Тада су се побринули да их склопе на сигурно, у бивши рудник соли забит у аустријским Алпима.

ОД САРКОФАГА ДО МИКЕЛАНЂЕЛА

Да су Пози и Кирстејн пронашли само ово чувен-

но дело, њихова мисија била би успешна јер вредност полиптиха је непроцењива. Међутим, Алтаусе је био права ризница! У ходницима бивших копова, брижљиво обложеним дрветом преко којег су педантни немачки конзерватори још облепили импрегнирани папир, налазиле су се праве галерије препуне уметничких слика, скулптура, намештаја, украсних предмета. Била су то склоњена дела Рембранта, Тицијана, Тинторета, Рубенса, да поменемо само највећа имена, више од осам хиљада слика! Поред тога, у ходницима Алтаусе стајали су староегипатски саркофази, скулптуре по-

чев од грчких па до ренесансних — највреднија је била чувена Микеланђелова „Мадона с дететом“ — затим луксузни намештај, таписерије, старе скупocene књиге, гравире, бронзане фигурице и безброј других антикварских и музејских предмета.

Нису Немци случајно изабрали баш Алтаусе. Да га претворе у својеврсну уметничку галерију одлучио је један природни феномен: у његовим тунелима владала је увек иста температура, лети четири степена, а зими — осам! Зашто се температура, супротно свакој логици зими подизала, није објашњено, тек она је, као и степен влажности од око 65 одсто, идеална за чување свих старина баснословне вредности. Годину дана су Немци утврдили да рудник претворе у музеј и у томе су потпуно успели. Захваљујући тој њиховој преданости задатку, као и природним условима, сачувано је огромно културно благо и после рата враћено у музеје и цркве одакле је опљачкано.

Тако је чувени полиптих Ван Ајкових, у новембру 1945. године, по кишном и ветровитом дану, завршио авантуру дугу готово четири века: враћен је у катедралу у Ганду и — комплетиран. Баш каква је изишао испод кичице славне браће. Због њега сваке године кроз овај мали фландријски град прође стотине хиљада намерника из свих крајева...

М. К.

EUROCREM® НА ХЛЕБУ

здрава свакодневна храна!

EUROCREM је детаљно испитан и препоручује се за свакодневну исхрану. Лако је сварљив и својим садржајем омогућује равномеран развој организма.

Зато је EUROCREM снажан извор енергије за генерацију која расте.

EUROCREM на хлебу – здрава свакодневна храна!

ЗАЉУБЉЕН У ТРИ НАРАНѢ

0163/8 А. ГЛАЗУНОВ — РАЙМОНДА (балет у три чина), Оркестар Бољшег театра, диригент Евгениј Светланов (3 ЛП). Цена 175,00 динара

0295/8 Д. ШОСТАКОВИЧ — Симфонија бр. 4 ХАМЛЕТ (музичка свита написана за Шекспирову трагедију), Симфонијски оркестар Московске филхармоније, диригенти: К. Кондрашин и Г. Рождественски (2 ЛП). Цена 125,00 динара

0349/54 С. ПРОКОФЈЕВ — ЗАЉУБЉЕН У ТРИ НАРАНѢ (опера у 4 чина), солисти, хор и Симфонијски оркестар Московског радија, диригент Цемал Далгат (3 ЛП). Цена 175,00 динара

01795/804 БЕТОВЕН — ПЕТ КОНЦЕРТА ЗА КЛАВИР И ОРКЕСТАР, изводи Кливлендски симфонијски оркестар, за клавиром Емил Гилелс (5 ЛП). Цена 325,00 динара

По малопродајној цени без пореза на промет „Политикин Забавник“ је обезбедио својим читаоцима грамофонске плоче са класичним делима музичке уметности: балетом, операма, сонатама, концертима, симфонијама. Совјетски мајстори звука Симфонијски оркестар СССР-а, Оркестар Бољшег театра, Симфонијски оркестар Московског радија, Хор и оркестар Московског музичког театра, Руски академски хор, Симфонијски оркестар националног радија... изводе најпознатија и најпризнатија дела Чајковског, Бетовена, Дмитрија Шостаковича, Брамса, Мусоргског, Баха... Диригентска палица је у рукама Генадија Рождественског, Кирила Кондрашина, Евгенија Светланова, Давида Ојстраха, Ростроповича...

Ово је могућност да по необично ниским ценама обогатите своју дискотеку делима класика. За разлику од досадашњих овде су у питању комплети, два или више албума. Наручбеница зато не сме бити мања од једног комплета јер трошкове паковања и поштарине не сносити ви. Потребно је само да попуните наручбеницу и пошаљете на нашу адресу и плоче ће вам стићи кући.

ПЛОЧЕ ЋЕТЕ ПЛАТИТИ ПОШТАРУ КАД ВАМ ИХ ДОНЕСЕ. ПОУЗЕЋЕМ!

0377/32 Н. РИМСКИ-КОРСАКОВ — ЗЛАТНИ ПЕТАО (опера у 3 чина), солисти, хор и оркестар Московског радија, диригенти: А. Ковалев и Е. Акулов (3 ЛП). Цена 175,00 динара

0413/26 МУСОРГСКИ — ВОРИС ГОДУНОВ (народна музичка драма у 4 чина са прологом), солисти, хор и оркестар Бољшег театра, диригент Александар Мелик-Пачајев (4 ЛП). Цена 250,00 динара

0871/73 ДМИТРИЈ ШОСТАКОВИЧ — КАТАРИНА ИЗМИРОВА (опера), хор и оркестар Московског музичког театра, диригент Г. Проваторов (4 ЛП). Цена 250,00 динара

03883/90 МОЦАРТ — ПЕТ КОНЦЕРТА ЗА ВИОЛИНУ И ОРКЕСТАР, Оркестар Берлинске филхармоније, виолина и диригент Давид Ојстрах (4 ЛП). Цена 250,00 динара

018101/16 УМЕТНОСТ ШАЉАПИНА — Антологија многобројних Шалјапинових дела (10 ЛП). Цена 650,00 динара

04203/06 ЕМИЛ ГИЛЕЛС у КАРНЕГИ ХОЛУ изводи дела: Баха, Бетовена, Метнера, Прокофјева, Равела, Шопена, Силотија и Бусонија (2 ЛП). Цена 125,00 динара

04435/8 БАХ — 45 ХОРСКИХ ПРЕЛУДИЈА, Рудолф Усвиали (оргуље), на 2 ЛП. Цена 125,00 динара

04003/6 Р. ШЧЕДРИН — АНА КАРЕЊИНА (Лирске сцене из балета у 3 чина), Оркестар Бољшег театра, диригент Ј. Симонов (2 ЛП). Цена 125,00 динара

03975/78 БРАМС — КОНЦЕРТ БР. 1 и 2 ЗА КЛАВИР И ОРКЕСТАР, Емил Гилелс клавир, изводи Берлински филхармонијски оркестар, диригент Еуген Јохум (2 ЛП). Цена 125,00 динара

01165/70 ПРОКОФЈЕВ — ЗОЛУШКА (балет у 3 чина), Велики симфонијски оркестар Московског радија, диригент Г. Рождественски (3 ЛП). Цена 175,00 динара

01451/58 ПЕТАР ЧАЈКОВСКИ — ПИКОВА ДАМА (опера), изводи Хор и оркестар Бољшег театра, диригент Борис Хаикин (4 ЛП). Цена 250,00 динара

01645/48 РУСКА ХОРСКА МУЗИКА ОД XVI ДО XVIII ВЕКА, изводи Руски академски хор, диригент Александар Орлов (2 ЛП). Цена 125,00 динара

01693/6 Д. ШОСТАКОВИЧ — ЛЕЊИНГРАДСКА СИМФОНИЈА (Симфонија бр. 7), Симфонијски оркестар СССР-а, диригент Евгениј Светланов (2 ЛП). Цена 125,00 динара

01771/5 ЧАЈКОВСКИ — ЛАВУДОВО ЈЕЗЕРО (балет у 4 чина), Велики симфонијски оркестар Московског радија, диригент Генадиј Рождественски (3 ЛП). Цена 175,00 динара

01779/82 ДАВИД ОЈСТРАХ — КОНЦЕРТ ЗА ВИОЛИНУ И ОРКЕСТАР И СИМФОНИЈА БР. 6 ЧАЈКОВСКОГ (јубиларни концерт поводом шездесетогодишњице рођења), пратња Симфонијски оркестар Московске филхармоније (2 ЛП). Цена 125,00 динара

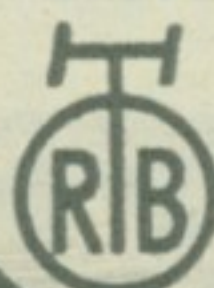

01975/84 А. БОРОДИН — КНЕЗ ИГОР (опера у 4 чина), Солисти, хор и оркестар Бољшег театра (5 ЛП). Цена 325,00 динара

02039/44 ЧАЈКОВСКИ — ЕВГЕНИЈЕ ОЊЕГИН (опера у 3 чина), Хор и оркестар Бољшег театра, диригент М. Ростропович (3 ЛП). Цена 175,00 динара

02875/8 БРУКНЕР — СИМФОНИЈА БР. 3 и БАХ — 13 ХОРСКИХ ПРЕЛУДИЈА, изводи Велики симфонијски оркестар радија СССР-а, диригент Генадиј Рождественски (2 ЛП). Цена 125,00 динара

02477/64 ЧАЈКОВСКИ — ОРЛЕАНСКА ДЕВА, Велики хор националног радија, Симфонијски оркестар националног радија, Инструментални оркестар Бољшег театра, Гродберг (соло-харфа), диригенти: Рождественски и Алтај (4 ЛП). Цена 250,00 динара

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
11001 БЕОГРАД, МАКЕДОНСКА 29

НАРУЧБЕНИЦА

ЗА ГОТОВО неопозиво наручујем комплете плоча под бројевима:

за укупну суму од _____ динара коју ћу платити поштару кад ми их донесе (поузећем).

(Презиме и име)

(Поштански број и место)

(Улица и број)

(Датум)

(Потпис и број л. к.)

Наручбеницу читко попунити, налепити је на дописницу и послати на горњу адресу.

ПРИЧА О ЧЕЛИКУ

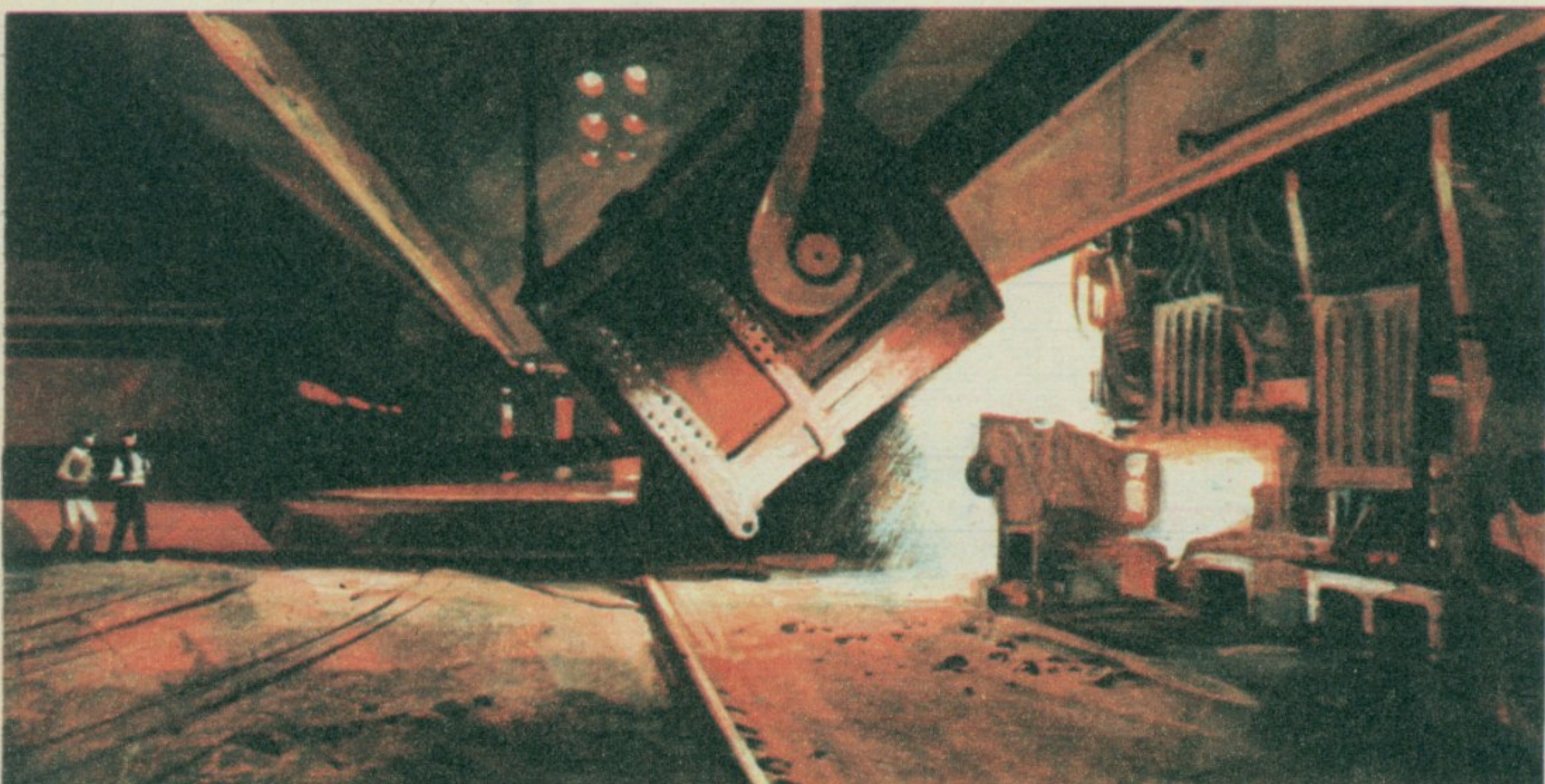
ТВРЂИ ОД КАМЕНА

ЧВРСТ И ЕЛАСТИЧАН — Челик није метал који се добија директно из земље, односно издвајањем из руда, као што је то случај са многим другим металима. Добија се већтачким путем од гвожђа, па се често може чути да није природни метал — челик је гвожђе које садржи највише (1,7%) угљеника. За разлику од гвожђа које је врло крто, он се одликује великом чврстином и погодном еластичношћу. Мост на слици изграђен је од челика, а и за изградњу брода који пролази испод моста, као и за аутомобиле који се виде на мосту такође је употребљен овај метал.

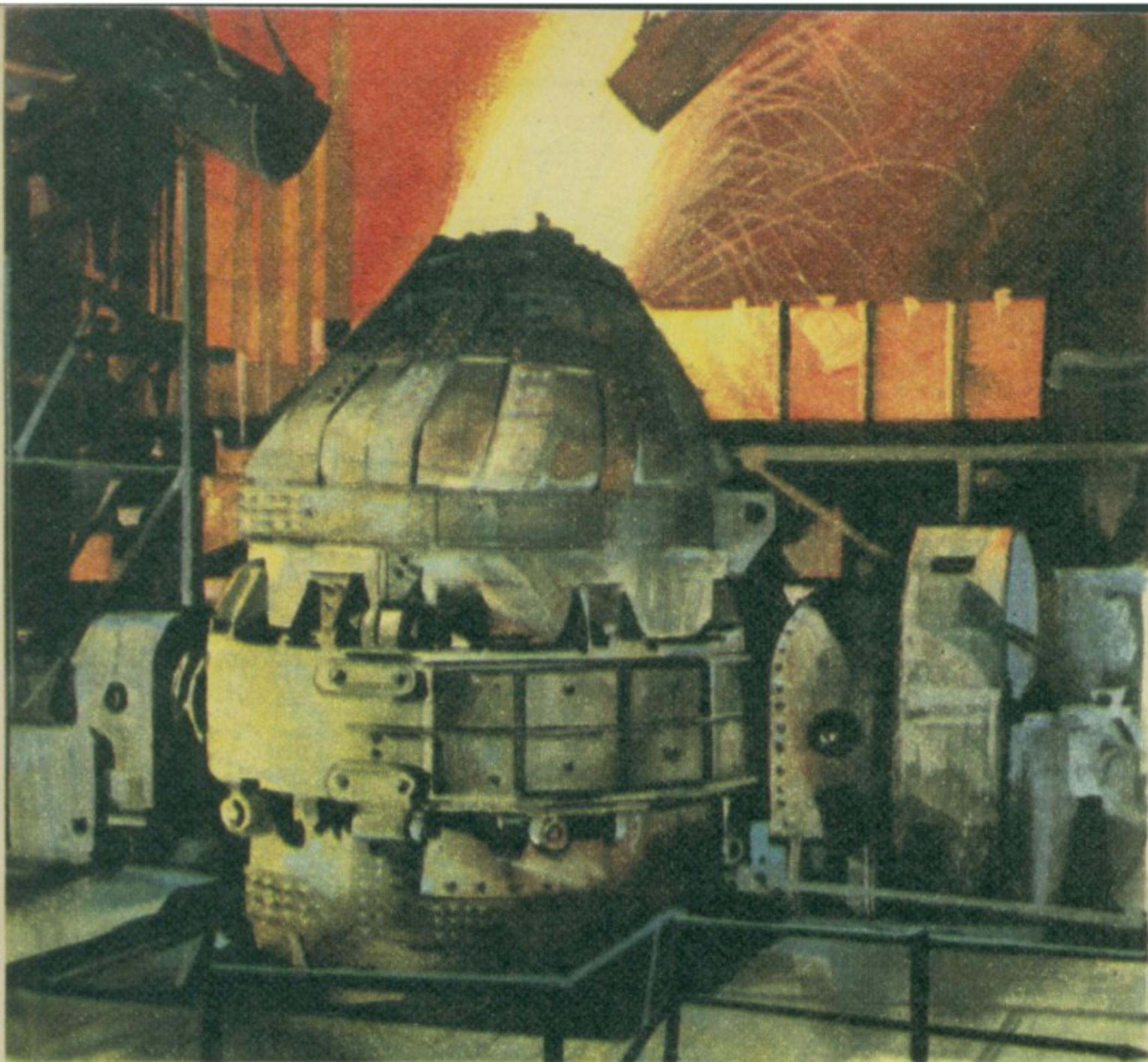

РУДНИК ГВОЖЂА — Различите руде гвожђа нађене су у многим деловима света а најважније су магнетит, лимонит, сидерит и пирит. Многа налазишта ових руда су на малој дубини, па се експлоатација врши површинским копањем, при чему се користе разне машине и уређаји. Насlage гвоздене руде често се налазе и на већим дубинама у земљиној кори.

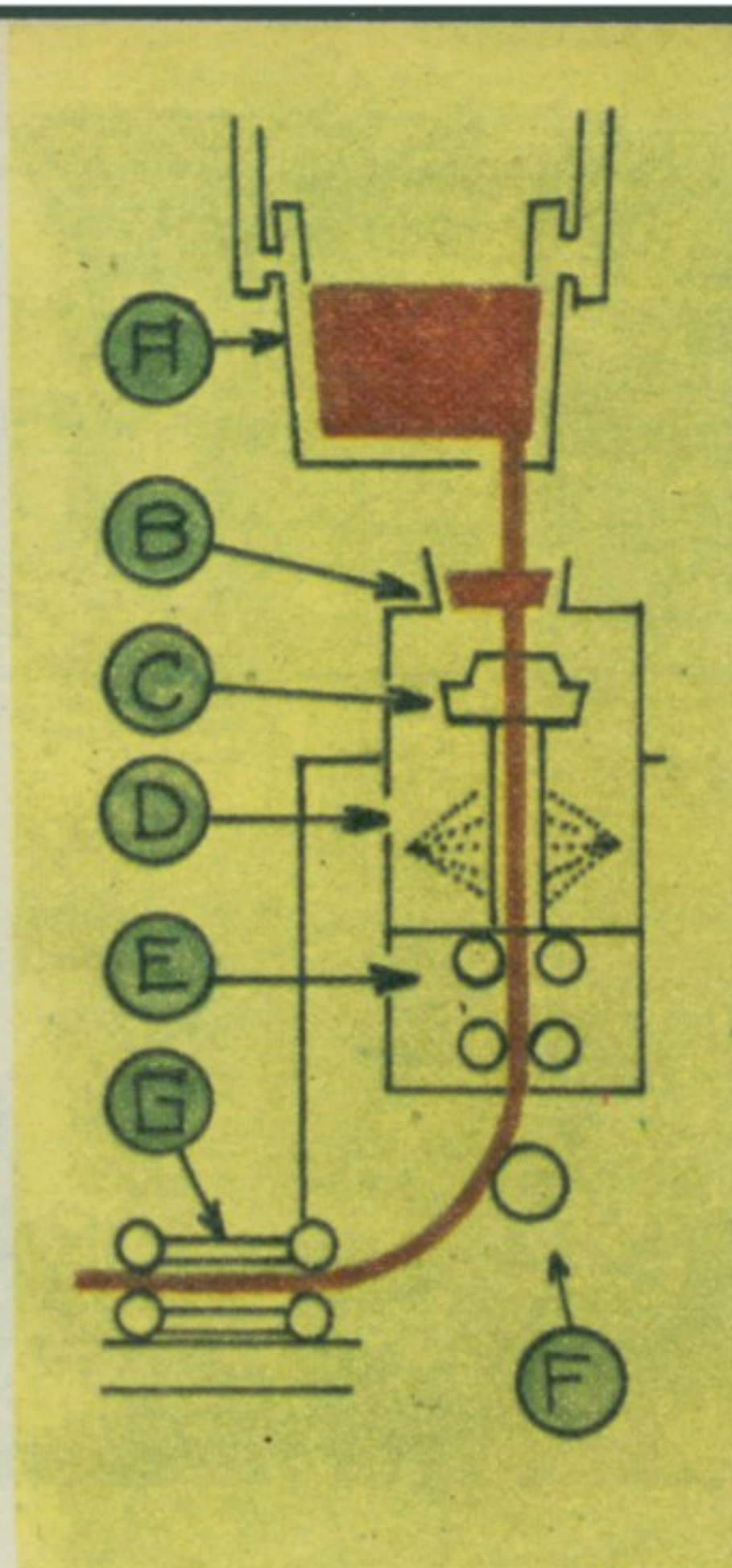

ВИСОКЕ ПЕЋИ — Гвожђе се добија из руда у високим металуршким пећима које могу бити високе и преко 80 метара. У унутрашњости ових пећи, које су обложене ватросталним материјалом, убацује се руда гвожђа, кокс и одговарајући топитељи. Сагоревањем кокса долази до топљења гвожђа — то је сирово гвожђе које се у истопљеном стању спушта на дно пећи, док се течна дрозга скупља у горњем делу. И течна гвожђе и дрозга изливају се кроз посебне отворе из високе пећи

ПОЧЕЛО ЈЕ НА ОГЊИШТУ — Сирово гвожђе које се добија у високим пећима садржи велики проценат угљеника, као и многе друге примесе, па се, да би се од њега добио челик, мора пречистити. Током времена развили су се различити поступци за добијање челика из сировог гвожђа. Раније се пречишћавање вршило на отвореном огњишту или топљењем у лонцима, док се данас користе модернији поступци као што су конверторски, мартенски и електрични.

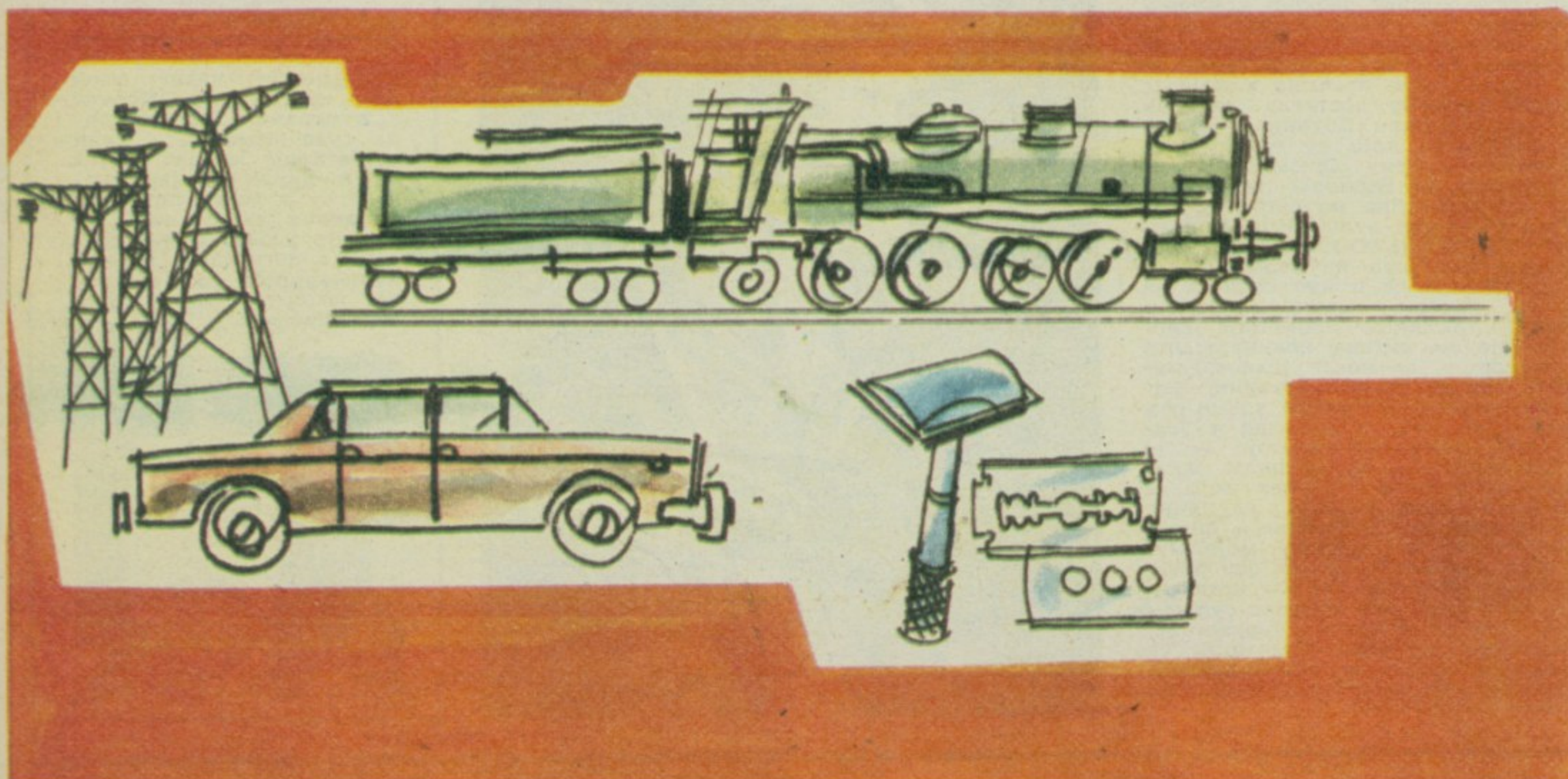
БЕСЕМЕРОВА КРУШКА — Велики напредак у производњи постигнут је 1855. године, када је енглески инжењер Бесемер (1813—1898) пронашао нов поступак за добијање челика из истопљеног сировог гвожђа. Према свом поступку, у велики метални суд крушког облика, који се може обртати око своје хоризонталне осовине, убацује се истопљено гвожђе. Кроз решеткасто дно суда ужареној маси се доводи ваздух услед чега долази до сагоревања сувишног угљеника и других примеса. Довод ваздуха се прекида када је остатак угљеника у оном проценту какав се жели. Овај уређај за добијање челика назива се Бесемерова крушка (због крушког облика) или конвертор (јер се у њему врши конверзија, претварање гвожђа у челик).

ОБЛИКОВАЊЕ — Док је челик у истопљеном стању њему се ливењем даје облик какав се жели. Данас се врло често користи континуирани, непрекидни, поступак ливења, који је шематски приказан на нашој слици. Истопљени челик (А) прелази у резервоар (В), одакле улази у калуп (С) који се хлади водом, после чега се врши даље хлађење (Д). После овог челик пролази кроз систем ваљака (Е и F) који му дају коначан облик, да би на крају, пре изласка, прошао још кроз систем ваљака (G) чији је задатак да изврше коначно исправљање челичног комада.

ПОСЕБНЕ ОСОБИНЕ — Према својој саставу челик се обично дели на угљенични и легирани. Легирани, који се често називају племенити, садржи мање или веће количине других елемената због чијег присуства добија посебне особине — присуство ових елемената одражава се на различите начине као што су повећање тврдоће челика, повећање жилавости, отпорности према факторима који изазивају корозију и сл. Захваљујући овоме, од неких врста челика могу се правити разни нерђајући хируршки инструменти, делови за авионе, ракете, ваздушне летелице...

ОГРОМНА УЛОГА — Данас се модерна техника и индустријска производња практично не могу замислити без коришћења врло великих количина разних врста челика. Производња овог метала је кључна индустрија сваке привреде, јер је он основа сваке индустријске производње. Није реткост да се на основу потрошње челика по једном становнику једне земље мери стандард којим живе људи, односно величина производње челика је једно од најзначајнијих мерила економске снаге једне земље. Индустрија аутомобила и других превозних средстава, модерно грађевинарство, градитељи мостова, произвођачи шина, само су неки од врло великог броја потрошача разних врста челика. Наша слика приказује само неколико производа за чије је добијање, односно изградњу, овај метал неопходан.

ЖИТ-СТРАЈА

ПЕСМА за ОВУ НЕДЕЉУ

**НОВАЦ,
НОВАЦ,
НОВАЦ**

(»Money, Money, Money«)

Текст и музика: Benny Andersson и Björn Ulvaeus
Изводи: ABBA

I work all night, I work all day
to pay the bills
I have to pay ain't it sad
And still there never seems to
be a single penny left for me
that's too bad

In my dreams I have a plan if I
got me a wealthy man
I wouldn't have to work at all,
I'd fool around and have a ball

Man like that is hard to find
but I can get him off my mind
ain't it sad

And if he happens to be free I
bet he wouldn't fancy me that's
too bad

I must leave I'll have to go to
las Vegas or Monaco and win a
fortune in a game my life will
never be the same

Money, money, money must be
funny in the rich man's world A
ha a ha

All the things I could do if I
had a little money
It's a rich man's world
It's a rich man's world

Money, money, money must be
funny in the rich man's world

У току последњих месец дана многи наши читаоци молили су да објавимо речи једног од последњих хитова групе ABBA, композиције »Money, Money, Money«. Доносимо само речи песме јер је до сада наш лист доста писао о шведској групи ABBA.

НОВЕ ПЛОЧЕ ПРОДУКЦИЈЕ — SUZY

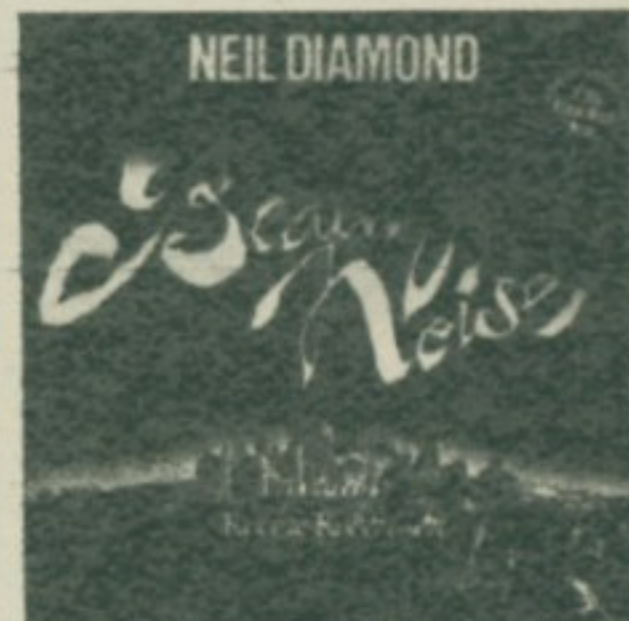
1. LED ZEPPELIN

Филм о групи ЛЕД ЦЕПЕЛИН, снимљен прошле године, изазвао је велико интересовање младих широм света. Наша публика је видела филм у оквиру ФЕСТ-а, а сада јој се пружа прилика да са дуплог албума »Песма остаје иста« (»The Song Remains the Same«) — како се и филм зове, чује оригиналну музику употребљену у коначној реализацији дела.

2. NEIL DIAMOND

»Дивна бука« (»Beautiful Noise«) назив је добро познатог хита Нила Дајмонда. По овој композицији и албум познатог музичара добио је име на коме се налази неколико изузетних музичких нумера.

3. МИШО КОВАЧ

Недавно је издат нови хит, сингл Мише Ковача с нумерама »Без растајка суза нема« и »Мени треба твоја љубав«. И једна и друга песма отпеване су у добро познатом Мишином стилу који гарантује успех, добру продају, а потврда је велике популарности овог изузетног интерпретатора забавних мелодија.

ПОП - ЗАНИМАЊИВОСТИ

На одлично припремљеном концерту Мајка Олдфилда, одржаном у Лондону, наступио је као гост и бивши оргуљаш групе ДИП ПАРПЛ Џон Лорд.

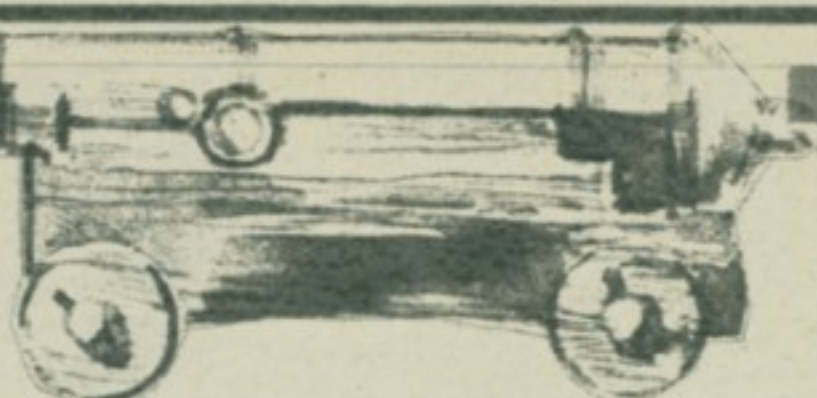
Најзад је одзвонило чулавцима — ликују они који су увек имали замерке за »битлс-фризуре« јер је у Енглеској већи број музичара скратио своје увојке. Појединци су отишли толико далеко да су се, као на пример Рик Вејкмен, оргуљаш групе ЈЕС, ошишали до главе.

Британски певач ДЕЈВИД БОУВИ, тренутно једна од највећих поп-звезда, после једногодишње паузе успешно се вратио поп-музици. Његов најновији албум »Закон« (»Law«) представља још један крупан заокрет у музичкој каријери и стваралаштву овог, свакако најзначајнијег, рок-музичара данашњице. На овој плочи која је добила веома добре критике и која је у кратком времену достигла завидан тираж, поред аутора Боувија и екипе инструменталиста који су га пратили на последњем албуму »Стрејшен ту стрејшен« (»Station to Station«), појављују се још и Брајан Ено на синтесажеру, амерички панк-рок певач Ици Поп из састава СТУЦИЗ (STOOGES). Сам Боуви, поред тога што на овом албуму пева, представља се и као солиста на саксофону, гитари, клавиру, басу и мелотрону. Приликом промоције овог новог ЛП-ија, на питање новинара шта га је навело да се после једногодишње паузе поново посвети музици, Дејвид је одговорио: »Протекло време сам искористио да бих се доказао у једној области стваралаштва која ме је увек привлачила, а то је филм. Мислим да сам у филму »Човек који је пао на земљу« дао изузетно глумачко остварење, што су потврдили и филмски критичари. На почетку моје музичке каријере многи су ми оспоравали вредност говорећи да сам неталантован и лош. Сада сам показао супротно и одлучио да се вратим својој, свакако највећој, љубави — музици. То је неисцрпна област за експериментисање, а мене су експерименти одувек неодољиво привлачили«.

ДЕЈВИД БОУВИ (DAVID BOWIE)

ТОП 3х

1. Домаћа листа

1. САМО ЈЕДНОМ — Indexi — ЈУГОТОН
2. ЛОШЕ ВИНО — Бијело дугме — ЈУГОТОН
3. ЕНО АВИОНА — Резонанса — ПГП РТБ
4. НИКОЛА ТЕСЛА — Тешка индустрија — ЈУГОТОН
5. ДОЋИТЕ НА ШОУ — Парни ваљак — ПГП РТБ
6. НОВИ ШТОС — Cod — ЈУГОТОН
7. ШАЛВАРЕ — Неда Унраден — ЈУГОТОН
8. ТИ СИ БИЛА, УВИЈЕК БИЛА — Здравко Чолић — ЈУГОТОН
9. БЕЗ РАСТАНКА СУЗА НЕМА — Мишо Ковач — SUZY
10. ФОРЦА, МАЕСТРО — Тереза Несовија — ЈУГОТОН

2. Страна топ-листа у домаћој продукцији

1. MONEY, MONEY, MONEY — ABBA — ПГП РТБ
2. GOOD VIBRATION — Beach Boys — ЈУГОТОН
3. EUROPA — Santana — SUZY
4. MISSISSIPPI — Pussy-cat — ЈУГОТОН
5. BEACH PARTY — Love Generation — РТВ ЉУБЉАНА
6. STILETTE HEELS — Sailor — SUZY
7. SANDOKAN — Oliver Onions — ЈУГОТОН
8. BLUE JEAN BLUES — ZZ TOP — ЈУГОТОН
9. HEY MR. DREMMAKER — Cliff Richard — ЈУГОТОН
10. MOVIN' — Brass Construction — РТВ ЉУБЉАНА

3. СР Немачка

1. MARLEEN — Marianne Rosenberg
2. OH, SUSI — Frank Zander
3. ES IST KALT IN MEINEM ZIMMER — Jürgen Drews
4. LIEBE AUF ZEIT — Bernard Brink
5. ANITA — Costa Cordalis
6. UND ES WAR SOM-

- MER — Peter Maffay
7. TÜR AN TÜR MIT ALICE — Howard Carpendale
8. DIE UHR GEHT VOR, DU KANNST... — Jürgen Marcus
9. DIEBE KOMMEN AM ABEND — Gaby Baginsky
10. DISCO QUEEN — Holger Thomas

Седма по реду плоча СРБАНА МАРЈАНОВИЋА појавиће се ускоро у издању „Југотона“. Композиције на овој плочи „Твоја машина“ и „Не остављај ме сад“ плод су двомесечног рада. Срђан, очигледно задовољан снимцима, каже да је то најбоље што је до сада направио.

Прва нумера је рађена у „фанки“ стилу са богатим аранжманом у коме доминирају необични женски вокали. Друга („Не остављај ме сад“) је лагана песма рађена у „пик флорид“ маниру са веома лепим текстом.

СРБАНА МАРЈАНОВИЋ управо се вратио с турнеје по СР Србији где је наступао уз пратњу групе „СОС“ и сад припрема у Београду промоцију своје нове плоче.

СРБАНА МАРЈАНОВИЋ

РАТКО ОСТОЈИЋ

Ових дана у продаји се појавио нови сингл РАТКА ОСТОЈИЋА, младог певача из Панчева. Са ансамблом Мише Блама Ратко је снимно две нумере: „Волео сам једном“ и „Хеј, мала моја“. Прву композицију написао је сам извођач. Друга песма прављена је без већих претензија у добро познатом комерцијалном маниру.

Тренутно РАТКО ОСТОЈИЋ припрема велику турнеју по Бугарској да би по повратку са својим пријатељем Хашимом Кучуком Хокијем реализовао две ЛП плоче забавног карактера. Ратко нам је у кратком разговору открио једну своју тајну: намерава да створи своју шоу групу која би била на европском нивоу.

ЖИЛБЕР БЕКО

Познати француски шансонер ЖИЛБЕР БЕКО одржао је почетком марта месеца у Ријеци, Загребу и Београду солистичке концерте. Дворане су свуда биле препуне, публика одушевљена, а критика изврсна. Вероватно због свега тога Бекко поново долази у нашу земљу. Творац песме „Натали“ и осталих изванредних шансона и поред поодмаклих година (50) изгледа на сцени као двадесетогодишњак, а музика и шоу његове пратеће групе требало би свима да послуже као добра школа како треба радити, организовати концерте и поштовати публику.

3 а најпопуларнију југословенску групу нема одмора. После успешне „велике југословенске турнеје“ БИЈЕЛО ДУГМЕ је прихватило позив за гостовање у Пољској где ће Жељко, Горан и другови одржати десетак концерата да би по повратку у земљу приопули на припремање нове плоче. Планирана је крајња летња турнеја да би се одмах потом, са потпуно новим репертоаром, почетком јесени кренуло на нову турнеју по Југославији. Али, да би се остало у врху мора се све издржати. Тога су свесни сви чланови овог састава које ће читаоци Хит-странице ускоро моћи много боље да упознају кроз књигу „Истина о Бијелом дугмету“. Сви они који воле ову групу, а и они који им можда оспоравају музичке квалитете, наћи ће у овој књизи низ занимљивих детаља, досад необјављених. Књига садржи, поред великог броја необјављених фотоса, и 22 колор стране, а говори о развојном путу свих чланова састава, о томе како је група почела и захваљујући чему је успела. Између осталог, у посебним поглављима се говори и о томе ко шири неистину о „дугметима“ као наркоманима, затим о „милионима“ Горана Бреговића, о томе како је басиста Зоран Ређић остао без прста. Идеја аутора ове књиге да приближи живот БИЈЕЛОГ ДУГМЕТА свима онима које интересује поп-музика и поп-личности свакако је занимљив покушај. Како смо обавештени, књига се већ налази у продаји и може се набавити и поузећем на адресу: ПОП-СЦЕНА, 11061 БЕОГРАД, П.П. 38-144.

САША АЛЕКС

Један од најталентованијих млађих певача свакако је САША АЛЕКС који се први пут, и то са пуно успеха, представио публици пре две године на Суботичком фестивалу. Композиција „Зашто спаваш тако рано“ у интерпретацији овог двадесетогодишњака до била је низ похвала. Исте године Саша је снимио и композицију „Алена“ после чега долази до једне краће паузе јер обећања која је добио после Суботице нису била испуњена и он се из Београда вратио у родни Александровац. Тамо остаје неко

време размишљајући о својој каријери. Пошто је почео као певач народних мелодија добио је неколико понуда да се врати старом, много уноснијем послу. Ипак, љубав према забавној музици је превагнула и Саша поново долази у Београд у нади да ће његов изванредан глас најзад бити признат. Снима своју трећу плочу са композицијама Александра Корача „Моја срећо, моја туго“ и „Наслони главу на моје груди“ која се недавно појавила и у продаји Продуцентске куће „Диско“.

БИЈЕЛО ДУГМЕ

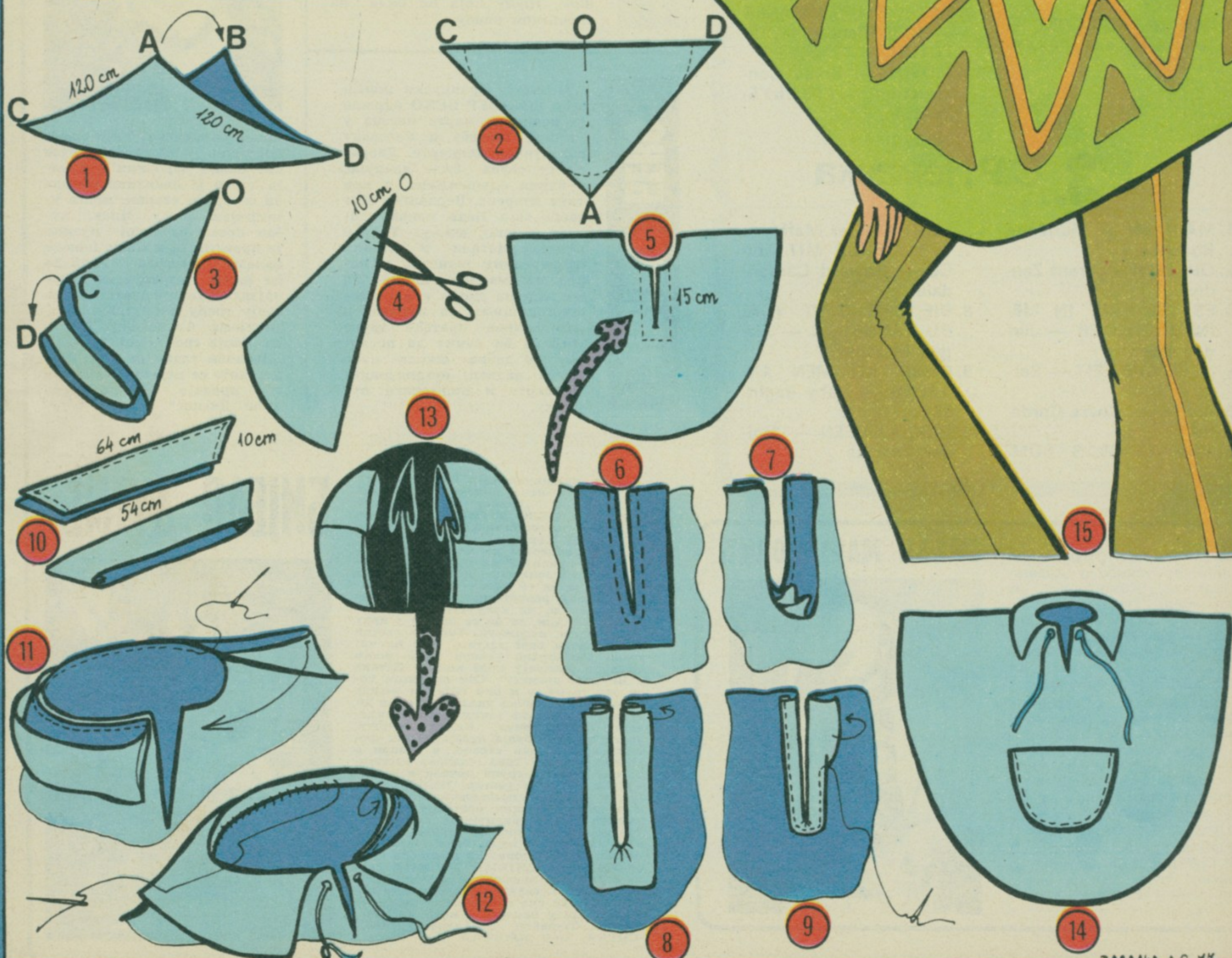

НАПРАВИТЕ САМИ МЕКСИКАНСКИ ПОНЧО

3 а мексикански пончо, део одеће омиљен код младих, потребно је да имате парче меке тканине (штофа, фланела и сл.) величине 120 x 120 cm.

Пончо се овако кроји: тканина се пресавије тако да се добије троугао, то јест тачке А и В треба да се поклопе као на цртежу 1. Затим углове троугла треба да заокружите, односно да исечете по цртицама (црт. 2). Тканину потом пресавијте још једном да вам се тачке С и D поклопе (црт. 3), па на врху О исечите кружни отвор тако што ћете засећи на 10 cm од тачке О (црт. 4). На предњем делу засеците затим изрез од 15 cm (црт. 5). Изрез ћете овако порубити: исечите један правоугаоник од исте тканине величине 17 x 4 cm, па опет са једне стране засеците 15 cm, прислоните га на изрез понча, са лица, тако да лице правоугаоника буде прислоњено на лице понча (црт. 6). Прошијте по цртицама на цртежу 6, па нашивени правоугаоник преврните на наличје (црт. 7 и 8), подвртите ивице правоугаоника и прошијте као што видите на цртежу 9. Величина крагне дата је на цртежу 10. Искројте два иста комада, прошијте их са наличја дуж цртица па их преврните (црт. 10). Затим једну страну крагне пришијте око изреза за врат понча, и то са лица као на цртежу 11. Затим другу страну крагне подвртите ка унутра и пришијте је са унутрашње стране понча (црт. 12). На цртежу 13 види се како треба да изгледа пришивена крагна (у попречном пресеку, тј. када бисмо пресекли на једном месту пончо и крагну). На цртежу 14 и 15 види се готов пончо.

Пончо можете украсити цепом на предњој страни као на цртежу 14 или украсном траком и комадима чојице у различитој боји као што видите на цртежу 15. Можете пришити и почетно слово свог имена као што је на цртежу у заглављу. Дате мере су за девојчице високе између 1,50 и 1,60 cm.

Ljubljanska banka

ЦЕНТРАЛА ЛЈУБЉАНА

КОНКУРС

МЕЂУШКОЛСКО ТАКМИЧЕЊЕ ЗА НАЈБОЉЕ ЛИТЕРАРНО И ЛИКОВНО ДЕЛО

УЧЕШЋЕ

На такмичењу могу учествовати ученици осмогодишњих школа литерарним и ликовним радовима, у оквиру школског програма и појединих кружока који раде у школи.

ТЕМА

ГДЕ С НОВЦЕМ?

Под овим широким насловом можете размишљати о свему што сматрате да је погодно. На пример, о новцу уопште; зашто смо га измислили, како га зарађујемо и сакупљамо, чему је намењен...

Како се одлучујемо за сладолед, за бицикл или за ферије и шта радимо да бисмо са својим новцем и осталима, који с новцем имају посла, реализовали што више жеља и планова. Можете да пишете приче, басне, стихове или нешто друго, што вам лежи на срцу, добре и духовите мисли, а и приче, можете „обући“ у било какво литерарно одело.

Ликовним изражавањем можете рећи, поред личних потреба и жеља, утиске о штедни, задовољству друштвених потреба, путовања, куповине материјалних тековина, а и утиске о развоју савременог друштва и човека.

ФОРМАТ

Литерарна дела ученици треба да напишу својеручно на чистим листовима хартије формата А-4, док за ликовна дела формат није прописан.

ПОТПИС

Свака школа може да буде заступљена с највише три дела из литерарног и три дела из ликовног подручја. Свако дело мора имати следеће податке (код ликовних на полеђини, а код литерарних изнад наслова):

- име и презиме ученика
- разред
- пуну адресу школе
- кружок или секција
- име и презиме учитеља или ментора под чијим је руководством задатак обављен.

РОК
И АДРЕСА

Стручни жири ће оценити сва дела која стигну до 20. маја 1977. године, на адресу: Лjubljanska banka, сектор за пословање са становништвом, Градишће 14/1, 61000 Лjubljana, с ознаком „међушколско такмичење”. Школа треба да пошаље сва дела заједно.

НАГРАДЕ

Најбоља четири дела из сваког подручја биће награђена практичним наградама по избору, а примиће их разред, кружок или школска штедионица, у оквиру које је аутор учествовао у овом такмичењу.

Вредност појединих награда је 2.000 динара. Сва доспела дела сачуваћемо у банчином архиву, тако да се ауторима не враћају.

РЕКЛАМИРАЊЕ У АНТИЧКО ДОБА

О, ЈАДНИ ЗИДЕ!

У СТАРОМ РИМУ ЗГРАДЕ СУ БИЛЕ ПРОСТО НАЧИЧКАНЕ РАЗНИМ ОГЛАСИМА И ФИРМАМА.

Много пре него што су светлеће рекламе почеле да светским метрополама дају изглед вашарског шаренила, постојало је оглашавање. Оно траје, безмало, колико и цивилизација: као први „рекламни стуб“ могли би смо сматрати Хамурабијев, из асирске престонице Сузе, од пре четири миленијума! На том комаду камена, пронађеном у врелом песку између Еуфрата и Тигра, који данас почива у музејској хладовини Лувра, уклесана је порука-оглас:

„Ја, Хамураби, донео сам Вавилону богатство и изобиље, помогао народу и учврстио вавилонски посед...”

Стил је сличан оном којим саставља данас Мохамед Али — познат и као Касијус Клеј — изазове својим противницима у рингу професионалног бокса...

ПОРУКА СА ЂОНОВА

Оканемо ли се хвалисања — мада је оно у основи сваке рекламе — и из Вавилона пређемо на територију и време старе Грчке, наићи ћемо на „викаре”. Били су то службеници без којих се живот у једној бујној и напредној држави каква је била, рецимо, Периклова Атина, није могао ни замислити. Викари би са каменог постоља обавештавали народ да је стигло воће и сир са Сицилије,

месо из Феникије, риба из Црног мора, пелагонски ораси, чипке с Блиског истока, киренски зачини или арапски парфеми.

А један довитљиви Антићанин на ђоновима својих сандала чавлима је, наопачке, записао „прати ме” и за њим је у земљи или песку остајао траг који је водио до — његовог дућана.

Ипак, пелопонески потомци Хермеса, бога трговине и крађе, нису оставили трајно исписане рекламане поруке или огласе. То ће учинити тек Римљани. Помпеја, угљенисани град на крају Напулског залива, која много подсећа на данашње америчке градове, правих улица и правоуглих раскршћа, била је сва начичкана зидним огласима. Трговци, адвокати, лекари, надметали су се у смишљању што привлачнијих текстова, а нису жалили да одреше кесу како би у ту сврху употребили туђи проверени таленат: познати и прослављени писци, као што су били Марцијал или Хорације, нису презали од састављања „инсигнија” фирми за дућане или канцеларије.

Скандализован огласима, натписима и рекламама намноженим на римским зградама преко сваке мере, један грађанин забринут за изглед града на седам брежуљака, записао је овакав вапај:

„О, јадни зиде, добро још издржаваш под теретом толиких глупости”!

М. К.

БИТКА КО

После смрти цара Душана, 1355. године, који је осетио опасност од Турака и покушао да против њих створи хришћански савез, једно време такве иницијативе потичу из Цариграда и византијски цар Јован V Палеолог тражи помоћ од Запада. Међутим, не наилази на разумевање. Душанови наследници прихватају се оружја и покушавају да задрже Турке, пре свих Вукашин и Угљеша Мрњавчевић. Изабрали су тренутак кад је Мурат I ратовао у Малој Азији и кренули према Једрену, турској престоници, али су их Турци на препад напали у зору између 25. и 26. септембра 1371. код Черномена, на десној обали Марице и потпуно их разбили. Тако су Турци загосподарили централним и источним делом Балкана. Нико више није могао да их задржи и они су долином Марице продрили у Македонију, Албанију, Грчку, претворивши бугарског и византијског цара у своје вазале.

Српски династи на југу Душановог царства, браћа Дејановићи и Вукашинов син краљ Марко који је имао малу област у северозападној Македонији, нису, наравно, били поштеђени. Северном делу Царства, где се формирају три државе, такође је претила опасност. У Зети је Ђурађ Страти-

мировић, са престоницама у Скадру и Улцињу, Вук Бранковић је самостални господар Скопља, Косова и Метохије, све до Лима, а највећи део бившег Царства држао је Лазар Хребелановић који се назвао кнезом Срба и Подунавља. Био је вешт владар, свој спољнополитички положај учврстио је родбинским везама, удајом својих кћери, ослањао се на цркву коју је обилно даривао задужбинама. Иако самостални, Стратимировић и Бранковић признају ауторитет кнеза Лазара, свога таста. Лазар је желео да одржава пријатељске односе са Бугарском и Мађарском и једну кћер удаје за бугарског цара Шишмана, а једну за мађарског великаша Миклоша Гараија.

Западни сусед Лазарев био је босански бан Твртко који је 1377. године понео српску краљевску титулу као потомак Немањића по женској лози, по својој баби која је била кћерка краља Драгутина. После смрти цара Уроша 1371. године јавио се као претендент на српски престо, поразио свог противника Николу Алтомановића који је држао области од Рудника до мора, споразумео се са кнезом Лазаром и окунио се. Кнез Лазар није желео да ступа у непријатељство са Твртком јер је, осећајући опасност од Турака, рачунао на његову помоћ.

Већ 1381. године забележен је пљачкашки упад акинција у Лазареву Србију. Акинције су у то време биле нередовна коњица Османлија и њихови упади су претходили већим освајачким походима, а овај у Србији разбијају код Параћина српски властелини Цреп и Витомир. Мурат I спремао се да лично нападне Србију и 1386. године заузео је Ниш. Међутим, Лазар је успео да га сузбије код Плочника, близу Прокупља, 1387. године. Исте године Турци су упали у Босну, а сви ти сукоби претходили су Косову и трагичном поразу Срба.

Д ПЛЮЧНИКА

Жена је у кружном храму усправно стајала пред кипом. Високо је подигла руке према таваници, а skut весталске тоге пребацила преко главе. Наслућивала је, више но видела, кроз густо ткање, хладне очи каменог кипа богиње.

— Теби говорим и молим те, чије су мраморне улице отежале од задаха и прљавштине, а златно куполе и кипови упрљани крвљу и мукама. Учини милост оружју римском. Нека њихове стреле не промаше, копља погоде, улије им храброст — нека сатру варваре...

Море је, од истока, истиснуло сунце. Јутарњи зраци обасјаше војнике. Тешко су корачали притиснути оружјем, следовањем жита, алатом и коцима за палисад. Били су југозападно од града Кане, на левој обали реке Ауфиде, уз само ушће у Јадранско море.

Једноока неман, што се као заоудес од Алпа, разарајући и паљећи, спустила у плодне равнице, господарила је земљама моћног града. Порази Сципиона и Септимија Лонга код Тицина и Требије, после четири дана и три ноћи марша кроз воду до појаса, разби и сасече конзула Гаја Фламинија код Тразименског језера. У његовој војсци не беше робља. Римљанима није поклањао ништа — чак ни живот у ланцима.

И једни и други, више но слави победе, радоваху се богатој пљачки, злату и драгуљима. Пунима је пораз значао пропаст, Римљанима продужетак агоније.

Жена и роб

— Помози, Херцине, не измичи толико — простења Клавија Скарва.

Човек притеже лаки огртач око големог тела, застаде у тмини, подиже бакљу изнад главе и грубим гласом рече:

— Морамо брже, господарице — Стани, не могу даље.

На грудима је привијала дете умотано у црвену повеску. Испред и иза њих је био ходник који је водио према реци Ауфиду. Тежак, устајао ваздух једва су удисали. Ходник је био, зачудо, доста високо ископан, мада су се неосигуране стране, подлокане водом, откидале и отежавале пролаз. Понекад би их у покрету зауставио пад бусена или цика ситних, злих подземних животиња. Жена се плашила мрака, јер је долазила из светлости. Роб није, јер се за њега одувек припремао. Тмином се једино могао спасти. И једно и друго хитали су да изиђу из подземља. Једно због страха, друго због слободе.

— Зашто га не оставите, господарице?

Жена притисну дете на груди. Све је било туђе, необично и ружно. Сићушно телашце, умотано у црвени комад тоге, било је узрок и оправдање њеним напорима. Мрак, влага, хладноћа и странпутице подземља нису могли да расхладе и размеће њихов топли свет заштите и љубави.

— Шта ти знаш, дивљи Германе!

Покуша да устане, удари шамаром, али клону у житко блато.

— Сатима га носите, а знате као и ја... дете је мртво.

Жена зајеца. Херцин приђе, побобе бакљу, узме јој повеску из наручја и оде у мрак.

— Ти више и ниси роб — рече жена. Можеш и да се светиш.

— Не теби, жено. Риму, можда.

— Осветиће се Ханибал.

Жена устаде.

ПРОГОНИ ТЕ БИТКА! И ТИ БЕЖИШ? КУКАВИЦА СИ! — ВИКНУ РОБ. — ДОЛАЗИШ ОД ПУНА! САМО ХАНИБАЛ У ХОРДУ СВАКОГ ПРИМА!

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ТРЕЋИ ХОРИЗОНТ

РАТКО ЈАНКОВИЋ

— Докле под земљом, кроз овај кужни тунел?

— Изнад нас су Римљани или Пуни. За једне смо издајници, за друге уходе.

Пођоше још неколико корака. Човек стаде. Кратком германском фрамеом удари у тврдо.

— Стена — рече. — Овде се ходник завршава.

— Зар робови нису даље копали? — упита жена.

— Робови и стока су исто — рече човек. — Слепо вуку даље. Мора да постоји негде...

Кружио је бакљом пред каменом запреком. Врати се уназад.

— Ту — рече. Овални отвор стрмо је водио наниже. Овуда...

Велики огањ у средини одаје, измешан са најфинијим миомирисима, светлео је врелим пламеном. Свештеница је говорила:

— Као што овај огањ гори у славу Рима, тако ће и твоје име, Весто, бити вечно слављено и поштовано. Отклони од нас несрећу, нека наша поља опет позлати класје, наше градове оживе поворке тријумфа, наши племенити патрицији имају хиљаде робова...

— Ово је већ трећи ходник у који силазимо, Херцине — завапи жена. — Хитамо ли сопственом гробу?

— Чекај, господарице, ућути мало.

Херцин се пови напред и угаси бакљу.

— Гушим се, не могу... — простења жена.

Нешто долази

Из даљине, кроз мокру тмину, чуо се тихи шум воде.

— Нешто долази!

Једнолично ударање се приближило. Иза неравног и обрушеног завоја помоли се светлост, за њом човек.

По силаску у подземље, плашили су се. Како су одмицали, мемљива околина је добила обличје и душу. Чинило им се да све припада непознатом и мрачном трајању. Не помислише да незнаца долази са светлости. Осети-

ше га као мокру каљугу и тешки ваздух, као нешто што се показује из тмине и господари њоме.

Преко ланеног огртача носио је капут од лисичјих кожа. Коса му је била глатко зачешљана навише и завршавала се чвором на темени. Имао је тамну шиљату браду и дуге уске бркове.

— Фрамеом — прошапута Клавија Скарва. — Убиј га!

Херцин не мрдну. Човек се приближио на десетак корака. Вукао је велику затворену храстову бачву. Косе, азијатске очи грозничаво су претраживале тмину. Стаде.

Герман се исправи и ускочи у круг светлости. У једној руци је држао кратки двосекли шпански мач, у другој убојито копље.

— Ако мрднеш, убићу те! — викну. Глас му се упи у влажне зидове.

— Убиство је пресуда — рече човек. — За шта ми судиш?

Херцин беше напет као струна. Придошлица га је гледао, без страха или прекора. Пусти бачву, побобе бакљу у зид, из свиленог појаса извуче бодж и баца га пред ноге.

— Ко си ти? — упита Клавија Скарва.

Сенке су се дубоко секле у лице дошљака. Лици је грабљивцу судбине, целата или прогонитеља. Ниједну црту не помери. Изгледало је да не миче устима, да му глас некуд из утробе долази или зидова око њега. Рече:

— Ја сам Ху Ли Чи, поданик владара државе Сунг, из прелепог цветног села Ху.

Херцин одложи мач и спусти фрамеу.

— Бегунци? — упита дошљак.

— Како знаш? — трже се жена.

— Ко је под земљом као црв, ко диже мач уместо поздраве и убија без опомене, бегунац је или малоумник.

— Бежимо, бежимо — заплака жена. — Десети дан. И кријемо се бежећи из Капе. По мраку и беспућу. Ако не издаш Рим,

убиће Пуни, ако им се покориш казниће Римљани. Ја, угледна Клавија Скарва, чији су муж и брат водили славне легије, бежим као губава уз помоћ прљавог роба, ја...

Херцин удари, жена ућута.

— А ти? — упита роб. — И ти си под земљом. Зашто?

— Зла судбина. Моја или твоја, не знам.

Герман спусти бакљу над бачву.

— Даље од тога! — викну човек.

— Злато? — упита роб.

— Смрт — рече човек.

Устукнуше. Човек седе на бачву. Покрети су му били спори и мекани. Широ је око себе згуснут, наталожен мир, као да је део загушљивог прокопа и његова мемљива душа, страх завојитих стрмина, понор подземних токова, ступица житког блата и лепљивих одрона.

— Два ходника над нама, јер ми смо у трећем, почиње битка.

— Рим неће пропасти. Он је као бунар без дна. Увек нове воде наилазе — рече жена.

— И најдубљи бунари пресуше.

— Рат је света дужност и највиша част — рече Герман.

— Треба знати: и поред крвавих ратова и похода народи трају.

— А богатство? — упита жена.

— А ратна слава и моћ? — упита роб.

— Човек-учитељ је рекао: „Само људи најузвишенијег и најнижег карактера се не мењају“. Ви, нареди са запада, детету дате мач у руке и причате му о цвећу. И, оно дрвеним мачем преломи цвет. Када одрасте гвозденим мачем сасече човека.

— Ваљало би те убити фрамеом — рече роб. — Ти немаш части!

— Мој син је мртав — рече жена.

— И над нама су мртви — рече човек. — Прободени копљима, посечени мачем, убијени стрелама.

— Протони те битка! И ти бежиш? Кукавица си! — викну роб.

— Долазиш од Пуна! Само Ханибал у хорду свакако прима!

Дошљаку очи потамнеше, закрише.

— Ти си роб — рече. — Твој живот почиње и завршава се мачем. Заборавио си како је бити човек.

— Роб! — врисну Херцин. Свом сибином оријашког тела насрну на дошљака. Држао је високо подигнут мач. Из чега провалише набијени страхови уморних ноћи, бдења над животом, болови бичева. Звер се у њему пробуди, искида узлове и стеге. Хтео је једним ударцем да прекине и убије. Био је слободан.

— Ааааааа...

Човек коракну у страну. Истрже бакљу и удари га по лицу. Запаљена смола се расу. Херцин урличући паде на земљу. Хладио је водом сагореле очи и лице.

Дошљак је био над њим. Клавија Скарва је стењала и бежала у тмину. Погледа дошљака. У косим, тамним очима виде сузе. Стаде.

— Ја, који сам дошао да помогнем и носим терет на души, тежи од година, смрти или пропасти, ослепех човека, узех му очи, откинух вид од живота.

— Помози — завапи Херцин, — Убиј.

— Хоћеш ли се светити и мени? — упита жена из мрака. — Хоћеш ли пустити смрт из бачве?

— У њој је и смрт и спасење — рече. — Веселе, раскошне игре о празницима, радости деце, музика боја, ватре и светлости.

— Убиј — повика Херцин.

Странац је настављао као да није чуо.

— И баш то што је најлепшенији украс ноћне светковине, крије у себи страшну снагу која диже и руши планине, спаљује градове као да су трска...

— Шта је то? — упита Клавија Скарва дрхтавим гласом.

— Са овом храстовом бачвом

могу зауставити и Римљане и Пуно, јер ће земља под њима урличући отворити недра, хиљаде и једних и других биће у трену спржени.

— Ти ниси човек! — врисну Клавија Скарва.

— И шта ће бити? — настави дошљак. — Хоће ли се престати са безумним клањем, јер знају да има силе и изнад гвоздених мачева и отровних стрела? Вреди ли? Хоће ли заборавити и опет поново почети? Је ли страх јачи од похлепе?

— Ја хоћу да живим — прошапута жена.

Дошљак седе на бачву. Гледао је своје нежне, готово женске руке.

— Ако убијем ради мира, имаћу на савести хиљаду мртвих. Ако то не учиним, сваки војник, посечен у идућој борби, тражиће данак мојој савести.

— Шта је у бачви? — завапи Клавија Скарва.

— Барут — рече човек.

Бишқа

Отпочеше стрелци. Пунска коњица, на левом крилу, разби и протера римску. Не губећи времена, дођоше за леђа фаланге и сасекоше римске коњанике и на другом крилу. Тако римске коњице несташе са бојишта.

Римска фаланга, заливена у гвожђе, са дугим копљима истуреним пред прса, наступала је, корак по корак, у непрекорном покрету. Гали и Иберци, под страшним притиском, повише редове. Мсћу њима је Ханибал, окрвављена штита и мача, немилосрдан према непријатељу, свиреп према кукавицама.

Из позадине, у трку, на знак војсковође, на Римљане насрну афричка пешадија. И круг би затворен. Пред Римљанима је Ханибал, за леђима коњица, на боконима сурови афрички пешаци. Битка је решена.

На бојишту остаде 48000 Римљана. Међу њима и конзул Пауло Емилије. Остали, њих 22000 допадоше у ропство, подавише се у реци или побегоше.

Дубоко под земљом чуо се далеки звек удара штита о штит, копита тешких коња, запомагање рањених.

— Од када сам видео Пуне, знао сам, нешто морам учинити. Зато сам и вукао бачву. А шта ће бити са мном? Ја нисам хтео да знам шта је у њој, а сазнао сам. Могу ли узети толико живота? Нисам судија, а судити морам.

— Шта ће бити? — упита жена.

— Одлучио сам — рече човек.

— Један је начин да и себе ослободим.

Не устајући, принесе бакљу храстовој бачви.

Пешаци тренутак стадоше. Учини им се да земља задрхта, да из дубине јечи од терета и муке. Али, све ућута, дубине утихнуше. Земља издржа и не отвори се.

— И помози, Вето, да храбри Емилије разнесе њихове хорде, да их у ланце окујемо, земље им опустошимо, градове спалимо. Јер, ко се усудио...

Уто, трошно мраморно постоље, нагризено топлином и временом, пуче и жену која се молила свом силином удари и одбаца у огањ камена статуа. Кип се просу у беле комаде. Само су празне очи преломљеног попрсја гледале некуд у даљину...

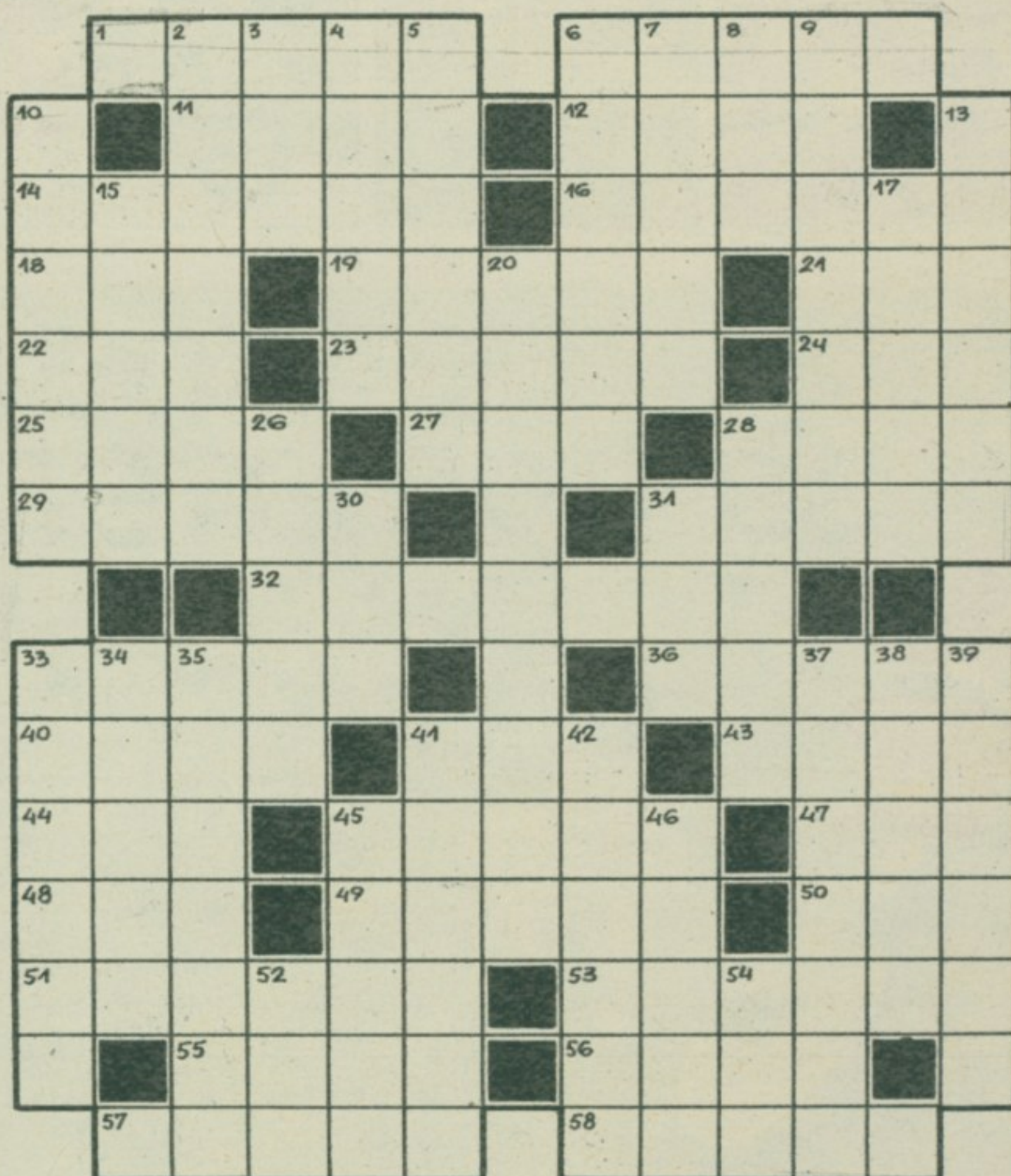
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) Гужва, метеж, 6) варошица у Србији, испод Космаја, 11) шпански спортски клуб, 12) тело, трупло, 14) грађење, 16) организована делатност, 18) љут корен, 19) верна, 21) тениски израз, 22) коњи, 23) острво на Јадрану, 24) мађарски песник (Ендре), 25) италијански комичар, 27) јужно воће, мограњ, 28) један родитељ, 29) име руске клизачице Родњине, 31) град у Грчкој, 32) предмет који служи за игру, 33) острвска држава у Европи, 36) врста игре, плеса, 40) једна планета, 41) руска мера за тежину, 43) град у Италији, 44) плесна фигура у кадрили, 45) седлар, 47) пустиња у Индији, 48) изнад, 49) врста, 50) скраћеница за омладинску радну акцију, 51) провинција у Новој Гвинеји, 53) аутор романа „Побуна вешаних“, 55) наша филмска глумица (Арнерић), 56) риблија јаја, 57) наплавина, 58) заразна болест, губа.

УСПРАВНО:

1) Девето слово ћирилице, 2) чувати од нападача, 3) низ, 4) мушко име (Мацедоновић), 5) личност из „1001 ноћи“, 6) кираџија, 7) јак ветар, 8) наш шахиста (Стојан), 9) дати опис, 10) забављати се, 13) врста пчела, 15) говорник (стр.), 17) једноцифрен број, 20) скуп апарата, 26) полудраги камен, 28) град у Канади, 30) турска титула, 31) спис, 33) списак имена, 34) земљорадник, 35) средиште, центар, 37) истоваривање, искрцавање, 38) време, 39) град у Албанији, 41) царство песничке мисли, 42) песничка стопа од три слога, 45) крдо, 46) мање свађе, сукоби, 52) јапанска новчана јединица, 54) француски вајар (Жан).

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

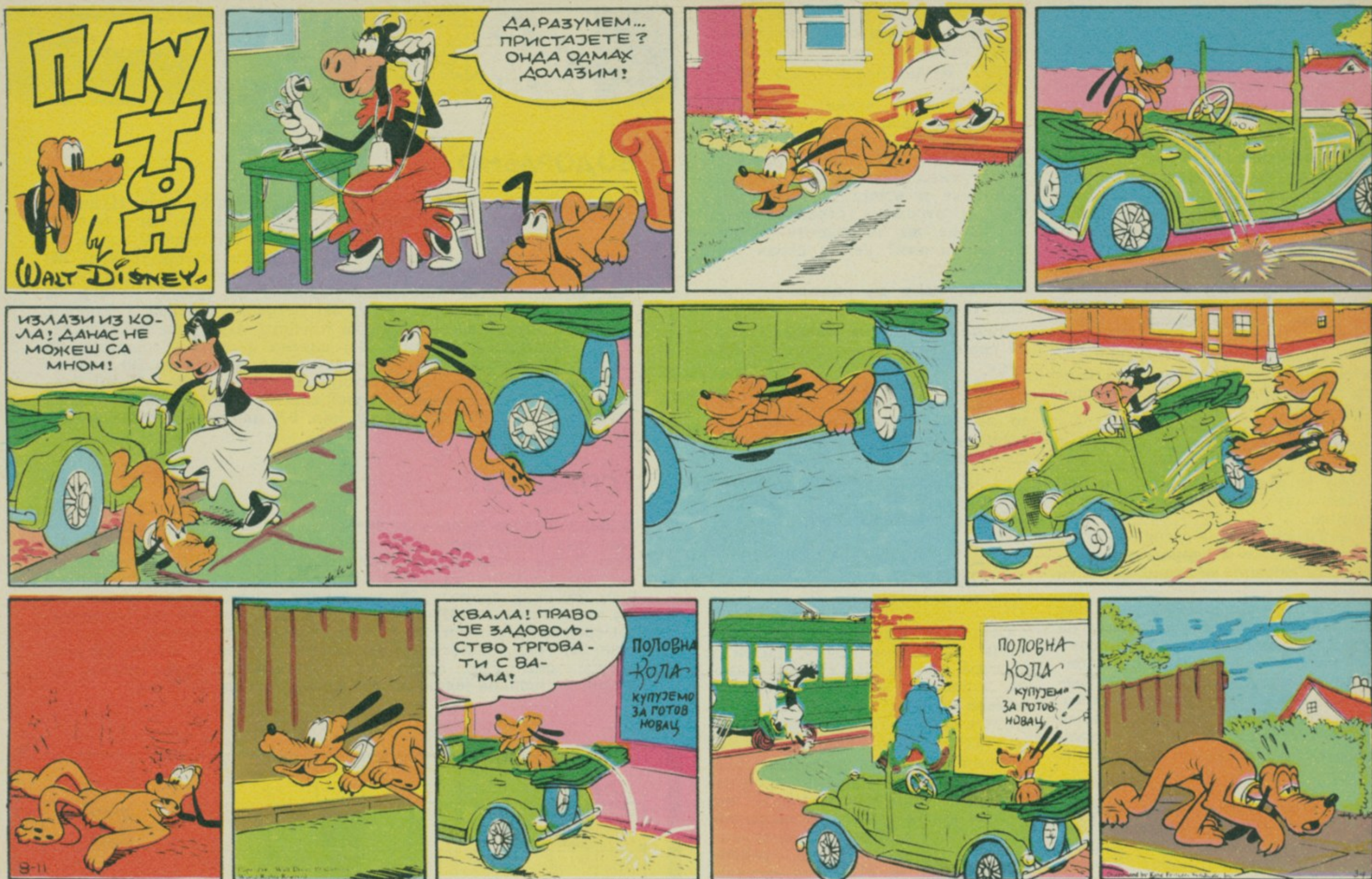
ВОДОРАВНО: 1) Атом, 5) „Скуп“, 9) лупа, 10) исто, е, 11) ар, 12) ми, ш, 13) КА, к, б, 15) алј, 16) слет, 17) игре, 18) ат, в, о, 19) ам, ш, 20) ЈЕДНА СУЗА, н, 26) аренда, 28) опасно, 30) Нил, 31) рак, 33) тег, 34) ткати, м, 37) трико, 39) И(во) А(ндрић), 40) изобаре, 41) ољ, н, 42) бга, л, 43) Исо, е, 45) кос, 46) Геа, 48) инат, 50) МОЈА КОМШИНИЦА, 53) снавач, 54) Авала.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА“ Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА“ Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА“ Живојин Стојановић. Уредници: Кринка Виторовић, телефон 324-191/525, Нурићана Ђолић, телефон 324-483. Технички уредник Владимир Горбунов, телефон 326-620. Секретаријат: телефон 324-191/523. Претплата за нашу земљу: годишња 220,00 дина, полугодишња 110,00 дина, тримесечна 55,00 дина. Претплата за иностранство: годишња 440,00 дина, полугодишња 220,00 дина, тримесечна 110,00 дина. Уплате на текући рачун број 60801-601-822. Годишња претплата у иностранству: ДМ 64,—, Долар 25,—, Фф. 110,—, Шфр. 66,—, Шкр. 108,—. Девизне уплате и иностранство слати преко Београдске Банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштенски фох 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1 1973. године не плаћа се порез на поштом.

ЈЕДНА АЛИ ВРЕДНА

Дијалентина у правом
смислу јесте проучавање
противуречности у
самој суштини предмета.

(Лењин)

посебна погодност за пријатеље

PEZ-a

Драги пријатељу PEZ-a!

Ако чистиш Забавник, вероватно већ знаш да за играње пријатеље PEZ-a припремамо погодности за набавку занимљивих производа са знаком PEZ. За кинне дане ми можемо понудити ленту PEZ пелерину у различитим бојама. На залихи имамо 5.000 пелерина и ако је желиш, нека твоји родитељи испуне обзирну поруку и пошаљу је на адресу: PEZ ПРИЈАТЕЉ, 61111 — Љубљана п.п. 8, а ми ћемо ти по повољној цени од 30 динара послати пелерину коју видиш на слици. Пелерину ћеш илаичији пошиљару при пријему. Пошто је количина пелерина ограничена, одједном можеш наручити највише 3 комада. Кроз месец или два понудићемо ти опет неки занимљив производ са знаком PEZ.

НАРУЧЕНИЦА:

Име и презиме (бр. чл. карте)
Улица и кућни број
Поштански број и место
Потпис родитеља

© Walt Disney Productions

ПОЛИТИЧКИ
ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Знаји Забавнице,

ТРАЈНИЈЕ ОД ФРЕСКЕ

Интересује ме да ли у сликарству постоји нека техника која је трајнија од фреске.

Игор Копривица, ученик,
Београд

Посебна врста зидног сликарства, настала у Италији у току 15. и 16. века — зграфито — дуго се сматрала за трајнију сликарску технику од фреске и због тога су се у ренесансној Италији прочеља грађевина украшавала овом техником.

Зграфито, од италијанске речи *sgraffiare*, значи грепсти, огрепсти, изводио се на више слојева малтера. Доњи слој је морао бити сув а затим се премазивао спаљеним травама које су му давале тамни, готово црни тон зеленог или црвенкастог одсјаја. На тај слој малтера стављао се други, бели или светло тонирани слој који се — према претходној скици угребаном на малтеру — местимично скидао и откривао тамну подлогу. Сачувани делови су се затим украшавали графитом или цртежом у боји.

Зграфито је после Рима и Фиренце процло у подручје Алпа, а делом и у Чешку и Мађарску.

ДАБАР НА ОЛИМПИЈАДИ

Мада је прошло доста времена од последње Олимпијаде, нисам успио сазнати шта је била маскота Игара. Помози ми!

Никша Маредић, Пула

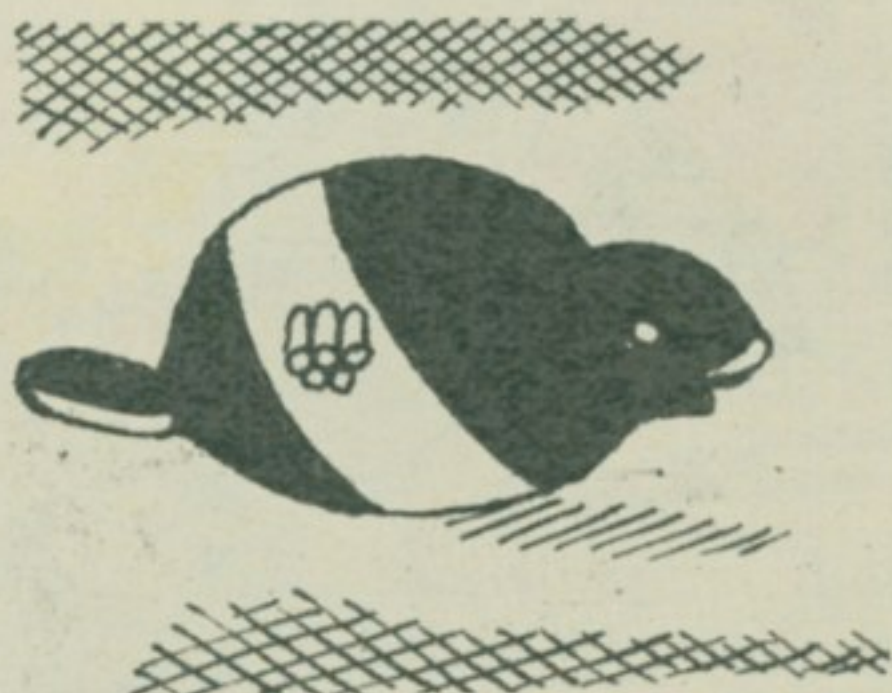
По неписаном правилу све олимпијске игре имају своју маскоту.

Последња Олимпијада, одржана прошлог лета у Канади, имала је за свој „заштитни знак“ лепо урађену фигуру дабра.

Одлучујући се за дабра, Кана-

ђани су имали у виду да је ова животињца скупотеног крзна одиграла значајну улогу у њиховој историји и да је прихваћена као један од националних симбола.

Налази се на грбовима тридесетак канадских градова, међу којима и Монреаља и Кингстона, места у којем су Игре и одржане. И канадска монета од пет центи на свом наличју има лик дабра.

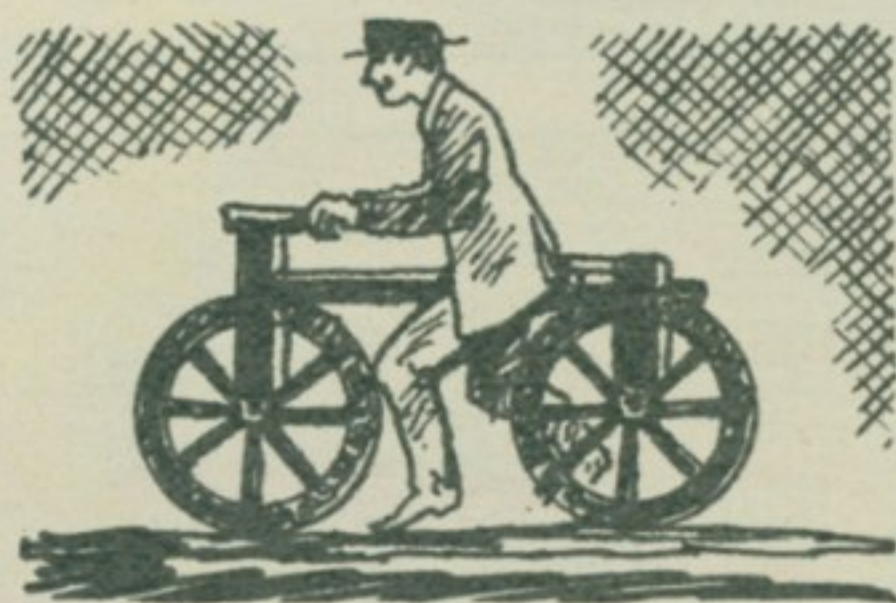
ПРЕТЕЧА БИЦИКЛА

Хтио бих знати кад су људи направили прву дресину.

Исмита Мујић, Коњиц

Дресину многи сматрају претечом бицикла. Она је наине, најпре била двоколица са точковима који су стајали један иза другог. Крећала се помоћу ногу тако што су се корисници стопалима одбацивали од земље. Њен изум приписује се Карлу Дрезу фон Сауенбруну, из Виртемберга, 1817. године.

Данас су то мала кола са четири точка која се крећу по железничким шинама. Могу се покретати људском снагом и мотором а sluже за надзор железничких пруга.

ОТАЏБИНА ВЕЛИКИМ ЉУДИМА

Чула сам за чувену париску грађевину Пантеон. Можеш ли ми рећи нешто о њој?

Славица Тешић,
Велика Плана

Париски Пантеон, или црква Сент Женевјев, спада у најзна-

чајнија архитектонска остварења овог града. На месту где се налази, постојала је црквица још у време франачког владара Клодовика који је живео у другој половини 5. и почетком 6. века. Разрушили су је Нормани, али је на истом месту одмах изграђена зграда опатије. Међутим, у 18. веку она је већ била толико трошна

да је претила да се сруши, па је 1754. године Луј XVII поверио чувеном француском архитекти Суфлоу да изради пројект за нову цркву. Он је то учинио, али није доживео да види своје дело готово, изградњу кубета довршио је његов ученик и наследник Рондле. Пре него што је кубе довршено, 1812. године, Француска скупштина донела је одлуку да се у тој згради покопавају великани, па отуда и натпис изнад портала Пантеона „Великим људима захвална отаџбина“. Када је зграда била готова, у њу су пренета тела Мирабоа, Волтера, Русоа и других, а касније су у њему покопани Виктор Иго, Емил Зола, председник Карно, хемичар Вертоле... Авенија која води до Пантеона носи име архитекте Суфлоа.

ХАЛО, ОВДЕ...

Знаш ли када је уведен први телефон код нас?

Ђорђе Јусефовић, Београд

Први телефони код нас инсталирани су 1882. године у Београду, а већ следеће године у овом граду је пуштена у саобраћај прва телефонска централа. Прва аутоматска централа код нас почела је да ради 1927. године у Љубљани.

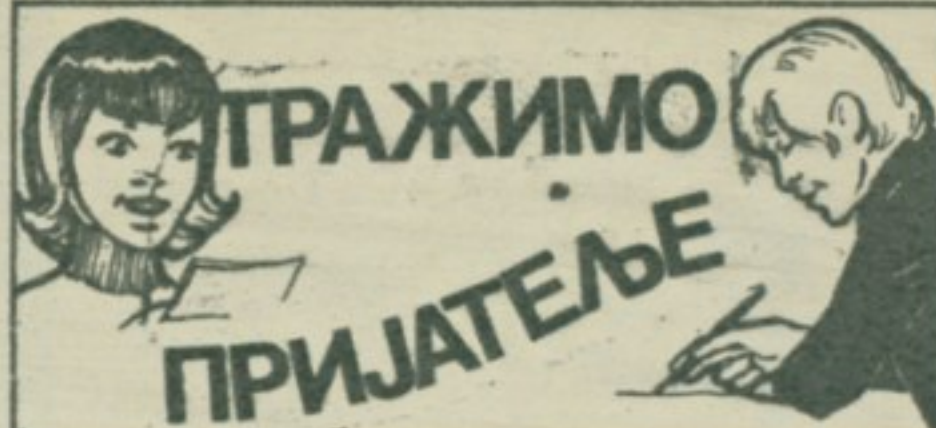
УЧЕНИЦИ — СРЕДЊОШКОЛЦИ! ЦЕЛА МАТУРА У ЈЕДНОЈ КЊИЗИ!

ПРИРУЧНИК ЗА МАТУРУ
РЕПЕТИТОРИЈУМ

• СРЕДНОШКОЛСКИ • МАТЕМАТИКА • ФИЗИКА
• ХИМИЈА • БИОЛОГИЈА • ЕКОНОМИЈА
• ПОЛИТИКА • ГЕОГРАФИЈА
• ПОЛИТИКА • ИСТОРИЈА • ПСИХОЛОГИЈА

Са приручником за матуру — репетиторијумом — у коме је прегледно и сажето изложено градиво из српскохрватског језика, географије, историје, биологије, хемије, физике, математике, политичке економије, политичког система и друштвеног уређења СФРЈ по наставним плановима од I до IV разреда. Ово је ново, прерађено и допуњено издање на коме је радила група познатих педагога, тако да РЕПЕТИТОРИЈУМ представља јединствен приручник за успешно обнављање градива у току школске године, а посебно у време припремања завршног испита школе — матуре.

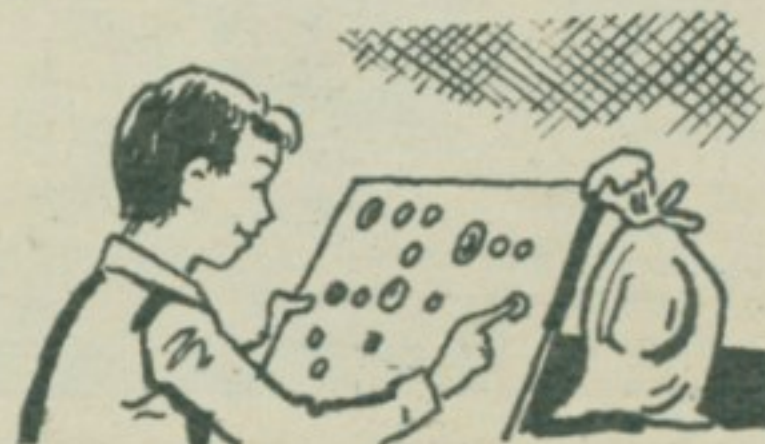
РЕПЕТИТОРИЈУМ можете добити попузећем по цени од 100.— дин. ако пошаљете писмо или дописницу са наруџбеницом на НИП „КЊИЖЕВНЕ НОВИНЕ“, Француска 7, 11001 Београд, поштански фах 23.

Желео бих да се дописујем са другарицама и друговима из целе Југославије. Имам 17 година, ученик сам IV разреда економске школе. Навијам за „Партизан“, волим забавну и поп музику а хоби ми је цртање карикатура. Никола Наумов, 97000 Битољ, Леринска 58

Имам 14 година и желела бих путем дописивања да стекнем што више познаника из читаве Југославије. Волим забавну и народну музику. Јелена Томић, 11222 Јајинци, Колонија 10

Имам 17 година и желио бих се дописивати са младима из цијеле земље. Хоби ми је скупљање старог и страног кованог новца. Звонимир Пишпек, 41020 Загреб, Баловићева 1

МАТЕМАТИКА КАКО ЛАКО

»УРАЂЕНИ ЗАДАЦИ ИЗ МАТЕМАТИКЕ« - 4 књиге, садрже комплетну израду свих типова задатака из математике за I, II, III и IV разред гимназије, техничких и осталих средњих школа. Шаљемо попузећем. Цена сваке књиге 80 дин. Све 4 књиге - комплет само 250 дин. АДРЕСА: МАТЕМАТИКА — 71000 Сарајево, ПП 64

